

LEKARZ
DUSZ s. 12

UKRAINA I OBJAWIENIA
FATIMSKIE s. 34

SPÓŹNIONE CZY DOJRZAŁE
POWOŁANIA? s. 36

HISTORIA DOBRZE
OPOWIEDZIANA s. 18

08.05.2022

nr 19 (862)

cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109

ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

Ksiądz
w oczach wiernych

s. 10

Doskonałe upominki na Pierwszą Komunię Świętą, ślub, chrzest!

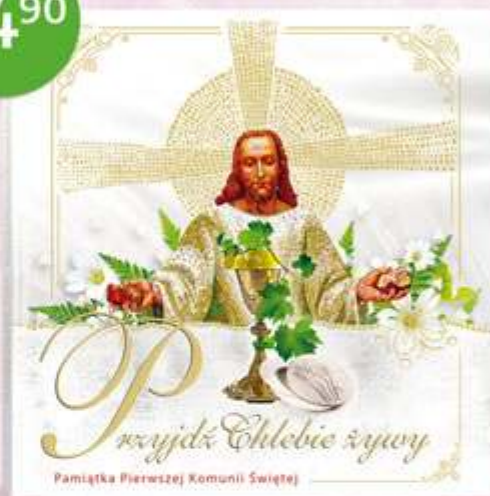
www.wydawnictwodr.pl

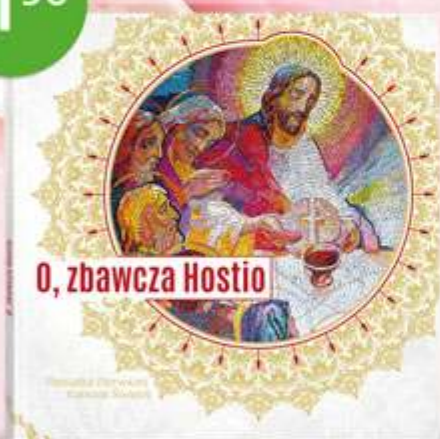
26⁹⁰

24⁹⁰

11⁹⁰

25⁹⁰

13⁹⁰

Wydawnictwo Duszpasterstwa Rolników

ul. Modra 23, 87-800 Włocławek

tel.: +48/ 54 235 52 61

tel. kom.: +48/ 518 014 584

wydawnictwo@wydawnictwodr.pl

ks. Henryk Zieliński

Ostatni Mohikanie?

Dla przyszłości wielu seminariów duchownych w Polsce ten rok będzie decydujący. Zgodnie z najnowszymi instrukcjami Stolicy Apostolskiej minimalna liczba kandydatów do kapłaństwa, uzasadniająca samodzielne istnienie diecezjalnego seminarium, została ustalona na poziomie trzydziestu mężczyzn. Wytyczne te zostały przypomniane biskupom polskim w czasie ubiegłorocznej wizyty ad limina. Wynikają one nie tylko z potrzeby racjonalizacji kosztów, choć i te w obecnej sytuacji ekonomicznej społeczeństwa i poszczególnych diecezji są istotne. Papież Franciszek jest na tym punkcie szczególnie wrażliwy. Najważniejsze argumenty za łączeniem mniejszych seminariów zawarte są w dokumencie „Droga formacji presbiterów w Polsce. Ratio studiorum sacerdotalis pro Polonia”, obowiązującym od ubiegłego roku, jako adaptacja watykańskiego dokumentu z roku 2016.

Dokument zwraca uwagę, że do przygotowania kandydata na księdza konieczne jest nie tylko grono odpowiednich wychowawców i profesorów, ale także seminarjna wspólnota. To ostatnie jest szczególnie ważne, gdy coraz mniej kandydatów ma szansę wzrastać przed seminarium w wielodzietnych rodzinach. Tylko jak to zrobić, kiedy jest aż pięć diecezjalnych seminariów w Polsce, do których w ubiegłym roku zgłosił się tylko jeden albo dwóch kandydatów? Do czterech kolejnych nie zgłosił się nikt! W sumie we wszystkich seminariach diecezjalnych w Polsce jesienią 2021 r. naukę na pierwszym roku lub na kursie propedeutycznym rozpoczęło zaledwie 242 alumnów. Do zakonów męskich zgłosiło się w tym czasie tylko 114 chętnych. Aż do 19 seminariów zakonnych w Polsce nie zgłosił się nikt! Kiedy na danym roku jest jeden lub dwóch kleryków, pojawia się defetyzm, trudno też zapewnić odpowiedni poziom kształcenia, choć liczba wychowawców nierzadko przewyższa liczbę studentów. Atmosfera, w której kleryk czuje się „ostatnim Mohikaninem”, nie sprzyja jego dojrzewaniu do kapłaństwa.

Stolica Apostolska postuluje w takich okolicznościach tworzenie seminariów międzydiecezjalnych, co praktykowane jest nie tylko w Europie Zachodniej, ale i gdzieś w Polsce. Dla przykładu: diecezja

bielsko-żywiecka od początku ma wspólne seminarium z archidiecezją krakowską. Jednak w większości biskupi dążą do utrzymania własnego seminarium. Chodzi nie tylko o możliwość wpływania na formację przyszłych kapłanów i ich zakorzenienie w specyfice diecezji, ale także o oddziaływanie seminarium na całą diecezję. Likwidacja własnego seminarium może wpłynąć

na dalszy spadek liczby kandydatów. Prócz tego w grę wchodzi także względy natury historycznej i ambicjonalnej. Bo jak zamknąć seminarium, które niedawno budowano wielkim wysiłkiem, albo to, które ma długą tradycję? Biskupi nie chcą przechodzić do historii jako likwidatorzy, każdy woli być tym, który otwiera, a nie zamyka.

Aktualna sytuacja jest jednak na dłuższą metę nie do utrzymania. Wyznaczonego przez Stolicę Apostolską minimum kleryków nie osiąga już 19 seminariów diecezjalnych w Polsce. Jeśli odpowiednich decyzji nie wymusi Stolica Apostolska, to wymusi je życie. Biskupi i władze seminarne jak kanie dżdżu wypatrują zmiany trendu, zgodnie z którym kandydatów do kapłaństwa wciąż ubywa. Nie tylko do kapłaństwa zresztą, bo również do małżeństwa i do wszystkiego, co wiąże się z podjęciem decyzji na całe życie. Nie wszystko da się wyjaśnić zapaścią demograficzną. Trzeba uznać, że to Bóg powołuje, a człowiek na powołanie odpowiada lub nie. Zdolność odpowiedzi na powołanie kształtuje się głównie w rodzinie, dlatego – jak przypomina kard. Robert Sarah – jeśli chcemy mieć księży, trzeba zadbać o kondycję rodzin. Bóg zaś powołuje tylu robotników na swoje żniwo, ilu uzna za koniecznych. Do obsługi kultu i urzędów kościelnych wcale ich tak wielu nie potrzeba. Do głoszenia Ewangelii ludziom, którzy Boga nie znają – również w Polsce – potrzeba bardzo wielu. Kościół albo jest misyjny, albo obumiera. Stąd dla nowych powołań ważne jest przeżywanie swojego kapłaństwa przez już wyświęconych zakonników, księży i biskupów.

Tydzień modlitw o powołania kapłańskie i zakonne mamy w Kościele co roku. Zdążył na tyle spowszednieć, że podchodzimy do niego „na niby”, jak w wierszu Jana Brzechwy „Ryby, żaby i raki”. Ale wobec zaistniałej sytuacji warto się zdobyć na taką szczerą i gorliwą modlitwę o powołania, która zdoła nas przemienić. Bóg, jeśli tylko zobaczy, że świeccy naprawdę potrzebują kapłanów, a kapłani i biskupi są rzeczywiście utrudnieni pracą na niwie Pańskiej – nie na obcej – z pewnością odpowie na te potrzeby. On posyła tylu robotników na swoje żniwo, ilu realnie potrzeba.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

8.05.2022 **idziemy** w numerze:

TEMAT NUMERU

Ksiądz w oczach wiernych – rozmowa z psychologiem Agatą Rusak s. 10

Lekarz dusz – medyk, który został kapłanem s. 12

NA CZASIE

Pomniki do likwidacji – rozmowa z prezesem IPN dr. Karolem Nawrockim s. 4

Historia dobrze opowiedziana – rozmowa ze współtwórcą Polskiej Hekatomby s. 18

Francja: powyborcza kontynuacja s. 20

Panteon na Skałce – Groby Zasłużonych s. 42

Nauka i modlitwa – NSD w Częstochowie s. 54

NASZE SPRAWY

Rączki małe – zadania dla kilkulatek s. 23

Cukrzyca u dzieci s. 43

MOJA WIARA

Ukraina i objawienia fatimskie s. 34

Spóźnione czy dojrzałe? – seminarium duchowne dla kandydatów 35+ s. 36

Dialog z buddyzmem – rozmowa z ks. prof. Leonardem Ficem s. 38

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

IPN pomaga weryfikować nazwy ulic i placów oraz bohaterów pomników. W niektórych przypadkach służy także wsparciem finansowym w zastępowaniu monumentów sławiących totalitaryzm pomnikami upamiętniającymi osoby autentycznie zasłużone dla Polski.

Ustawa obejmuje pomniki (kopce, obeliski, kolumny, rzeźby, posągi, popiersia, kamienie pamiątkowe, płyty i tablice pamiątkowe, napisy i znaki) poświęcone Armii Czerwonej, Armii/Gwardii Ludowej, działaczom Polskiej Partii Robotniczej, zwalczaniu Polskiego Podziemia Niepodległościowego po 1944 r. Dalej na liście znajdują się monumenty poświęcone funkcjonariuszom Polski Ludowej lub działaczom komunistycznym z innych państw; Komunistycznej Partii Polski czy budowy obiektów z okazji rocznic Polski Ludowej.

Ustawa nie ma zastosowania do pomników wpisanych do rejestru zabytków, niewystawionych na widok publiczny, znajdujących się na cmentarzach lub pokazywanych publicznie w ramach działalności artystycznej czy edukacyjnej – pod warunkiem, że nie służy to propagowaniu systemu komunistycznego.

W rejestrze upublicznionym na stronie IPN wymienione są nazwy do zmiany, jak np. Bohaterów Stalingradu, Teodora Duracza, Edwarda Gierka, Władysława Gomułki, Karola Marksa, Planu Sześćioletniego, PKWN, Przewodników Pracy czy 22 Lipca. Jest też wykaz nazw ku czci osób zasłużonych dla Polski, które błędnie chciano by zlikwidować, jak ul. Bolesława Limanowskiego czy Stefana Okrzei. Jest wreszcie spis nazw kontrowersyjnych – samorząd może je zmienić, ale nie może wówczas powołać się na ustawę o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej z 2016 r. Chodzi np. o nazwy ulic: 1 Maja, Jurija Gagarina czy Komuny Paryskiej. Zmiana nazwy ulicy nie wymaga wprowadzenia jej w starych dowodach osobistych mieszkańców; w nowych adres nie występuje, nie ma więc mowy o kosztach ponoszonych przez obywateli. Nie ponoszą ich także z tytułu zmian w księgach wieczystych i innych ewidencjach.

Źródło: ipn.gov.pl

foto: Mikolaj Bujak/IPN

Pomniki do likwidacji

Z prezesem IPN dr. **Karolem Nawrockim** rozmawia Monika Odrobińska

Za usuwanie pomników radzieckich „wyzwolicieli” z czasów II wojny światowej współcześni Rosjanie grożą zniszczeniem cmentarza w Katyniu. Na czym polega różnica?

Różnica jest cywilizacyjna – Polacy, przywiązani do kultury łacińskiej, chrześcijańskiej, nie niszczą miejsc pochówku, uznając, że po śmierci tylko Pan Bóg decyduje o rachunku ziemskiego życia. Nie ma natomiast w Polsce miejsca na czechenie w przestrzeni publicznej tych, którzy nas zniewalali; na oddawanie hołdu tym, którzy gwałcili polskie kobiety, mordowali narodowych bohaterów i niewinne dzieci. Odpowiedź, czy raczej próba prowokacji ze strony Rosji była więc dalece nieadekwatna, gdyż są to dwie głęboko różniące się sprawy.

Mamy w Polsce blisko 150 ulic i ponad 50 pomników propagujących komunizm. Kto odpowiada za ich usunięcie i czy rzeczywiście wiąże się to z kosztami dla obywateli?

Obecny proces, zainicjowany apelem IPN, odnosi się wyłącznie do pomników w przestrzeni publicznej. Nie obciąża samorządów żadnymi kosztami, które znajdują się po stronie Instytutu. Samorząd musi mieć jedynie dobrą wolę usunięcia symboli totalitarnych ze swojego terenu. Co więcej, IPN jest gotowy w miejscu demontowanych obelisków sowieckich postawić tablice prawdziwych bohaterów wolności.

Jaką jeszcze rolę w procesie usuwania pomników i nazw ulic propagujących komunizm odgrywa IPN?

Instytut przede wszystkim realizuje w tym zakresie wolę polskiego parlamentu,

ujętą w ustawie z 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. W porozumieniu z samorządem odpowiada więc za cały proces od strony merytorycznej i – choć tego nie ma w ustawie – logistycznej. Wychodzimy więc w sensie praktycznym poza ustawę – po to, by Polska była w końcu wolna od symboli totalitaryzmu w przestrzeni publicznej.

Co mogę zrobić, jeśli kłuje mnie w oczy pomnik Armii Czerwonej w mojej okolicy?

W chwili obecnej skupiamy się na symbolach sowieckich – brutalnym memoratynym upamiętnieniu sprawców zbrodni kosztem szacunku do ofiar. Każdy, kto ma takie upamiętnienia w swojej okolicy, a samorząd nie zamierza ich usunąć, winien zgłosić się do Biura Upamiętniania Walki i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej.

8 maja świętujemy zwycięstwo nad faszyzmem. Dlaczego także nie nad komunizmem?

Bo komunizm w Polsce się wówczas nie skończył, tylko zaczął konsekwentnie ją kolonizować. Komunizm niesiony był na bagnietach Armii Czerwonej. Na świętowanie końca komunizmu musieliśmy niestety czekać pięć dekad. Aby to się stało, wielu wspaniałych ludzi musiało poświęcić swoje zdrowie, rodziny, życie zawodowe i życie w ogóle. Dlatego oddajemy im hołd, a ich oprawców potępiamy. Żyjemy przecież w wolnej Polsce!

Amerykańska Komisja ds. Międzynarodowej Wolności Religijnej ogłosiła 25 kwietnia raport za rok 2021.

Na czele 15 krajów, które według Komisji powinny się znaleźć na sporządzanej przez Departament Stanu USA liście krajów budzących „szczególne zaniepokojenie”, jest Afganistan. Komisja podkreśla, że dochodzi tam do „systematycznego, ciągłego i skandalicznego łamania wolności religijnej”. Obok reżimu w Kabulu autorzy sprawozdania zamieścili w nim m.in. Indie, Nigerię, Syrię i Wietnam.

Objawiając władzę w Afganistanie, „talibowie obiecywali, że utworzą rząd złożony z członków różnych wspólnot, tymczasem ich działania pokazują coś zupełnie innego” – powiedziała przewodnicząca Komisji Nadine Maenza. Zwróciła uwagę, że nawet ci sunniti, którzy nie podzielają talibskiej interpretacji islamskiego prawa, zostali zmusze-

fot. PAP/PASTRINGER

Zagrożona wolność religijna

ni do stosowania się do ich rozporządzeń. Komisja zaleciła zastosowanie indywidualnych sankcji wobec wyższych urzędników talibów, którym zarzucono największe łamanie wolności religijnej.

Inne dane zawarte w raporcie w pewnym sensie zapowiadały tragiczne wydarzenia związane z agresją Rosji na Ukrainę, wspominając o prześladowaniach w Rosji niektórych mniejszości religijnych, jak Tatarzy na Krymie, zajęтым przez Moskwę

w 2014 r. Departament Stanu po raz pierwszy wymienił w ub.r. Rosję jako kraj „szczególnej troski”. „Obawiamy się, że przemoc będzie się nadal nasilała z powodu jawnego łamania przez Rosję wolności religijnej u siebie i obecnie w czasie konfliktu na Ukrainie” – stwierdził członek Komisji Khizr Khan.

Raport wspomina też o „okrucieństwach wobec wspólnot religijnych”, popełnianych przez juntę wojskową w Mjanmie (d. Birma),

o „arbitralnym zatrzymywaniu przez władzę chińskie Ujgurów i innych muzułmanów tureckojęzycznych i wtrącaniu ich do obozów koncentracyjnych, więzień i obozów pracy”. Pakistanowi zarzucono egzekwowanie ustawy przeciw bluźnierstwom, zagrażającej mniejszościom, jak również skrytykowano Indie za pogorszenie sytuacji mniejszości re-

ligijnych pod rządami nacjonalistów hinduskich.

Komisja zaleciła ponadto wpisanie 12 krajów na „specjalną listę obserwacyjną” ze względu na pogarszający się w nich stan wolności religijnej. Są w tym wykazie Algieria, Kuba i Nikaragua, które już wcześniej znajdowały się w wykazie Departamentu Stanu, oraz Azerbejdżan, Egipt, Indonezja, Irak, Kazachstan, Malezja, Republika Środkowoafrykańska, Turcja i Uzbekistan. **KAI/red.**

Krzysztof Ziemięć

dla rządu i gospodarki Ukrainy, a kolejne 3 mld przeznaczone będzie na żywność i pomoc humanitarną. To jednak nie koniec, bo prezydent USA, odnosząc się do decyzji Rosji o odcięciu dostaw gazu do Polski i Bułgarii, zapewnił, że Stany Zjednoczone będą wspierać europejskich sojuszników i do-

gła Japonia, a nie Bruksela, deklaruje szybką i wysoką pomoc finansową na utrzymanie ponad 2 mln ukraińskich uchodźców w naszym kraju. Robi to amerykańska administracja, która miała „krzywo” patrzeć i na nasz kraj, i na Europę. Dzisiaj Ameryka coraz bardziej zawstydzą całą Unię Europej-

ści odrzuciły Polska i Bułgaria, w związku z czym Gazprom nam i im zakreślił kurek z błękitnym paliwem. Ale nie wszystkie kraje zamierzają rezygnować z rosyjskiego gazu. Wśród nich są Węgry, które kolejny raz zawiodły, godząc się na rozliczenia w rosyjskiej walucie. W momencie, kiedy nawet oporne dotąd Niemcy zmieniają swój prorosyjski kurs, postawa Węgier zarówno wobec Ukrainy, jak i Kremla, mimo wszelkich uwarunkowań gospodarczych, musi nas Polaków dziwić.

I tak na naszych oczach historia zatańczyła oberka. Czy to koniec kilkusetletnich legend o dwóch bratankach? Mam nadzieję, z wielu powodów, że nie. Szkoda by było palić piękne karty z przeszłości, ale tym razem nie zależy to już tylko od nas. Wojna i ostatnie burzliwe lata kazały i pewnie jeszcze kazały zweryfikować wiele postaw, relacji i poglądów.

Autor jest dziennikarzem TVP

Przyjaciół poznaje się w biedzie

Prezydent USA Joe Biden zwrócił się do Kongresu o 33 mld dolarów na pomoc dla Ukrainy. Tak gigantyczne wsparcie Kongres nie udzielał nikomu od dawna. – Pomoc dla tego kraju jest droga, ale ma fundamentalne znaczenie, ponieważ ugięcie się wobec rosyjskiej agresji byłoby bardziej kosztowne – podkreślił Biden. Ponad 20 mld dolarów ma być wydasygnowane na wsparcie wojskowe dla Kijowa i wzmocnienie potencjału militarnego sąsiednich krajów. Ponadto 8,5 mld USD to pomoc

starczyć gaz dla Warszawy i Sofii. Rzecz jasna, nie za darmo, ale ważne jest, że USA nie pozwolą Moskwie szantażować krajów europejskich za pomocą surowców energetycznych. Działania Stanów Zjednoczonych wobec naszej części Europy warto zauważyć i docenić. Szczególnie jest kontekst Ukrainy, ale gesty wobec Polski też są znaczące. To USA i odle-

Stany Zjednoczone zawstydzają Unię Europejską, przeznaczając znacznie większe środki na pomoc dla Ukrainy.

ską, przeznaczając wielokrotnie więcej na pomoc dla Ukrainy, która leży na kontynencie europejskim, niż Komisja Europejska. Czekając, aż to się zmieni, warto powiedzieć o innym wstydzie. Spór

w Unii Europejskiej w sprawie płatności w rublach za gaz pokazał, że jest grupa krajów, które mają w nosie wspólne wartości. Taką metodę płatno-

W SKRÓCIE

■ **Nuncjusz w Patriarchacie Konstantynopola.** Abp Marek Solczyński, nowy nuncjusz apostolski w Turcji i Azerbejdżanie, odwiedził 25 kwietnia Patriarchat Ekumeniczny w Stambule, gdzie został przyjęty przez patriarchę ekumenicznego Bartłomieja I, z którym wymienił serdeczne życzenia z okazji Świąt Wielkanocnych i miał okazję porozmawiać na różne aktualne tematy.

■ **Przed wizytą papieża.** Według arabskiego dziennika „Asharq Al-Awsat” do Bejrutu udała się delegacja watykańska mająca za zadanie przygotować wizytę apostolską papieża Franciszka, która prawdopodobnie odbędzie się w dniach 12–13 czerwca. Nuncjusz apostolski w Libanie, abp Joseph Spiteri, przesłał już pierwszy kompletny projekt programu papieskiej wizyty.

■ **Popierają wojnę.** Główny Zarząd Wywiadu Ministerstwa Obrony Ukrainy ogłosił imiona, nazwiska, daty i miejsca urodzenia oraz sprawowane funkcje biskupów Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego (RKP) współpracujących z propagandzistami kremlowskimi i popierających wojnę Rosji przeciw Ukrainie. Wykaz obejmuje 246 osób wśród czynnych 391 hierarchów, z głową Kościoła, patriarchą moskiewskim i całej Rusi Cyrylem na czele.

■ **W trosce o dzieci.** Warunki życia ukraińskich dzieci dotkniętych konfliktem stają się coraz trudniejsze. 5,5 miliona z nich nie chodzi do szkoły, a tysiące przebywają w schroniskach – podaje UNICEF.

■ **Zmarł hiszpański kardynał.** W wieku 87 lat zmarł kard. Carlos Amigo Vallejo OFM, emerytowany arcybiskup Sewilli (Hiszpania). W lutym upadł podczas Eucharystii i jego stan zdrowia się pogarszał. Zmarł w Szpitalu Uniwersyteckim w Guadalajarze, gdzie był hospitalizowany od ponad dwóch miesięcy.

■ **Kongres katechetów.** Zarząd Stowarzyszenia Katechetów Polskich oraz liczni przedstawiciele tego stowarzyszenia wzięli udział w obradach XX Europejskiego Forum Nauczania Religii w Szkołach EuFRES, które odbyło się w Wiedniu pod hasłem „Dialog kultur w Europie – wyzwanie dla szkolnego nauczania religii”.

■ **Relikwie św. Jana Pawła II w Madrycie.** Niezwykle uroczysty charakter miała Niedziela Bożego Miłosierdzia w Madrycie. Parafia św. Soledad Torres Acosty zgromadziła Polaków z całego regionu na Mszy, podczas której zostały przekazane relikwie św. Jana Pawła II. W tamtejszej świątyni modlą się miejscowi Polacy.

■ **Harris zakażona.** Wiceprezydent USA Kamala Harris jest zarażona koronawirusem. Nie ma żadnych objawów choroby, będzie dalej pełniła swoje obowiązki, pozostając w izolacji.

fot. PAP/EPA/Sergey Dolzhenko

PROWOKACJA WOBEC ONZ

Wojska rosyjskie ostrzelały raketami Kijów, dokładnie gdy w stolicy Ukrainy przebywał sekretarz generalny ONZ Antonio Guterres. Rannych zostało dziesięć osób. Dyplomata jest bezpieczny, ale „w szoku” – poinformował rzecznik ONZ Saviano Abreu. Dodał, że „to strefa wojny, ale szokujące jest to, że atak raketowy wydarzył się blisko miejsca, w którym byliśmy”. Wcześniej Guterres po spotkaniu z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem

Zelenskim (na zdjęciu) ocenił, że agresja rosyjska to „naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych”. – Mariupol to kryzys w kryzysie – skomentował szef ONZ i zapewnił, że jego organizacja robi wszystko, co możliwe, aby ewakuować cywilów tkwiących w „apokalipsie”. Guterres odwiedził też zbombardowaną przez Rosjan Borodiankę i Irpin, gdzie zginęli liczni cywile. Dwa dni wcześniej Guterres rozmawiał w Moskwie z Władimirem Putinem.

MOŁDAWIA NIEZDOLNA DO WALKI

Prezydent Mołdawii Maia Sandu (na zdjęciu) powiedziała, że jej kraj obecnie nie posiada armii zdolnej do walki. Wypowiedź ta pojawiła się w kontekście eskalacji konfliktu w Naddniestrzu i obaw, że wojna na Ukrainie może rozszerzyć się na Mołdawię. – Od 30 lat armia mołdawska pozostaje bez uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Jesteśmy teraz dotkliwie świadomi konsekwencji. To musi się zmienić – oświadczyła Sandu podczas uroczystości z okazji Dnia Flagi Narodowej.

fot. PAP/EPA/Dumitru Donu

URODZINY KRÓLA

Na ulicach Amsterdamu, a także innych miast Holendry świętowali 55. urodziny króla Wilhelma Aleksandra. Urodzony w Utrechcie monarcha od 2013 r. spr-

wuje urząd króla Holandii. Z wykształcenia historyk, jest mężem Argentynki Maksymy Zorreguiety Cerruti. Ma z nią trzy córki.

fot. PAP/EPA/Ramon van Flymen

fot. PAP/EPA/Giuseppe Lami

MISJONARZE MIŁOSIERDZIA U PAPIEŻA

Mieście zawsze pod ręką płaszcz miłosierdzia, aby ogrzać nim wszystkich, którzy zwracają się do was po przebaczenie; pocieszajcie smutnych i samotnych – te słowa papież skierował do uczestników III Światowego Spotkania Misjonarzy Miłosierdzia. Franciszek zaznaczył, że znaleźli oni swoje miejsce w nowej konstytucji apostołskiej, ponieważ są uprzywilejowanym narzędziem Kościoła i mają stałe miejsce w jego strukturze.

Jako inspirację dla posługi misjonarzy miłosierdzia Ojciec Święty wskazał postać biblijnej Rut, Moabitki, która choć pochodziła z obcej ziemi, weszła do historii zbawienia. Franciszek zachęcił misjonarzy miłosierdzia, by nigdy nie zapominali, że Bóg nie działa w codziennym życiu ludzi poprzez spekta-

kularne czyny, ale w sposób cichy, dyskretny, prosty, aby objawić się poprzez ludzi, którzy stają się sakramentem Jego obecności. Przypominał im, że są sakramentem obecności Boga.

– Proszę was, trzymajcie z dala od siebie wszelkie formy osądzania i zawsze zachowujcie pragnienie zrozumienia osoby, która stoi przed wami – podkreślił papież. – Nigdy nie zatrzymujcie się na jednym szczególe, ale patrzcie na całe życie osoby. Bóg nie zatrzymuje się na pozorach i gdyby miał sądzić tylko na podstawie grzechów, prawdopodobnie nikt nie zostałby zbawiony! W ten sposób nie wyraża się miłosierdzie. Ono potrafi zajrzeć w serce człowieka, gdzie ukryte jest pragnienie, tęsknota za powrotem do Ojca i do domu – powiedział Franciszek.

BROŃ SYMBOLEM WŁADZY?

fot. PAP/EPA/KCNA

Przywódca Korei Północnej Kim Dzong Un ogłosił zamiar „wzmocnienia i rozwoju” broni jądrowej swojego kraju. Taką deklarację Kim złożył podczas defilady wojskowej w Pjongjangu, podczas której zaprezentowany został północnokoreański balistyczny pocisk międzykontynentalny Hwasong-17 (na zdjęciu). Kim podkreślił, że broń jądrowa jest „symbolem władzy narodowej”.

WOJNA NA UKRAINIE

Wojska rosyjskie pozostawiają za sobą na Ukrainie śmierć, zniszczenia, a także dopuszczają się grabieży. Rosjanie masowo okradają ukraińskich rolników na okupowanych terenach, próbując tym samym zorganizować ludobójstwo podobne do Wielkiego Głodu z lat 30. XX w. – poinformowała ukraińska rzeczniczka praw człowieka Ludmyła Denisowa. W gospodarstwach w okolicach okupowanego Melitopola, w obwodzie zaporoskim na wschodzie Ukrainy, dochodzi do znacznego wzrostu liczby kradzieży i nielegalnego wywozu żywności. Ukraińska Prokuratura Generalna poinformowała o wszczęciu śledztwa w sprawie kradzieży 61 ton pszenicy, dokonanej przez rosyjskich okupantów w obwodzie zaporoskim. Na zdjęciu okradziona i podpalona cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego w Łukaszówce w obwodzie czernihowskim.

fot. PAP/EPA/Oleg Petrasjuk

■ **Poparcie Amerykanów.** Prawie trzy czwarte Amerykanów popiera wysyłanie przez Stany Zjednoczone uzbrojenia dla Ukrainy, aby pomóc w odparciu rosyjskiej agresji – wynika z badania, które zostało przeprowadzone przez Reuters-Ipsos na grupie 1005 osób.

■ **Wymiana więźniów.** Były amerykański żołnierz Trevor Reed, który odbywał karę pozbawienia wolności w kolonii karnej w re-publikańskiej Mordowii w środkowej Rosji, został zwolniony – poinformował prezydent USA Joe Biden. W zamian za wolność Reeda do Rosji powraca skazany w USA za przemyt narkotyków pilot Konstantin Jaroszenko.

■ **Wykonanie wyroku.** Władze Singapuru przeprowadziły egzekucję na niepełnosprawnym umyślowo mężczyźnie, uznanym za winnego przemytu niewielkiej ilości narkotyków. Wyrok wykonano pomimo międzynarodowych apeli o oszczędzenie życia skazanego.

■ **Zagrożenie dla Amerykanów.** Sekretarz stanu USA Antony Blinken stwierdził, że istnieje zagrożenie dla życia byłych i obecnych amerykańskich oficerów ze strony władz Iranu. Odpowiedział na ten sposób na pytanie, czy Iran stara się przeprowadzić zamach na byłego szefa dyplomacji USA Mike'a Pompeo.

■ **Wystawa w Pretorii.** Prezes IPN Karol Nawrocki, w towarzystwie ambasadora RP Andrzeja Kanthaka oraz dyrektora Freedom Park Jane Mufamandi, otworzył w Pretorii (RPA) ekspozycję IPN „Szlaki Nadziei”. Wystawa przedstawia walkę narodu polskiego o wolność z dwoma totalitaryzmami – niemieckim nazizmem i sowieckim komunizmem.

■ **Najstarsza na świecie.** Po zmarłej w kwietniu w wieku 119 lat Japonce Kane Tanaka teraz najstarszą żyjącą kobietą jest 118-letnia francuska szarytka, siostra André. Sędziwa zakonnica, która jest ociemniała, mieszka w domu opieki w Tulonie. Urodzona w rodzinie hugenotów, w wieku 19 lat przeszła na katolicyzm, a w 40. roku życia wstąpiła do zakonu. Przez wiele lat pracowała jako opiekunka chorych i sierot.

■ **Bez oleju palmowego.** Indonezja, największy na świecie producent oleju palmowego, przestała realizować jego dostawy. To wynik rządowego zakazu i trwających od miesięcy braków na rodzimym rynku. Wśród przyczyn jest wojna na Ukrainie. Prezydent Joko Widodo wezwał wytwórców, by bezzwłocznie dostarczyli oleju do gotowania zwykłym Indonezjczykom. Jak zapowiedział, dopiero wówczas zniesie całkowity zakaz eksportu.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Jedyne oparcie

W myśl powiedzenia „jak trwoga to do Boga” pobożność wzrasta w trudnych chwilach – tak w życiu prywatnym, jak i w czasie niesprzyjających okoliczności zewnętrznych. Przynajmniej taki mechanizm funkcjonował przez wieki.

Oczywiście byli i są od tego odstępstwa, kiedy to ludzie ucieczki przed problemami szukają w różnego rodzaju używkach i uzależnieniach. Jednakże zasadniczo doświadczenie pokazuje, a popierają je różne badania naukowe, że jak na człowieka spadnie nieszczęście, to i łatwiej zwraca się do Boga. Bo koniec końców nikt nie ma czasu ani nerwów, by współprzeżywać z drugim jego nieszczęścia, dlatego w ostateczności zostajemy z naszymi zmaganiem sami.

A Bóg ma i czas, i cierpliwość, i wielką miłość do nas, więc w końcu przekonujemy się, że tylko Jemu możemy powierzyć wszystko. Naprawdę wszystko. I nie chodzi tu tylko o tragedie życiowe poszczególnych osób, ale o ciężkie uwarunkowania zewnętrzne, na które nie mamy żadnego wpływu lub jest on znikomy. I tak na przykład czas pandemii pokazał, że pobożność wzrosła pomimo obowiązujących restrykcji dotyczących udziału w nabożeństwach.

Badania wykazały intensyfikację modlitwy osobistej i rodzinnej, częstsze sięganie po Słowo Boże i częstszą refleksję nad sprawami ostatecznymi. Nie inaczej

dzieje się w przypadku kolejnej katastrofy, której jesteśmy świadkami, czyli wojny w Ukrainie. Bp Jan Sobiło, biskup pomocniczy diecezji charkowsko-zaporoskiej, powiedział w wywiadzie dla „Gościa Niedzielnego”, że od czasu wybuchu

wojny wiele osób, wcześniej wątpiących w istnienie Pana Boga, przychodzi i prosi o chrzest. „Żołnierze mówią, że na froncie, w okopach nie ma niewierzących. Po pierwszym ostrzale rozumie się, że życie tu, na ziemi jest tylko tymczasowe i że musi być Pan Bóg. Więc przychodzą prosić o chrzest, o błogosławieństwo, o różaniec”, zaznaczył. Bp Sobiło stwierdził wręcz, że „jeśli w ogóle jest jakaś dobra strona wojny, to taka, że chrześcijanie jednoczą się w modlitwie i że wiele osób odnajduje Boga”. Oczywiście, wojna zawsze jest

złem, niepotrzebnym lub koniecznym – jak wojna obronna. Ale to, że Pan Bóg wszędzie działa, a w przypadku katastrof i kataklizmów jeszcze bardziej, to pewnik. Świadczą o tym niezliczone świadectwa osób, które doświadczyły ciężkich przeżyć spowodowanych wojną czy katastrofą naturalną.

Ładnie to ujął prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski w jednym ze swoich wideoprzesłań: „Bóg nie daje natychmiastowej odpowiedzi. Ale On widzi. On odpowiada. Odpowiada w sposób, którego nie da się ukryć. Nie ma bunkra, w którym nie można by usłyszeć odpowiedzi od Boga”. O tym, że pobożność wzrasta w czasie trudnych doświadczeń,

świadczy również raport pt. „Wojna zwiększa religijność” opublikowany w „Nature: Human Behavior” w 2019 r. Zespół badaczy z Uniwersytetu Harvarda przeanalizował odpowiedzi osób z trzech krajów, które doświadczyły długotrwałych, brutalnych konfliktów wewnętrznych, niekoncentrujących się wokół różnic religijnych czy etnicznych: w Sierra Leone, Ugandzie i Tadżykistanie.

Dane wykazały, że osoby, które w większym stopniu zostały dotknięte przemocą wojenną, częściej przylały się do grup religijnych lub uczestniczyły w spotkaniach oraz praktykowały rytuały religijne. Dane, zebrane w latach 2010 i 2011, wykazały, że im głębszy był wpływ wojny na daną osobę – np. śmierć, zranienie lub

uprowadzenie członka rodziny – tym większe było prawdopodobieństwo, że osoba ta zwróci się ku religii. Jednakże trend ten nie dotyczy tylko osób przeżywających trau-

my bezpośrednio na sobie, ale także tych, którzy żyją w niesprzyjających warunkach, odczuwając lęk przed tym, co się dzieje tuż obok.

Ciekawą informację podała francuski episkopat – że w tegoroczną Wielkanoc zostało ochrzczonych 4300 dorosłych. To o 800 katechumenów więcej niż w ubiegłym roku. – Te dane pokazują, że mimo pandemii i bolesnego raportu o molestowaniu nieletnich przez duchownych są osoby, które ufają naszemu Kościołowi – skomentował bp Vincent Jordy, delegat episkopatu ds. katechumenatu. A może właśnie to pandemia sprawiła, że część tych osób zaczęła szukać oparcia w Bogu.

Nowy arcybiskup Paryża

Papież Franciszek mianował nowego metropolitę paryskiego, którym został dotychczasowy arcybiskup Lille, 70-letni Laurent Ulrich. Jest on pierwszym od ponad 50 lat duchownym mianowanym na to stanowisko spoza regionu paryskiego. Abp Ulrich, zanim otrzymał nominację biskupią, odpowiadał m.in. za apostolstwo świeckich w archidiecezji Dijon. Konsekrowany w wieku 49 lat, najpierw pełnił posługę arcybiskupa Chambéry i zarazem biskupa diecezji Maurienne i Tarentaise (2000–2008), a od 2008 r. był metropolitą Lille, jednej z najbardziej aktywnych diecezji we Francji./ws

Kardynałowie u Benedykta XVI

W ósmą rocznicę kanonizacji św. Jana Pawła II najbliżsi współpracownicy św. Jana Pawła II, kard. Stanisław Dziwisz i kard. Stanisław Ryłko, odprawili wspólnie Mszę świętą przy grobie papieża Polaka w bazylice watykańskiej. Następnie odwiedzili emerytowanego papieża Benedykta XVI w klasztorze Mater Ecclesiae w Ogrodach Watykańskich.

– Papież senior ma wciąż niezwykle wrażliwe serce i umysł. Był bardzo uważny i zainteresowany – powiedział w rozmowie z KAI emerytowany metropolita krakowski. – Rozmawialiśmy m.in. o Krakowie, który Benedykt XVI tak bardzo lubi i który niejednokrotnie odwiedzał. Mówiłem też o tym, że w Polsce wciąż wracamy do jego nauczania i je cenimy.

Kard. Stanisław Dziwisz przebywa w Watykanie w związku z rozpoczynającym się 28 kwietnia spotkaniem Rady Fundacji Jana Pawła II./ws

Dariusz Kowalczyk SJ

Zgorszenie i głupstwo!

Serwis internetowy bydgoskiego oddziału „Gazety Wyborczej” uczcił Wielkanoc 2022 r. tekstem „Chrześcijaństwo to jedna z najbardziej amoralnych religii”. Chodzi o wywiad z Ireneuszem Ziemińskim, w którym ów profesor Instytutu Filozofii i Kognitywistyki Uniwersytetu Szczecińskiego nie przebiega w słowach, dzieląc się swymi opiniami o życiu wiecznym i ofierze Jezusa Chrystusa. Szczególnego smaczku jego wywodom dodaje fakt, że Ziemiński ukończył studia filozoficzne oraz zrobił doktorat i habilitację z filozofii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Cóż na temat śmierci krzyżowej Jezusa opowiada na łamach bydgoskiej gazeta.pl filozof? Ano stwierdza, że „chrześcijaństwo jest jedną z najbardziej amoralnych religii, również w sferze dogmatycznej”. A dalej czytamy: „Sam założycielski mit chrześcijaństwa – ofiara niewinnego Jezusa za grzech ludzki – obnaża w sposób niesłychany ludzką pychę. Nie wyobrażam sobie, że można być grzesznikiem i żądać od Boga odkupieńczej ofiary lub go dzić się na ofiarę niewinnego Boga na krzyżu, który cierpi i umiera tylko po to, żeby mnie od kary i winy uwolnić. To jest zaprzeczenie wszelkich moralnych zasad, urąga jakiegokolwiek zasadzie sprawiedliwości”. Przyznam, że po kilkakrotnym przeczytaniu tej wypowiedzi nadal mam wrażenie, że wynika z niej jedynie tyle, iż jej autor żywi dość negatywne uczucia wobec chrześcijaństwa. Bo jakiejś lo-

giki i filozoficzno-teologicznego sensu trudno mi się tutaj dopatrzeć.

Ewangelista Jan naucza: „Tak Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne. Albowiem Bóg

nie posłał swego Syna na świat po to, aby świat potępił, ale po to, by świat został przez Niego zbawiony” (J 3, 16-17). W tej samej Ewangelii Jezus stwierdza: „Ja życie moje oddaję, aby je potem znów odzyskać. Nikt Mi go nie zabiera, lecz Ja od siebie je oddaję” (J 10, 17-18). W tej historii żaden człowiek nie żąda od Boga odkupieńczej ofiary, jak twierdzi profesor. Wręcz przeciwnie! Apostołowie odrzucają Jezusowe zapowiedzi, że przyjdzie mu niebawem umrzeć.

Piotr upomina swego Mistrza, kiedy ten zapowiada, że Syn Człowieczy będzie wiele cierpiał, zostanie odrzucony i zabity, ale po trzech dniach zmartwychwstanie. Na co Jezus gromi Piotra słowami: „Zejdź Mi z oczu, szatanie, bo nie myślisz o tym, co Boże, ale o tym, co ludzkie” (Mk 8, 33).

Patrząc od strony czysto ludzkiej, Jezus został ukrzyżowany, bo arcykapłani i uczeni w Piśmie uważali Go za niebezpiecznego bluźniercę, a Piłat, który początkowo próbował Jezusa uwolnić, ostatecznie uległ szantażowi ze strony Żydów, którzy wołali: „Jeżeli Go uwolnisz, nie jesteś przyjacielem Cezara. Każdy, kto się czyni królem, sprzeciwia się Cezarowi” (J 19, 12). Natomiast od strony Bożej śmierć wielonego Boga na krzyżu i Jego zmartwychwstanie jest konsekwencją i świadectwem nieodwołalnej miłości Boga do słabego i grzesznego człowieka. Dla

tego apostoł Paweł, któremu objawił się Ukrzyżowany i Zmartwychwstały, mógł zawołać w uniesieniu, że nic nas nie może odłączyć od miłości Chrystusowej, bo skoro „Bóg z nami, to któż przeciwko nam?” (Rz 8, 31). W innym miejscu ten sam apostoł zauważa, że „głosimy Chrystusa ukrzyżowanego, który jest zgorszeniem dla Żydów, a głupstwem dla pogan”, ale dla powołanych „mocą Bożą i mądrością Bożą”. Św. Paweł dodaje, że „to, co jest głupstwem u Boga, przewyższa mądrością ludzi” (1 Kor 1, 22-25). I tak to jest od dwóch tysięcy lat. Nie brakuje „filozofów”, dla których Boży sposób działania to zgorszenie lub głupota.

Prof. Ziemiński dowodzi ponadto, że życia wiecznego nie ma, a gdyby nawet było, to nie byłoby dobre dla człowieka. „Gdyby bowiem po śmierci miała nas czekać jakaś forma nieba [...], to musielibyśmy pa-

miętać nasze doświadczenia z życia na ziemi. [A zatem] życie wieczne wcale nie byłoby czymś dobrym, lecz nieustannym przeżywaniem naszych dramatycznych cierpień z przeszłości”. No cóż! Filozof jest laureatem (o dziwo!) Nagrody im. Księdza Józefa Tischnera, przypomnijmy więc, co Tischner pisał o nadziei. A pisał, że chodzi o to, żeby pamięć nie była miarą nadziei, ale odwrotnie: to nadzieja ma być miarą naszej pamięci. Rozumiem, że można nie lubić Kościoła i nie wierzyć w Boga, który uzdrawia pamięć, przemienia i stwarza „niebo nowe i ziemię nową” (Ap 21, 1), ale po co chrystofobiczne pamflety ubierać w szatki filozofii...?

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Zmarła Vicki Thorn

W wieku 72 lat zmarła w Milwaukee w stanie Wisconsin Vicki Thorn, założycielka „Projektu Rachel” – organizacji katolickiej pomagającej kobietom i mężczyznom cierpiącym z powodu dokonanej aborcji. Działalność tę, zapoczątkowaną w 1984 r. w mieście rodzinnym Vicki Thorn, z czasem uznała Konferencja Biskupów Katolickich Stanów Zjednoczonych i obecnie dotyczy ona 160 amerykańskich diecezji i wielu krajów na całym świecie.

Arcybiskup Milwaukee Jerome Listek w wspomnieniu pośmiertnym podkreślił „wyjątkowość tej inicjatywy, mającej na celu wspieranie ludzi przeżywających napięcie postaborcyjne w czasach, kiedy nic takiego jeszcze nie istniało”. Według platformy Yahoo „uwiecznieniem jej kariery była prywatna wizyta w Watykanie w połowie lat 90. i otrzymanie tam specjalnego błogosławieństwa od św. Jana Pawła II”.

Nazwa projektu nawiązuje do fragmentu Księgi Jeremiasza: „Rachel oplakuje swoich synów, nie daje się pocieszyć, bo już ich nie ma” (31, 15). Jego istota polega na przygotowaniu księży i świeckich specjalistów medycznych i terapeutów do pracy z osobami obu płci dotkniętymi grzechem aborcji./ws

Nowa błogosławiona

W katedrze Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Mediolanie prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych kard. Marcello Semeraro ogłosił błogosławioną pochodzącą z tego miasta Armide Barelli, włoską działaczkę katolicką, nazywaną „starszą siostrą” Młodzieży Żeńskiej Akcji Katolickiej. Żyła w latach 1882–1952, a chociaż sama nie przyjęła habitu zakonnego, to jednak założyła własne zgromadzenie – Instytut Świeckiej Misjonarek od Królestwa Jezusa Chrystusa. Jej proces beatyfikacyjny trwał od 1960 r./ws

fot. arch. prywatne Agaty Rusak

Ksiądz w oczach wiernych

Z **Agatą Rusak**, psychologiem i psychoterapeutą, rozmawia Patryk Lubryczyński

Co Pani zdaniem świeccy chcą wiedzieć w księżach?

Bardzo potrzebujemy księży. W większości przypadków chcemy wiedzieć zaangażowanie podczas sprawowania sakramentów. Zaufanie wzbudza kapłan, który wykonuje czynności liturgiczne bez pośpiechu, w skupieniu. Taka postawa utwierdza wiernych w poczuciu, że rzeczywiście uczestniczą w nadprzyrodzonym życiu samego Boga, w sacrum. Mnie raz niechlujne czytanie z mszału, rozglądanie się bez potrzeby na różne strony w czasie modlitwy, patrzenie co chwila na zegarek.

Niezwykle ważna jest także umiejętność prowadzenia przez księży dialogu z osobami świeckimi; aby duchowny nie tylko słuchał, ale też słyszał, aby nie był

moralizujący ani cyniczny, z szacunkiem odnosił się do każdego człowieka. Oczekiwania wobec kapłanów zależą ponadto od indywidualnych priorytetów, religijności i praktyk wiernych.

A jakich homilii pragną wierni?

Spora część chce rozumieć głębszy sens czytań, wysłuchać ciekawego komentarza biblijnego czy liturgicznego. Myślę, że ta potrzeba jest w ludziach obecna niezależnie od poziomu intelektualnego. Osobiście wielokrotnie spotkałam się z sytuacją, że ksiądz kieruje przekaz do osób, których nie ma na Mszy świętej. Mówi o tym, że nie chodzą na Eucharystię, lekceważą

prawdy wiary, Kościół itp. Słuchając takiego kazania, można sobie pomyśleć: co nas to obchodzi, szkoda naszego czasu. Bardziej wrażliwi wyjdą ze świątyni z poczuciem winy.

Czasem mam chęć powiedzieć: proszę księdza, czy można skierować homilię do tych, którzy są w kościele, zamiast do nieobecnych? Przychodzimy, aby być nakarmieni słowem, wyjść z poszerzonym rozumieniem Boga, świata, siebie. Przestrogi moralne są dorosłym potrzebne, ale nie w infantylnej formie, jakby mówiło się do dzieci.

Nie powinniśmy wymagać od księży doskonałości, bycia „niezniszczalnymi”, ludźmi bez emocji.

wiem, wyjść z poszerzonym rozumieniem Boga, świata, siebie. Przestrogi moralne są dorosłym potrzebne, ale nie w infantylnej formie, jakby mówiło się do dzieci.

A czego raczej nie powinniśmy oczekiwać od księży?

Agata Rusak – psycholog, psychoterapeuta i supervisor Stowarzyszenia Psychologów Chrześcijańskich oraz NEST (Nowe doświadczenie dla osób dotkniętych traumą). Ostatnio opublikowała książkę „Ona zraniona. Od skrzywdzenia do wdzięczności”.

Nie powinniśmy wymagać od nich doskonałości, bycia „niezniszczalnymi”, ludźmi bez emocji. Ksiądz ma prawo mieć gorszy dzień, być zmęczony, zirytyowany, smutny. Kapłan też jest tylko człowiekiem, który może potrzebować pomocy. Do narracji o „pomnikowych księżach” przyczyniają się zarówno wierni, budując w wyobraźni nierealny obraz kapłanów, jak i niektórzy duchowni, przesadnie podkreślając swoją wyjątkowość wynikającą ze święceń.

Spotkałam kleryka pierwszego roku seminarium, który nawet o codziennych sprawach mówił kaznodziejskim tonem. Nie jest dobrze, jeśli kapłan jest odrealniony, a wręcz odczłowieczony. Dla wielu wiernych ksiądz jest postacią tajemniczą, która po Mszy znika na plebanii i rzadko stamtąd wychodzi. Gospodyni mu gotuje, a on coś tam sobie czyta i się modli. Bywa jednak widoczne, jak ksiądz zachowuje się wtedy, gdy zmagają się z własnymi problemami, cierpieniem, a także jaki dynamizm i inicjatywę wykazuje wobec wiernych.

Są przywary duchownych, które łatwiej nam przyjąć?

Jesteśmy w stanie zaakceptować więcej przywar, jeśli ksiądz daje siebie innym, wychodzi do wiernych, sam ich szuka. Świeccy chcą mieć poczucie, że postawa służby jest dla księdza priorytetowa. Skomentują jakieś potknięcie księdza, ale ostatecznie większość przyzna, że mimo wszystko to dobry człowiek, który dba o powierzoną sobie ovczarnię na każdym poziomie.

Nie ceni się księży, którzy pasą przede wszystkim siebie, mają nadęte ego i narcystyczną osobowość, osób skoncentrowanych na kreowaniu siebie w parafii. Ksiądz narcyz w odbiorze wiernych zostanie sprowadzony do roli urzędnika, od którego zależy przyjęcie intencji, udzielenie rozgrzeszenia lub wydanie niezbędnego zaświadczenia, ale nie będzie szanowany.

Jak księża powinni zadbać o swój dobrostan psychiczny?

Istotne jest dbanie o wewnętrzną harmonię i równowagę w różnych ob-

szarach życia: fizycznym, emocjonalnym, relacyjnym i duchowym. Kapłan, aby mógł służyć innym, sam musi mieć nakarmioną psychikę, również własne pasje. Powinien pielęgnować relacje z innymi ludźmi: spotykać się z rodziną, przyjaciółmi, a także nie zapominać o swojej cielesności – zdrowiu, kondycji i ruchu fizycznym.

Co – od strony psychologicznej – może pomóc księżom w pełnieniu ich służby?

Ważne jest poznanie własnych talentów, czyli odkrycie, co łatwiej przychodzi konkretnemu kapłanowi, w czym się spełnia, które aktywności lubi, a jakie obowiązki są dla niego trudniejsze. Niektórzy duchowni otrzymują od przełożonych zadania zgodne z ich predyspozycjami. Ktoś może być energiczny i kontaktowy, dzięki temu będzie czuł się dobrze w pracy z młodzieżą, inny kapłan, o cechach flegmatyka, lepiej odnajdzie się w zajęciach administracyjnych. Oczywiście zdarza się, że ksiądz otrzymuje funkcję nieodpowiadającą jego osobowości. W takiej sytuacji będzie miał więcej wyzwań, aby przekroczyć siebie i nie zgorzknąć. Pomocne są szkolenia, warsztaty, dobra literatura, wsparcie i ocena pracy przez kompetentną osobę, żeby poszerzyć umiejętności, na ile to możliwe.

Służba kapłańska wymaga ciągłych kontaktów z ludźmi i rozwiązywania różnych problemów. Jak sobie z tym radzić?

Część duchownych ma naturalne warunki do bycia elastycznymi wobec zmieniającej się rzeczywistości. Inni lepiej odnajdują się w świecie książek, nauki, uporządkowanej przestrzeni i zasad. Nie lubią zmieniających się warunków życiowych, niespodziewanych zmian planów albo gdy danego dnia nieustannie ktoś czegoś od nich chce. Niezapowiedziane zajęcia poza planem potrafią spowodować ich irytację lub zniechęcenie. Tacy kapłani muszą bardziej przekraczać swoje wewnętrzne ograniczenia, uczyć się wpuszczać do życia element zaskoczenia oraz zaakceptować fakt, że życie przynosi różne niespodzianki. Kluczowe nie są same cechy osobowości, ale to, czy dany kapłan chce nad sobą pracować.

Niektórzy świeccy z zasady nie ufają duchownym. Dlaczego?

Część osób w ogóle ma problem z zaufaniem autorytetom. Uważa, że zna odpowiedź na najważniejsze pytania życiowe i nie potrzebuje żadnych porad czy wskazówek kaznodziejów. Nauczanie kapłańskie odbiera automatycznie jako próbę pouczenia.

Natomiast sam kapłan może przyczynić się do braku zaufania, gdy jego zachowanie jest wewnętrznie sprzeczne. Wierni nie ufają księdzu, w którym dostrzegają dysonans między głoszoną Ewangelią a widoczną postawą w codzienności. Nie da się zbudować wiarygodności, gdy najpierw mówi się przy ambonie o miłości bliźniego, służbie, szacunku, a później w relacjach z konkretnymi ludźmi lekceważy się ich lub zbywa, albo nie ma się dla nich czasu.

Księża spotykają się czasem z niesłusznym osądem. Co wtedy?

Ksiądz powinien zrozumieć, że jest osobą publiczną i będzie budził różne reakcje wiernych. Duchowni uruchamiają w ludziach pewne schematy myślenia oraz zachowania, począwszy od zazdrości, rywalizacji, niskich pobudek. Każdy autorytet – tym bardziej jeśli reprezentuje Boga, jest „alter Christus” – na poziomie podświadomym wywołuje w niektórych osobach złość, agresję, bunt. Niesłuszne osądy duchownych wynikają często z ukrytych konfliktów wewnętrznych osób, które je oskarżają. Świeccy nierzadko nawet nie zdają sobie sprawy z tego, że dokonują projekcji własnych emocji, zgorzknień, frustracji na osobę księdza. Warto, aby temat odporności na osądy i krytykę był przepracowywany w seminariach. Niezależnie od tego, co kapłan będzie robił i mówił, prędzej czy później spotka się z jakimś rodzajem ostracyzmem lub odrzuceniem.

Potrafi Pani rozpoznać, że ma do czynienia z dojrzałym kapłanem?

Nie ma kogoś całkowicie dojrzałego, to proces przez całe życie, bo każdy z nas okazuje swoje niedojrzałości. Dobrego pasterza wyczuwa się po stabilności, prostocie bycia, pewnym rodzaju autentyczności. To postawa zjednująca wiernych i pozwalająca budować z nimi więzi. Widzimy, że kapłan jest prawdziwy, jeśli nie odgrywa roli księdza, ale jest nim w każdej sytuacji.

Irena Świerdzewska

Był doświadczonym lekarzem, szefem oddziału toksykologii, kiedy zdecydował się wstąpić do seminarium. Teraz ks. dr Sławomir Abramowski tworzy parafię św. Jana Pawła II w Warszawie.

Bóg wyrócił jego życie do góry nogami. Kiedy wybierał się na medycynę – jak mówi o sobie – był antyklerykałem. Kiedy się nawrócił, karierę medyczną zostawił dla kapłaństwa. Nie tylko koledzy z kliniki toksykologii nie byli w stanie zrozumieć jego decyzji.

NAWRÓCENIE

– W klasie maturalnej przeżywałem kryzys. Nie miałem nic do księży ogólnie, ale miałem zastrzeżenia do proboszcza mojej parafii. W kościele bywałem rzadko – wspomina dawne czasy ks. Sławomir Abramowski. Z ciekawości poszedł na katechezę „dla pracujących” – formułę lekcji religii zorganizowaną w niedzielne poranki przez wikariusza w parafii. – Spotkałem tam paru moich kolegów i zostałem. Spodobał mi się taki pakiet: lekcja religii, papieros z kolegami i Msza święta, na którą zwykle przychodziliśmy w połowie – wspomina ks. Abramowski.

Niezdany egzamin na studia okazał się znakiem Opatrzności. Jako sanitariusz poszedł do pracy w szpitalu wojskowym, żeby uniknąć poboru do wojska. – Nie mogłem zaakceptować wielu rzeczy na oddziale, w przeciwieństwie do kolegi, który dwa miesiące po mnie przyszedł do pracy, a ze wszystkiego był zadowolony. Jak się okazało, był w Neokatechumenacie. Za jego sprawą poszedłem na katechezę, od których zaczęło się moje nawrócenie – opowiada ks. Abramowski.

Od kiedy trafił do wspólnoty, szary świat, pełen zła, niesprawiedliwości, komunistów, hipokrytów, nagle zmienił barwy. Jawił się pozytywnie, był pełen interesujących ludzi. – Pojawiła się motywacja, żeby zmieniać otoczenie na lepsze, wróciła chęć do nauki – opowiada ks. Abramowski.

Dostał się na medycynę i powoli zaczął odkrywać plany Boże. – Najpierw było powołanie do ewangelizacji. Wspólnota neoka-

techumenalna wybrała mnie na katechistę – opowiada. Po piątym roku medycyny wyjechał więc pierwszy raz na misję do Związku Radzieckiego, do miejscowości Homel, Żłobin, Swietłahorsk, Rzeczycza. KGB mimo zakusów nie mogło wydać księdza ani katechistów, bo po pierestrojce za czasów Michaila Gorbaczowa obowiązywała ustawa, że dwudziestu wyznawców religii może zarejestrować związek wyznaniowy i szukać duszpasterza. – Przyjechał wtedy kapłan z Lublina, ja byłem jego socjuszem. Kiedy miejscowi słyszeli Dobrą Nowinę, wierzyli i podejmowali radykalne decyzje. Dwie siostry odrzuciły intratną propozycję pracy z mieszkaniem w Leningradzie. Niesamowita była też wiara tamtych starych ludzi, zachowana, mimo że przez siedemdziesiąt lat nie mieli kapłana. Odprawiali tzw. suche Msze. Rozkładali ornat kapłana na stole i czytali formułę Mszy świętej bez konsekracji – opowiada ks. Abramowski.

Powrót z misji nastąpił już po rozpoczęciu roku akademickiego. Dzięki decyzji dziekan prof. Barbary Dąbrowskiej ostatni, szósty rok studiów miałem w trybie indywidualnym – opowiada ks. Abramowski. Znow mógł wyjechać na misję. – To był moment, kiedy zaczął do mnie docierać głos o kapłańskim powołaniu. Nie wyobrażałem sobie siebie jako kapłana. Obok tego, że interesowały mnie dziewczyny, zasadniczym problemem było moje postrzeganie kapłanów. Dzieliłem ich na księży we wspólnotach, biskupów i gorszą resztę. Powołaniu opierałem się jeszcze trzy lata – wspomina.

LEKARSKA KARIERA

Pracował wtedy w renomowanej klinice kardiologii Centrum Kształcenia Podyplomowego, w Szpitalu Grochowski. – Obok pracy i dyżurów szpitalnych trzeba było przygotowywać referaty, jeździć na sympozja. Nie

Lekarz dusz

fot. Irena Świerdzewska

mogłem wtedy wyjeżdżać, żeby ewangelizować, do czego czułem się powołany. Prosiłem Boga, by dał mi inną pracę w medycynie – wspomina.

Dr Luba Szawdyn wystąpiła z inicjatywą stworzenia oddziału detoksykacji lekowej w nowej placówce medycznej. – Odebrałem to jako znak od Boga dla mnie. Dr Szawdyn zajmowała się sprawami organizacyjnymi, ja – pisaniami do Ministerstwa Zdrowia programu na konkurs. Dostaliśmy pieniądze na organizację oddziału. Kiedy pani doktor zaproponowano organizację większej placówki, zostałem szefem – wspomina ks. Abramowski.

Zaczął specjalizację z toksykologii, będącej niezwykle trudną gałęzią medycyny. Na oddziały toksykologii trafiają pacjenci z zatruciami toksycznymi środkami, uzależnieniami chemicznymi, ostrymi zatruciami np. muchomorem sromotnikowym czy barrem, co zdarzało się fotografikom. Ratuje się tam też ludzie po próbach samobójczych.

– Pracując jako lekarz, jeździłem po Polsce, żeby ewangelizować, ale czułem, że wciąż towarzyszy mi głos o kapłańskim powołaniu. Zgłosiłem się do seminarium, zakładając roczny pobyt, żeby udowodnić Bogu, że nie nadaję się na kapłana. Miałem wcześniej dziewczynę, z którą chciałem się ożenić – opowiada ks. Abramowski.

Koledzy nie mogli zrozumieć: „Oddział zawali się bez ciebie”, „A co z twoją karierą lekarską?”. – Z zespołu, w którym wtedy robiłem specjalizację, dziś czworo lekarzy jest ordynatorami oddziałów, jeden dyrektorem szpitala – mówi ks. Abramowski.

– Mama płakała, ojciec przestał się do mnie odzywać. Dr Szajewski, mój szef z kliniki toksykologii w Szpitalu Praskim, gdzie robiłem specjalizację, człowiek wielkiej profesji i kultury osobistej, był jedyną osobą, która mi pogratulowała – dodaje.

Wybrał seminarium misyjne Redemptoris Mater, żeby nadal być w Neokatechumenacie. Także dlatego, by nie trafić do seminarium w Warszawie, gdzie znał wiele osób. Podczas losowania z puli wielu seminariów zagranicznych trafił na kartkę z nazwą seminarium, przed którym uciekał. – Byłem przekonany o ogromnej klęsce, która miała nastąpić, a tymczasem był to najlepszy rok w moim życiu. Zostałem na kolejne lata – wspomina.

W seminarium dla kolegów był też lekarzem. Otworzył przychodnię o nazwie „Redemptoris Mater”, co w czasach utrudnionego dostępu do leczenia dla seminarzystów było zbawienne.

Święcenia kapłańskie przyjął z rąk kard. Józefa Glempa w maju 1998 r. Pierwsze cztery lata pracował w stołecznej parafii

fol. arch. patr. św. Jana Pawła II

św. Tomasza na Ursynowie, gdzie budowa kościoła.

PROBOSZCZ W IZRAELU

– Kiedy patriarcha Jerozolimy poprosił o kapłanów z Europy do organizowania duszpasterstwa rosyjskojęzycznego, kard. Józef Glemp posłał mnie – opowiada. Przez dwanaście lat pracował w Izraelu i Palestynie.

– Najpierw trzeba było nauczyć się języka hebrajskiego, ze względu na duszpasterstwo prowadzone w środowiskach żydowskich oraz wśród imigrantów rosyjskojęzycznych z korzeniami żydowskimi. Przybywali z Rosji do Izraela z powodu kryzysu gospodarczego, który tam nastąpił. Wielu imigrantów było ochrzczonych, ale praktycznie niewierzących – wspomina. Ks. Abramowski stał się duszpasterzem ośrodków katolickich i parafii w Latrun, Aszdodzie, Hajfie, Górnej Tyberiadzie, Nazaret Illit, Eilacie, Aradzie, Mitzpe Ramon.

– Żartowałem, że ta ostatnia jest parafią „od morza do morza”, czyli od Morza Czerwonego do Morza Martwego. Było w niej wielu Arabów i Beduinów, sporo uchodźców z Sudanu. Tu przydał się zawód lekarski, ponieważ Sudańczycy nie dostawali statusu uchodźcy, nie mieli opieki medycznej – mówi ks. Abramowski. – Bycie proboszczem w Eilacie było dla mnie bardzo ciekawym czasem, także dlatego, że parafia nosiła wezwanie św. Mojżesza i Eliasza, na jej terenie Mojżesz spędził 80 lat życia – mówi.

We wrześniu 2014 r. ks. Abramowski wrócił do Polski i został skierowany do tworzenia parafii św. Jana Pawła II na Bemowie. Wśród blokowisk, gdzie mieszkano sporo dawnych funkcjonariuszy komunistycznego systemu, duszpasterstwo miało mieć typowo misyjny charakter. – Cieszyłem się z patrona parafii.

Jan Paweł II jest mi bardzo bliski. Pobłogosławił mnie przed wstąpieniem do seminarium, byłem uczestnikiem wielu Światowych Dni Młodzieży – wspomina.

Ks. Abramowski pokazuje plany budowy świątyni. W kompleksie budynków przy kościele powstać ma Centrum Rodziny Jana Pawła II. – Jan Paweł II jest patronem rodziny. Potrzeba chrześcijańskiego centrum terapii i wsparcia rodziny. Będziemy organizować rekolekcje, kursy. Mamy już wyszkolonych terapeutów i liderów kursów – wylicza.

Parafia działa bardzo prężnie, powstało sporo grup formacyjnych. Neokatechumenat, Rodziny JP2, kilka wspólnot młodzieżowych. Z tutejszej grupy Mężczyzn św. Jana Pawła II wyszła inicjatywa męskiego różańca znana dziś w całej Polsce. – Wiele jest osób, które kochają Kościół i pragną oddawać swoje siły i talenty, by budować żywą wspólnotę chrześcijańską. Rolą księdza jest pomoc w rozeznawaniu darów parafian i tworzenie „żywego Kościoła” – podkreśla ks. Abramowski doświadczenie wyniesione z pracy misyjnej.

Jak mówi o swoich dwóch powołaniach, medycyna i kapłaństwo przenikają się. Bywa, że kapłan musi mierzyć się w konfesjonale z rozeznaniem, czy stan duszy człowieka jest wynikiem działania złego ducha, czy choroby psychicznej. Leczenie problemów psychicznych powinno z kolei uwzględniać leczenie duszy. Wiele daje do myślenia fakt, że w głębokich uzależnieniach zastosowanie samych tylko środków medycznych nie wystarcza. Można natomiast wyprowadzić człowieka z takiego stanu bez terapii i leków.

– Wykonywanie zawodu lekarza daje dużą satysfakcję, z doświadczaniem ludzkiej wdzięczności; ale by Kościół mógł funkcjonować, a ludzie mogli dojrzewać, potrzebni są kapłani – mówi o swojej drodze ks. Abramowski.

W SKRÓCIE

■ **Szlakiem św. Wojciecha.** W diecezjalnym sanktuarium św. Wojciecha w Gorzędzie (diec. pelplińska) bp Arkadiusz Okroj zainaugurował Kociwski Szlak św. Wojciecha. Przebiega on przez trzy powiaty diecezji pelplińskiej: świecki, starogardzki i tczewski. Obejmuje trasę 162 km, na której położone są miejscowości, w których miał pełnić swoją misję św. Wojciech. Na szlaku są zaznaczone miejsca kultu patrona Polski. Projekt, nad którym pracuje grupa historyków, regionalistów, duchownych i pasjonatów, przewiduje umieszczanie tablic pamiątkowych, tworzenie strony internetowej, publikacje, konkursy, szeroko rozumianą edukację przybliżającą św. Wojciecha i miejsca jego kultu na Kociewiu. Sanktuarium w Gorzędzie od 1995 r. ma relikwie świętego. Malowniczo położone nad Wisłą, przyciąga turystów, pielgrzymów, a także uczestników rekolekcji, które organizują prowadzący je karmelici bosci.

fol. media.poczta-polska.pl

■ **Patronka trudnego macierzyństwa.** Poczta Polska wprowadziła do obiegu znaczek upamiętniający Gianne Berettę Mollę – świętą, która oddała życie, by uratować swoje dziecko. – Być może ta emisja i związana z jej bohaterką historia doda odwagi matkom, które oczekując na swoje dziecko, przeżywają wielkie rozterki i problemy – powiedział Wiesław Włodek, wiceprezes PP.

■ **Losy „Klechy”.** Film „Klecha” o ks. Romanie Kotlarzu przechodzi proces restrukturyzacji w Monolith Films. Ze względu na wewnętrzny konflikt między prywatnymi podmiotami zaangażowanymi w jego realizację dystrybucja filmu uległa opóźnieniu. MKiDN i PISF udzieliły dodatkowego wsparcia finansowego, dzięki któremu proces produkcji zakończy się najpóźniej za kilka miesięcy.

■ **Milion PESEL-i.** Ponad milion uchodźców wojennych z Ukrainy otrzymało numer PESEL – 47,9 proc. to dzieci i młodzież do 18 lat, a 44,9 proc. – kobiety w wieku 18–65 lat; 3,8 proc. stanowią mężczyźni w wieku 18–65 lat, a kobiety i mężczyźni powyżej 65. roku życia – 3,4 proc.

fol. PAP/Lukasz Gaguliński

Prezydent Andrzej Duda i ocalony z Zagłady Edward Mossberg złożyli wieniec przed Ścianą Śmierci, przy bloku 11 byłego obozu Auschwitz I. Na terenie byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu

odbył się Marsz Żywych. Jego uczestnicy upamiętniają ofiary Holokaustu, idąc „drogą śmierci” z byłego niemieckiego obozu Auschwitz I do byłego KL Auschwitz II-Birkenau.

ZMARŁ BP LEPA

27 kwietnia, w 83. roku życia, 60. roku kapłaństwa i 34. roku biskupstwa, zmarł emerytowany biskup pomocniczy archidiecezji łódzkiej Adam Lepa.

Po studiach teologicznych w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi święcenia prezbiteratu otrzymał w 1962 r. z rąk bp. Jana Wawrzyńca Kulika. Kończył kierunki pedagogiczne na ATK i KUL, gdzie się doktoryzował. Był m.in. diecezjalnym duszpasterzem akademickim, rektorem Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi, wykładowcą UKSW.

Sakrę biskupią przyjął w 1988 r., jego zawołaniem były słowa „In caritate et patientia” (W miłości i cierpliwości). Napisał dwanaście książek oraz kilkaset artykułów naukowych i prasowych, głównie poświęconych proble-

fol. PAP/Tytus Zmijewski

matyce mediów. W Konferencji Episkopatu Polski był przewodniczącym Zespołu Programowego ds. Telewizyjnych Transmisji Mszy Świętej, przewodniczącym Rady ds. Środków Społecznego Przekazu. Ponadto był wiceprzewodniczącym Rady Programowej Katolickiej Agencji Informacyjnej oraz członkiem Rady Fundacji na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej.

FRANCISZKAŃSKIE ZMAGANIA

27 kwietnia odbył się zdalnie finał XVI Ogólnopolskiej Franciszkańskiej Olimpiady Wiedzy o św. Maksymilianie Marii Kolbem z udziałem uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wśród laureatów w kategorii szkół podstawowych znaleźli się: Eryk Skonieczny ze Słupska (I miejsce), Nikola Krauz z Liszek (II miejsce) i Zofia Żelazo z Sobień-Jezior (III miejsce). Spośród uczniów szkół ponadpodstawowych najlepsi

fol. mat. pras.

okazali się: Faustyna Woronowicz z Warszawy (I miejsce), Oliwia Łukaszyk z Kolbuszowej (II miejsce) i Zuzanna Wolny ze Szczecina (III miejsce).

Organizatorami olimpiady są: Prowincja Matki Bożej Niepokalanej Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych (Ojców Franciszkanów) z siedzibą w Warszawie, Prowincja św. Maksymiliana Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych (Ojców Franciszkanów) z siedzibą w Gdańsku, Prowincja św. Antoniego i bł. Jakuba Strzemię Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych (Ojców Franciszkanów) z siedzibą w Krakowie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Klasztor Ojców Franciszkanów w Siedlcach.

KOMUNIA Z MISJĄ

Czas Pierwszych Komunii Świętych to dobra okazja do uwrażliwienia dzieci na potrzeby rówieśników na całym świecie. Papieskie Dzieła Misyjne w Polsce proponują, aby jeden dzień w Białym Tygodniu poświęcony był modlitwie za misje i misjonarzy w ramach akcji „Dzieci komunijne dzieciom misji”. Przygotowano konspekt katechezy pomocnej do dobrego przeżycia dnia misyjnego oraz plakat i obrazki pierwszokomunijne. W Misyjnych Materiałach Liturgicznych znajdują się też pomoce do misyjnego animowania Mszy świętych, komentarze i modlitwy. W 2020 r. PDMD od dzieci pierwszokomunijnych otrzymało ofiary w kwocie 776 342,47 zł, a w 2021 r. – 1 050 796,14 zł. Dzięki nim zrealizowało 54 projekty w 9 krajach świata.

fot. mat. pras.

DOCENIENI ZA ODWAGĘ

Prezydent Andrzej Duda odznaczył Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski m.in. Aleksandrę i Jana Góralów. Ukrywali oni jedenaścioro Żydów zaledwie 9 km od obozu zagłady w Treblince przez prawie dwa lata; dali schronienie uciekinierom z getta kosowskiego po jego likwidacji. – Ta rodzina była pełna współczucia i próbowała pomagać najlepiej, jak to było możliwe – wyznał jeden z uratowanych Żydów. Odznaczenie w imieniu dziadków odebrała Teresa Waligóra (córka Czesławy – jednego z pięciorga dzieci Góralów). Jan Góral zmarł w 1968 r., a jego żona w 1981. Do dziś nie zostali uhonorowani odznaczeniem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Oprócz państwa Góralów odznaczenia otrzymali również Jan Horda oraz po-

fot. prezydent.pl

śmiertnie Halina i Marian Dworczykowie, Emilia Kossower Rozenwajg, Teodor Pajewski oraz Katarzyna i Stanisław Sierańscy.

Uroczystość odbyła się w pałacu prezydenckim. Ordery wręczył sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Minister Wojciech Kolarski. Odczytał również list Andrzeja Dudy skierowany do uczestników uroczystości.

TRENUJE CHODZENIE

W siedzibie Fundacji Kolorowy Świat w Łodzi fizjoterapeuci Jakub Śmiechowicz i Krzysztof Jakubowski oraz pacjentka Vanesa zaprezentowali trenera chodu. Prodyktor posłuży fizjoterapeutom do pracy z dziećmi z dysfunkcjami motorycznymi. Urządzenie pozwala na szereg symulacji ruchowych, np. jazdy rowerem, wchodzenia po schodach czy przysiadów.

fot. PAP/Roman Zawistowski

■ **Solidarne Abramsy.** – Wspólne szkolenia żołnierzy polskich i amerykańskich zwiększają interoperacyjność, a Rosji jako potencjalnemu agresorowi pokazują solidarność sojuszników – powiedział szef MON Mariusz Błaszczak, który obserwował przygotowania do szkolenia polskich załóg czołgów Abrams w Drawsku Pomorskim. Polska kupi 250 czołgów M1A2 Abrams w najnowocześniejszej wersji SEPv3 – wozy w tym wariantcie amerykańskie wojsko otrzymuje od dwóch lat. Dostawy dla Polski przewidziano na lata 2025–2026.

■ **Pomagamy, nie płacimy.** Szef Solidarnej Polski, minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro oraz minister w KPRM Michał Wójcik poinformowali, że na posiedzeniu rządu przedstawili do dyskusji propozycję skierowania do Komisji Europejskiej wniosku o czasowe zawieszenie w całości bądź w części składki do budżetu UE. Ziobro powołał się przy tym na umożliwiające taki ruch traktaty, a odmowę płacenia składek motywował kosztami wojny i polityki klimatycznej, które Polska ponosi w największym stopniu spośród krajów UE.

■ **Dłuższe świadczenia.** Senat przyjął jednogłośnie bez poprawek nowelizację specustawy pomocowej, która wydłuży o 60 dni termin wypłaty świadczeń za pomoc uchodźcom z Ukrainy. Pozwoli też samorządom na weryfikowanie wniosków o świadczenie w utworzonej w tym celu bazie danych. Nowela trafi do prezydenta.

■ **Potrójny certyfikat.** W Polsce unijny certyfikat covidowy dla osób, które przyjęły trzecią, przypominającą dawkę szczepionki przeciw koronawirusowi, jest ważny bezterminowo – podał minister zdrowia Adam Niedzielski. UCC dla dzieci do 18. roku życia jest bezterminowy w całej UE.

fot. PAP/Jerzy Muszyński

■ **Odnaczeni opozycjoniści.** W Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie szef Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk wręczył medale „Pro Patria” i odznaczenia pamiątkowe „Krzyż 50. rocznicy Grudnia 1970” działaczom opozycji antykomunistycznej w uznaniu ich zasług w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Polski.

Jacek Karnowski

Będą wybory?

Wnajnowszym badaniu pracowni Social Changes Zjednoczona Prawica odnotowuje najlepszy wynik od października 2020 r., a więc od niemal dwudziestu miesięcy. Poparcie dla obozu rządzącego wynosi równo 40 proc. Z kolei Koalicja Obywatelska może liczyć na 25 proc. głosów. Wygląda więc na to, że rosyjska agresja na Ukrainie rzeczywiście przesuwa sympatie Polaków w prawą stronę. Pozostają dwa pytania: czy to chwilowe zjawisko, czy też trwały trend, oraz czy sondażowe powodzenie nie skłoni PiS do przyspieszenia wyborów parlamentarnych.

Pokusa jest z pewnością niemała. Wojna to bowiem „efekt flagi”, a więc skupianie się społeczeństwa wokół władzy. Ale w tym konkretnym wypadku to coś więcej: to potwierdzenie słuszności zasadniczych punktów programowych PiS. Silne państwo, silna armia, niezależność energetyczna, polityka regionalnych sojuszy, przeciwstawianie się Rosji, sceptycyzm co do Niemiec i sojusz z USA – to wszystko obóz Jarosława Kaczyńskiego głosił – i gdy mógł, także realizował – co najmniej od 2005 r. Druga strona, czyli głównie PO, pomyliła się we wszystkich istotnych sprawach. I ten oczywisty fakt, że „Kaczyńscy mieli rację”, będzie miał znaczenie wyborcze.

Wojna, w której Polska nie tylko psychicznie i mentalnie uczestniczy, może okazać się najważniejszym przeżyciem pokoleń, które są dziś aktywne w życiu publicznym. I to z pewnością będzie miało po-

ważne konsekwencje polityczne. Już dziś widzimy, że takie wartości, jak patriotyzm, gotowość do służby ojczyźnie, szacunek dla munduru, zyskują na znaczeniu, podlegają „rewitalizacji”. Z kolei lewicowe przesłanie staje się rażąco nieadekwatne. Jaki sens ma

diskusja o swobodnym wyborze płci, skoro widzimy, że z Ukrainy do Polski uciekają kobiety z dziećmi, a młodzi Ukraińcy wracają z polskich budów, by podjąć walkę z najeźdźcą?

Ale wojna to także koszty. Już pandemia rozregulowała światową gospodarkę, a teraz spadł na nią kolejny cios. Putininflacja – bo i manipulacja cenami energii, i agresja na Ukrainę rzeczywiście

Wojna powoduje „efekt flagi”, a więc skupianie się społeczeństwa wokół władzy.

nakręciły spiralę cen – staje się coraz bardziej dokuczliwa. Banki centralne muszą podnosić stopy procentowe, co z kolei hamuje gospodarkę. W Polsce wciąż mamy wysoki wzrost gospodarczy i niskie bezrobocie, ale na horyzoncie widać ciemne chmury. Poza tym napływ uchodźców to także duże koszty ponoszone przez nasze państwo. Fala migrantów pogorszyła sytuację na rynku mieszkaniowym, już wcześniej trudną (drożyżna!). Nie wiemy też, jak ułożą się relacje między Polakami a Ukraińcami, którzy do nas przyjeżdżają. Dziś wydają one dobrze, może nawet bardzo dobrze, ale zmęczenie z pewnością również się pojawi. W kontekście ekonomicznym i społecznym czas nie będzie więc pracował dla rządu, a to właśnie kwestie społeczne mogą zdecydować o wyniku głosowania. Inna sprawa, że w obliczu kłopotów gospodarczych opozycja też nie ma

mocnych kart. Partia Donalda Tuska nie jest wiarygodna w roli opiekuna społeczeństwa w czasie kryzysu.

Czy więc wcześniejsze wybory są możliwe? Tak naprawdę zależy to od decyzji PO, ponieważ w grę wchodzi jedynie samorozwiązanie Sejmu większością dwóch trzecich głosów; każdy inny scenariusz jest zbyt ryzykowny. Partia Tuska wolałaby pewnie czekać na chwilę, gdy rząd dotkną skutki spowolnienia gospodarczego, ale jeśli nie poprze wniosku o szybsze wybory, będzie musiała się gęsto tłumaczyć. Faktycznie obroni przeciw rządowi PiS, który tak ostro krytykuje. Również PiS będzie musiało wytłumaczyć, dlaczego rezygnuje ze sprawowania władzy, narażając się na zarzuty dezercji. Obóz rządzący wskaże zapewne – zgodnie z prawdą – na kłopoty z sejmową większością i konflikty wewnątrz Zjednoczonej Prawicy. Nowe wybory pozwoliłyby PiS na zwiększenie spójności swojego zaplecza, a tym samym na większą skuteczność rządzenia w czasach, w których nie brakuje zagrożeń, ale i wielkich szans.

Ostatecznie o wszystkim zdecyduje Jarosław Kaczyński. Takie decyzje lider zawsze podejmuje samotnie, bo to ostatecznie będzie jego odpowiedzialność polityczna i historyczna. Moim zdaniem ryzyko jest ogromne, ale chyba warte podjęcia. Za półtora roku sytuacja, z punktu widzenia obozu rządzącego, lepsza raczej nie będzie. Wszystko jednak pod warunkiem, że do wyborów uda się dojść spokojną, zgodną drogą. Jeśli samorozwiązanie Sejmu bądź inny scenariusz miałyby się wiązać z wojną domową, to lepiej zrezygnować i czekać do jesieni przyszłego roku. Polacy, którzy codziennie słyszą o powadze sytuacji, o zagrożeniu, o wojnie tuż za rogiem, nie wybaczą, jeśli pocują, że interesy partyjne przeważają nad państwowymi.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Przybywa rozwiedzionych

Na dzień 31 marca 2021 r. Polskę zamieszkiwało 38 036 100 osób, mniej o 1,2 proc. niż w 2011 r. – wynika z nowych wstępnych danych Narodowego Spisu Powszechnego GUS. Choć nadal większość mieszkańców to osoby w związku małżeńskim (54 proc.), to przybyło osób rozwiedzionych: z 5 proc. w 2011 r. do 7,6 proc. w roku 2021. Single (kawalerowie i panny) to 29 proc. populacji. Kawalerów więcej jest na wsi niż w miastach (34,5 proc. do 33,6 proc.), odmiennie niż panien (które stanowią 23,1 proc. do 25,6 proc.). Mieszkańcy wsi częściej pozostają w związku małżeńskim (57,3 proc. do 51,9 proc.), a różnica ta jest widoczna szczególnie w przypadku kobiet (mężatki stanowią 57,4 proc. kobiet na wsi wobec 49,9 proc. w miastach).

Medycyna czasu wojny

Szpitala są przygotowane na wypadek wojny – ocenił wiceminister zdrowia Waldemar Kraska. Ministerstwo ma zmapowane szpitale, które codziennie raportują liczbę wolnych łóżek, przygotowywane są filmy instruktażowe leczenia obrażeń wojennych, głównie dla chirurgów i ortopedów. Opracowany jest plan leczenia i ewakuacji rannych cywilów i wojskowych z Ukrainy.

Sztandar z ziemi

W Świnoujściu zaprezentowano przedwojenny pruski sztandar wykopany podczas prac ogrodowych na terenie Fortu Gerharda. Zdobi go czarny orzeł i napis „Za Boga, króla i ojczyznę”. Przeleżał w ziemi blisko 80 lat.

fol. PAP/Marcin Bielecki

Jubileusz z papieżem

Uczestnicy pielgrzymki na stulecie archidiecezji łódzkiej spotkali się 28 kwietnia na specjalnej audiencji z papieżem Franciszkiem.

Pielgrzymce przewodniczył metropolita łódzki abp Grzegorz Ryś. Franciszek powiedział do pielgrzymów: – Dziękuję wam za to pragnienie spotkania się z Papieżem; za wasze liczne, różnorodne i radosne towarzystwo; za waszą otwartość na nauczanie Papieża – wiem, że przez kolejne lata synodu duszpasterskiego waszej diecezji wczty-

Ojciec Święty podkreślił także ekumeniczny charakter pielgrzymki: – Wielką radością napełnia mnie widok tak licznej reprezentacji waszych braci i siostr z innych Kościołów chrześcijańskich. (...) W innym czasie wzajemnie się ekskomunikowaliśmy. Teraz dzięki Bogu nazywamy siebie braćmi. Zachowajcie nadal jedność wśród nas wszystkich. Dziękuję! Potrzebujemy tej jedności. Dziękuję!

Na koniec papież złożył pielgrzymom i całej archidiecezji życzenia: – Chciałbym

foto. ks. Paweł Kłys

waliście się uważnie w dokumenty mojego nauczania. Szczególnie dziękuję wam za modlitwy w intencjach Papieża. Ja również modlę się za was i jestem gotów słuchać was z wielką uwagą. Temu służy cały proces Synodu Biskupów. (...) Także pielgrzymka jest pięknym obrazem Kościoła synodalnego – który faktycznie podąża drogami apostołów razem, jak jedna rodzina siostr i braci, pochodzących z różnych parafii oraz z wielu wspólnot i grup kościelnych: kapłani i wierni świeccy, małżonkowie i osoby konsekrowane. Są tutaj – pełni siły i entuzjazmu – liczni młodzi, wśród nich wielu studentów; są harcerze; są również bezdomni i osoby z niepełnosprawnością.

wszystkim wam życzyć, abyście z tego doświadczenia jubileuszu wyszli odnowieni jako Kościoł. Odnowieni i umocnieni do ewangelizacji. Niech Duch Święty pomaga wam w odczytywaniu nowych wyznań, jakie stawia przed nami czas; w rozeznawaniu właściwych narzędzi, by im sprostać. Życzę Wam wiarygodności, spójności i pociągającej mocy świadectwa; doświadczania i pielęgnowania coraz bardziej braterskich relacji w waszym Kościele. Abyście byli pięknym, wychodzącym Kościołem, który tak jak zaczyn powoduje, że całe ciasto rośnie; który ma siłę ziarenka gorczycy, które jest najmniejsze, a jednak staje się drzewem, na którym ptaki mogą się gnieździć (por. Mt 13, 32)./RV/red.

foto. episkopat.pl

Sąsiedzkie spotkanie

Po trzech latach przerwy spowodowanej pandemią koronawirusa w Ośrodku Edukacyjno-Formacyjnym Diecezji Gliwickiej w Pławniowicach spotkała się grupa kontaktowa episkopatów Polski i Niemiec.

W spotkaniu udział wzięli: ze strony niemieckiej – bp Bertram Maier z Augsburga, bp Wolfgang Ipold z Görlitz, a także zastępca sekretarza generalnego

Konferencji Episkopatu Niemiec dr Ulrich Pönnner oraz szef komisji Justitia et Pax dr Jörg Lüer; ze strony polskiej obecni byli kard. Kazimierz Nycz, metropolita warszawski, bp Jan Kopiec, biskup gliwicki, bp Tadeusz Lityński, biskup zielonogórsko-gorzowski, oraz ks. prał. Jarosław Mrówczyński, zastępca sekretarza generalnego Konferencji Episkopatu Polski. **I**

REKLAMA

REKOLEKCJE POMOCY DUCHOWEJ
DLA MAŁŻEŃSTW I RODZIN
W NIEPOKALANOWIE W ROKU 2022

TERMINY REKOLEKCJI:

- 22–24 kwietnia 2022 r.
- 3–5 czerwca 2022 r.
- 28–30 października 2022 r.
- 20–22 maja 2022 r.
- 2–4 września 2022 r.

PROWADZĄCY:

o. dr hab. Ignacy Kosmana OFMConv

Zapisy:

Dom Rekolekcyjny św. Teresy

☎ 572 308 967

kwota 500 zł od małżonków + dziecko (z noclegiem)

Szczegółowy plan rekolekcji na stronie:
www.niepokalanow.pl/klasztor/informacje/rekolekcje-pomocy-duchowej-rodzinie

Dla Polaków synonimem II wojny światowej jest polska martyrologia. Na świecie „wyprzedza” ją Holocaust. Jak mówić o wojnie bez licytowania się na ofiary, ale oddając prawdę?

Narrację o II wojnie światowej zdominował Holocaust, ale własne narracje mają Rosja – jako zwycięzca nad faszyzmem, Niemcy – przyznające się do wyrządzonego zła. Ilu uczestników, tyle narracji.

W naszym stowarzyszeniu mówimy o polskiej hekatombie, bo dotknęła niemal każdą rodzinę. W opowiadaniu tej historii każdy chciałby uciec od licytowania się na liczbę ofiar, ale w pewnym momencie wszystko sprowadza się do myślenia: „mamy więcej ofiar, czyli racja jest po naszej stronie”. To jest zresztą naturalne, jeśli założymy, że na podstawie polityki historycznej można tworzyć kapitał moralny narodu. Socjolog Michał Łuczewski rozumie to jako dobre przekonanie o nas samych, które można wykorzystać do budowania tożsamości, relacji między spo-

nych podstaw do powojennej odbudowy gospodarki.

Nie są panowie historykami, nie upominają się też o państwowe pieniądze.

Stowarzyszenie Polska Hekatomba tworzą adwokat, przedsiębiorca i socjolog. To dobre o tyle, że gdybyśmy jako historycy wiedzieli, na co się porywamy, nie ruszylibyśmy z tym przedsięwzięciem. Nie jesteśmy projektem stricte naukowym, możemy więc bazować na dotychczasowych ustaleniach i podawać je użytkownikowi. Niektórzy twierdzą, że dobra opowieść o polskiej historii powinna opierać się na faktach – i to w zasadzie jest słuszne, ale w praktyce widzimy, że co do jednego faktu nie ma zgody wśród historyków nie tylko w przestrzeni międzynarodowej, ale nawet w obrębie jednego narodu. Występują też różne interpretacje tych faktów.

Na podstawie polityki historycznej można tworzyć kapitał moralny narodu.

jej nie wyszło, trudno przekuć w skuteczną politykę historyczną. Jest problem z bohaterскими przegranymi, dlatego skupiamy się na ofiarach, ale jeśli znane są nazwiska sprawców, to także je zamieszczamy.

Polska polityka historyczna jest defensywna: wywołani do tablicy bronimy się, ale nie propagujemy własnej narracji. Na którym państwie moglibyśmy się wzorować?

Wiele polityk historycznych opiera się na roli ofiary – także współcześnie, gdy określa się nimi osoby realnie lub rzekomo dyskryminowane ze względu na rasę, płeć czy orientację seksualną. To buduje ich pozycję społeczną i historyczną. USA czy Niemcy krytycznie patrzą na swoje zbrodnie rasizmu i w tym kajaniu się budują swój kapitał moralny;

Historia dobrze opowiedziana

Z prof. **Danielem Wicentym**, współtwórcą stowarzyszenia i portalu Polska Hekatomba, rozmawia Monika Odrobińska

leczeństwem a instytucjami państwowymi i na arenie międzynarodowej. Zauważmy, że z 30 najważniejszych państw na świecie w Global Ranking Soft Power czwarte miejsce zajmują Niemcy, Polska jest na 24. miejscu, a Rosja tylko dwa oczka niżej.

Mówienie o polskiej hekatombie ma nas w tym rankingu wywindować?

Po raz pierwszy sformułowanie to padło podczas konferencji współtworzonej przez środowisko tygodnika „Do Rzeczy”. Żyją jeszcze osoby pamiętające II wojnę światową – świadkowie, ale i ofiary. Ich opowieści zazwyczaj dotyczą Polaków jako ofiar, ale patrząc na to ze strony konkretnych zbrodni i oprawców, opowieści te stają się już bardzo różnorodne. Ekonomia pamięci pozwala nadać im wspólny mianownik, jakim jest właśnie określenie „polska hekatomba”.

Dotąd różne środowiska naukowe i publicystyczne widziały pojedyncze drzewa: zbrodni katyńskiej, wywózki czy obozów zagłady – Polska Hekatomba prezentuje cały las. Polska w perspektywie najbliższych lat nie będzie potęgą gospodarczą jak Niemcy, ale może podnieść swój status jako ofiara pozbawiona material-

Z drugiej strony głębsza wiedza historyczna pozwoliłaby nam uniknąć niektórych błędów, które wyłapują nasi co wnikliwi czytelnicy.

A o państwowe pieniądze się nie upominamy, bo niektóre działania powinny być od nich wolne, przynajmniej w fazie rozruchu. Zanim ustanowiono Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, na światło dzienne wyciągnęły i zrehabilitowały ich różne środowiska w dużej mierze oddolne. Nie zamykamy się na współpracę z instytucjami państwowymi, uważamy wręcz, że powinny włączyć się w nasz projekt.

Wróćmy do bohaterów II wojny światowej. Jej sprawcami byli Niemcy, ale już wśród zwycięzców mamy Rosję; status ofiary zmonopolizowali Żydzi. Gdzie tu miejsce dla Polaków?

Na naszym portalu nie koncentrujemy się na konkretnych nazwiskach, ale cała przedstawiona na nim historia nie pozostawia wątpliwości, że Polacy byli ofiarą. Polska historia tkwi w rozkroku między ofiarami i bohaterami; ucieleśnieniem takiej postawy był choćby rtm. Pilecki. Opowieść o Polsce, która się starała, ale

mają na świecie tak silną pozycję polityczno-gospodarczą, że mogą sobie na to pozwolić. Z kolei Izrael tym bardziej podkreśla swoje ofiary, im bardziej w tej roli przedstawiają się inne narody. Jeśli robią to Polacy, chętnie umieszcza się ich po stronie współsprawców. Żydzi zdają się mówić: owszem, uratowaliście wielu Żydów, ale jako tak liczny naród mogliście więcej. Rosja czy Chiny mają jeszcze inny patent: nieważne, co było; najważniejsze, że przetrwaliśmy jako naród, a jeśli nie zawsze w sposób moralny, historię zawsze można napisać po naszymu. Nie ma możliwości skopiowania któregośkolwiek z tych modeli polityki historycznej, bo nasza historia jest zupełnie inna.

Na przykład mamy do czynienia z wpiśnięciem I RP w model kolonializmu – to bezzasadna kalka historii kolonialnej takich mocarstw, jak USA, Francja czy Wielka Brytania. Owszem, niech one dyskutują o swoich przewinach, ale to nie jest nasza historia. Polska narracja powinna sprowadzać się do prób bohaterkiej obrony bez happy endu. Jako Polska Hekatomba szukamy gmin czy działających w nich stowarzyszeń, które opowiedzą o wydarzeniach oddawanych przez to sformu-

Radosław Molenda

Wygrane przez Emmanuela Macrona wybory prezydenckie potwierdzają kierunek zmian we Francji. Nie jest to jednak nowy trend, lecz zmiany ogólnoświatowe.

Francuskiej Partii Komunistycznej Fabien Roussel czy reprezentanci niegdyś największych ugrupowań rządzących przez dekady Francją – Valérie Pécresse od republikanów i mer Paryża Anne Hidalgo z obozu socjalistów – to nieznaczący plankton, który nie ma szans na prezydenturę. Wszyscy oni zresztą nie przekroczyli progu 5 proc. i czeka ich zwrot z własnej kieszeni milionów euro wydanych na kampanię wyborczą. A że wybory prezydenckie we Francji zawsze wygrywa się w drugiej turze, sztabowi wyborczemu Macrona pozostało modlić się o dobry wynik wyborczy „niewybieralnej” Marine Le Pen. I tak też się stało, chociaż Mélenchon, uzyskując 21,95 proc., przegrał z Le Pen różnicą jedynie 421 tys. głosów Francuzów.

– Klan Le Penów jest w polityce od dawna i będzie jeszcze długo. Z pewnością zobaczymy Marine Le Pen za pięć, dziesięć i dwa-

Francja: powyborcza kontynuacja

Jeśli by obiektywnie i bez okazywania sympatii politycznych ocenić niedawną kampanię przed wyborami prezydenta Francji, była ona przewidywalna i nudna. Zwłaszcza dotyczy to okresu między pierwszą i drugą turą wyborów, ponieważ to, kto będzie prezydentem Francji, rozstrzygnięto się już 10 kwietnia, czyli w pierwszej turze.

WYMARZONA LE PEN

Konkurentami reprezentującego proeuropejskie centrum urzędującego prezydenta byli w pierwszej turze córka założyciela Frontu Narodowego, znana ze skrajnie prawicowych poglądów i swojej prorosyjskości Marine Le Pen, następnie Jean-Luc Mélenchon spod znaku Francji Niepokornej, którą trzeba nazwać skrajnie populistyczną lewicą, oraz objawienie tych wyborów: Éric Zemmour – pisarz, publicysta, założyciel partii Reconquête, powołujący się na chrześcijańskie korzenie Europy, a jednocześnie popierający aborcję, i – co istotne – migrant chcący zrobić „porządek” z migracją we Francji i wymykającą się wszelkiej kontroli państwa mniejszością islamską. I to Éric Zemmour miał wyeliminować Le Pen z walki z Macronem o fotel prezydencki.

Co do reszty kandydatów – od początku wiadomo było, że przedstawiciel ugrupowań ekologicznych Yannick Jadot, kandydat

dzieścia lat. I nigdy nie zostanie prezydentem, choć zawsze będzie odgrywać ważną rolę. Jest potrzebna, by zmobilizować pewną część wyborców, którzy w innym wypadku zostaliby w domu, do pójścia na wybory i zagłosowania w drugiej turze na jej przeciwnika. Obóz postępu, niezależnie od tego, czy jego reprezentantem był Nicolas Sarkozy, François Holland czy obecnie Macron, zawsze też potrzebował mobilizatora swoich sympatyków. Gdyby do drugiej tury wszedł Mélenchon – mógłby zabrać Macronowi głosy lewicy i części centrum. Podobnie Zemmour – głosy elektoratu prawicowego i centrowego – tłumaczy wybitny znawca Francji Eryk Mistewicz, konsultant polityczny, dziennikarz, Prezes Instytutu Nowych Mediów i założyciel magazynu opinii „Wszystko Co Najważniejsze”.

Le Pen – w porównaniu z drugą turą wyborów sprzed pięciu lat – odebrała Macronowi 7,5 proc. głosów i z wynikiem 41,46 proc. osiągnęła najlepszy wynik dla skrajnej prawicy w historii V Republiki. Nie można jednak go traktować jako tendencji na przyszłość lub mówić, że zwycięstwo Macrona było niespodziewane, czy choćby nieprawdopodobne.

CO NAM MÓWIĄ WYBORY?

Ciekawsze niż odpowiedź na pytanie, dlaczego Macron wygrał z kontrkandydatami, jest to, co to zwycięstwo mówi o samej

Francji. I warto z rezerwą traktować nagłówki prasowe wieszczące, że rewolucja we Francji wisi w powietrzu lub że idą rychłe zmiany.

Ta zapowiadana zwycięstwem Macrona rewolucja – jak przekonuje Eryk Mistewicz – odbywa się w wielu miejscach Francji od wielu lat co sobotę, kiedy na ulicach miast odbywają się manifestacje (jak choćby pamiętna w sprawie zmiany wieku emerytalnego, kiedy manifestowało 3,5 mln ludzi). Przybiera ona różne formy, płoną samochody, jest ruch żółtych kamizelek. I co z tego wynika? Wszystko to skutecznie tłumią policja i wojsko.

Wyniki wyborów pokazały podzielone społeczeństwo? Podziały są i będą. To specyfika nie tylko francuskiego społeczeństwa. – Macron nie ma żadnej potrzeby, by to społeczeństwo jednoczyć. Francja nie różni się pod tym względem, także co do skali podziałów, od Polski, Hiszpanii czy Stanów Zjednoczonych – przekonuje Mistewicz. Potwierdzają to sondaże wyborcze, według których 40 proc. głosujących na Macrona poszło na wybory, by prezydentem nie została Le Pen, a nie dlatego, że popierają jego program polityczny, gospodarczy czy społeczny. Czy podobnie nie jest np. także w Polsce?

Słaba frekwencja wyborcza, pokazująca brak zainteresowania polityką zwłaszcza młodych Francuzów? Istotnie, frekwencja we Francji spada. Absencja wyborcza wyniosła

fot. PAP/EPN/Guillaume Horcajuelo

28,01 proc., co oznacza, że 13,6 mln Francuzów zarejestrowanych na listach wyborczych nie głosowało, a kolejne 8,6 proc. (bliżej 3 mln) oddało głosy puste lub nieważne. W V Republice niższą odnotowano podczas drugiej tury wyborów tylko raz, w 1969 r., kiedy wybrano Georges'a Pompidou. Warto także zauważyć, że tylko Pompidou wygrał mniejszą liczbą głosów niż obecnie Macron. Jednak jest to tendencja ogólnoeuropejska, a i tak wiele krajów o takiej frekwencji mogłoby pomarzyć.

Trudno także wyrokować o apolityczności młodych Francuzów. – Młodzież generalnie mniej interesuje się polityką. Częstokroć nie głosowała, jeśli nie miała na kogo, lub szła i głosowała na Macrona, by nie wygrała Le Pen. Tymczasem Éric Zemmour zdołał w ciągu trzech miesięcy zyskać wiele tysięcy w większości młodych zwolenników – przypomina Mistewicz.

Co więc minione wybory potwierdziły? To, że klasyczne partie i klasyczne podziały na prawicę i lewicę tracą rację bytu. Czas dominacji socjalistów i postgaullistowskich republikanów we Francji już od niemal dwudziestu lat odchodzi w przeszłość. Potwierdzają to wyniki wyborcze Valérie Pécresse (4,78 proc.) i tym bardziej lewicowej Anne Hidalgo (1,75 proc.). To, swoją drogą, pokazuje także miejsce, jakie obywatele postępowej Francji wyznaczają kobietom w polityce.

Dziś podział we Francji biegnie wzdłuż linii obywateli „wkurzonych” i zadowolonych z tego, co dzieje się w ich kraju. Wśród dwanaściora kandydatów do fotela prezydenta aż dziesięcioro to byli zadeklarowani „wkurzeni”. A Macron? Choć – obok Va-

lérie Pécresse – należy do pozostałej dwójki, tak działa, by być kandydatem dla każdego.

W swoim programie ma elementy lewicowe, prawicowe i centrowe. – Macron jest zlepkiem wielu partii, wielu ideologii, wielu myśli ideowych. Nie musi się otwierać na lewicę, ponieważ on już jest lewicą, łącznie z jego otwarciem się na ekologię. Z kolei jako prawicowiec pochylił się niedawno wraz z katolikami, w rocznicę pożaru w katedrze Notre-Dame, nad tą tragedią – przypomina Eryk Mistewicz.

MOŻLIWE ZMIANY?

Jaka będzie to prezydentura, zależy w dużym stopniu od wyników wyborów parlamentarnych we Francji 12 i 19 czerwca oraz od sytuacji międzynarodowej. Macron jest politykiem jeszcze młodym, możliwa więc będzie jeszcze niejedna jego wolta. Mimo że jest to jego ostatnia kadencja jako prezydenta i nie musi starać się o poparcie, prawdopodobnie będzie robił to, co dotąd: pilnował ciepłej wody w kranach Francuzów.

Zmiany w innych obszarach? Francja, odwrotnie niż Polska, od wieków jest antyamerykańska i Macron tego nie zmieni. Z kolei na poprawę relacji Francji z NATO znacznie wpływa bynajmniej nie wynik wyborów, ale przebieg agresji Rosji na Ukrainę. Kiedy okazało się, że ta inwazja nie zakończy się szybko przegraną Kijowa i w miejsce Zełenskigo nie wylądują prorosyjscy „spadochroniarze”, także francuscy polity-

cy zmienili radykalnie swoje podejście do tej agresji. I chociaż Macron deklaruje kolejne bezprzedmiotowe telefony do Putina, niemal pewne jest, że Francja utrzyma już swoje twarde stanowisko wobec Rosji. Trzeba także zauważyć, że w sytuacji, kiedy bez rozgłosu transportowana jest z Francji na Ukrainę broń ofensywna i defensywna w dużych ilościach, zwycięstwo Macrona nad Marine Le Pen z punktu widzenia interesów Ukrainy, Polski i Europy Środkowej było jak najbardziej pożądane.

Gdy chodzi o relacje z Europą i rolę przewodnią Francji w Unii Europejskiej, Francuzi widzą – zdaniem Eryka Mistewicza – jak „Niemcy w ostatnim czasie zbyt się rozpychają”, co nie może się im podobać. I to – obok zmiany podejścia Francji do NATO i Rosji – jest szansą dla Polski. Choć nie można zapomnieć o serii wzajemnych bon motów, choćby o tym, co o Polsce mówił Chirac, a niedawno Macron, nazywając premiera RP „skrajnie prawicowym antysemitą wykluczającym osoby LGBT”, zawsze w relacjach polsko-francuskich zwyciężał pragmatyzm.

– Wierzę w reset w relacjach polsko-francuskich. Od powyborczego poniedziałku mamy we Francji nowego ambasadora,

Jana Emeryka Rościszewskiego. Jest szansa na wiele wspólnych działań, gdyż mamy podobne interesy w Europie. Na przykład podobnie Polska i Francja nie zgadzają się z forsowaną w Unii przez Niemcy polityką energetyczną czy rolną – wylicza Eryk Mi-

stewicz. I trudno wątpić, że Macron zdaje sobie z tego sprawę.

Konkludując: Francja, jej stosunki z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi, zmienia się i będzie zmieniać. Niekoniecznie jednak pod wpływem kolejnej kadencji prezydenta Emmanuela Macrona. Okaże się to w miarę opadania kurzu po kampanijnej walce, gdy wyborczą publicystykę przykryją w mediach tematy codziennego życia Francuzów. Wyjątkiem może tu być jedynie progresywne podejście nowo wybranego prezydenta do neoliberalnych idei, ideologii i rozwiązań prawnych. W ostatnich dniach zadeklarował on odrzucenie tzw. prawa Leonettiiego z 2016 r., dotyczącego wypracowanego przez wiele środowisk kompromisu ws. eutanazji, i zastąpienie go „modelem belgijskim”, przyzwalającym osobom chorym, w tym nieletnim, na korzystanie z prawa do procedur eutanazyjnych. Jeśli pomoże mu w tym wybierany w czerwcu francuski parlament, Emmanuel Macron nie tylko otworzy furtkę do nowej wojny ideologicznej we Francji, ale i przyczyni się do wielu śmierci na życzenie.

Marek Jurek

Wojna i pokój

W chrześcijaństwie, ze względu na eschatologiczny charakter Dobrej Nowiny, od początku pojawiały się tendencje utopijne. Skoro świat przemija – jego reguły nie mogą być obowiązujące. Skoro oczekujemy Królestwa, które jest blisko (por. Mk 1, 15), troska o sprawy tego świata przestaje być ważna, a jego prawo przestaje obowiązywać. Te tendencje – żyć poza wspólnotą polityczną, bez pracy, bez ograniczeń społecznych – pojawiły się już w pierwszych pokoleniach chrześcijan. Kościół od początku uznał je za heretyckie, ich ślady i jednocześnie kateryczne odrzucenie znajdujemy już w listach Pawłowych (m.in. Rz 13, 2 Tes 3).

Z upartymi tendencjami jest jednak tak, że gdy natrafiają na opór – próbują obejść przeszkody. W takich razach pojawia się z reguły tendencja: co nie jest uprawnione w porządku etyki, może być uprawnione w porządku nadziei. Owszem, wymogi życia społecznego to konieczność, jarko doczesności, które należy nieść, ale nie należy się z nimi identyfikować ani doszukiwać w nich jakiegoś dobra. I tak, począwszy od herezji montanistycznej, pokusa ta stale powraca, co jakiś czas podmywając cywilizację chrześcijańską. Christianitas zaś to po prostu życie chrześcijańskie toczące się realnie wewnątrz historii narodów.

Zasada, że tylko gotowość do wojny jest koniecznym (co wcale nie znaczy, że wystarczającym) warunkiem pokoju, jest zwyczajną normą prawa naturalnego, wynikającą z prawa do

obrony. Świetnie konkretyzuje to Katechizm św. Jana Pawła II, gdy uczy, że o ile obrona konieczna w wypadku osób jest po prostu prawem, w wypadku władz publicznych, odpowiadających za bezpieczeństwo swoich wspólnot – jest prawem niezbywalnym, więc

kategorycznym obowiązkiem. Władzy nie wolno rezygnować z obrony swojej wspólnoty. Dobry pasterz oddaje życie za owce i nie ucieka przed wilkami (por. J 10, 11-12).

Wojna obronna jest wojną sprawiedliwą, a rozważanie, „czy ta zasada jest wciąż obowiązująca”, jest zupełnie źle postawione, ma też – co ważne w świetle przestróg naszego papieża – posmak klerykalny. Zasad etycznych nie rozpa-

truje się w kategoriach doraźnej obowiązwalności, ale prawdy. Sugerowanie zaś, że „prawdziwość zasady” można pragmatycznie uchylić,

podporządkować ją jakiegokolwiek użyteczności – politycznej czy duszpasterskiej (często zresztą to się łączy) – ociera się niebezpiecznie o manipulowanie prawdą.

Pamiętajmy jednak w tym wszystkim o jednym. Wojna sprawiedliwa ma na celu przywrócenie pokoju. Jej sprawiedliwość wyklucza rezygnację z tej perspektywy. Chrześcijaństwo, odnosząc się z czcią do virtutis militaris, cnoty wojennej, musi być przeciwne egzaltacji wojny jako takiej. Święty Ludwik w czasie krucjaty egipskiej miał skrupuły, czy można zawierać rozejm z niewiernymi. Wytłumaczono mu, że trzeba – kiedy jest potrzebny. Patrząc na Ukrainę, musimy ciągle słyszeć apel Ołeny Zefenskiej, by nie przyzwyczajać się do wojny. Za wysiłki pokojowe Ojca Świętego można się tylko modlić: by były skuteczne i by nie były pozorne.

Choroba Ojca Świętego

Z powodu bólu w kolanie, zgodnie z zaleceniami lekarskimi, papież Franciszek po raz kolejny przerwał zaplanowane działania, w tym udział w pracach Rady Kardynałów, a podczas Mszy świętej w Niedzielę Miłosierdzia Bożego siedział na fotelu, ograniczając swój udział do wygłoszenia homilii – poinformował dyrektor Watykańskiego Biura Prasowego Matteo Bruni.

Ojciec Święty od kilku tygodni cierpi na bolesny zespół w prawym kolanie (gonalgia) i według obserwacji ekspertów nie wydaje się możliwe rozwiązanie chirurgiczne, także dlatego, że ta droga mogłaby prowadzić do innych, równie drażliwych problemów. W oczekiwaniu na rozwój kryzysu mówi się, że najlepszym i najbardziej odpowiednim rozwiązaniem dla papieża byłby okres znacznego odpoczynku, zwłaszcza jeśli chodzi o chodzenie. Niektórzy leka-

rze, z którymi konsultowano się kilka dni temu, potwierdzają swego rodzaju diagnozę zewnętrzną, tzn. postawioną

fot. PAP/PA Vatican Media

na podstawie tego, co można zaobserwować, i związaną ze znaną historią kliniczną papieża, która miałaby dotyczyć gonartrozy, czyli zwyrodnieniowego stanu patologicznego dotykającego chrząstki stawu kolanowego.

W kręgach watykańskich nie wyklucza się jednak rychłej operacji, która ma ostatecznie rozwiązać problem Ojca Świętego – napisał w „Corriere della Serra” Gian Guido Vecchi./ws

Manipulują życiem

Światowi liderzy proaborcyjnego lobby manipulują tragedią Ukrainy, aby realizować swoje postulaty w Europie Środkowo-Wschodniej – bije na alarm czołowa brytyjska organizacja pro-life. Chodzi o zniesienie prawa do obrony życia poczętego m.in. w Polsce, na Węgrzech i na Słowacji.

Według portalu Right to Life „Wezwanie do działania” obejmuje apel do Unii Europejskiej, rządów darczyńców i społeczności międzynarodowej o sprawdzenie, czy pomoc finansowa nie jest udzielana podmiotom „walczącym z równością” w Polsce, na Węgrzech, w Mołdawii, Rumunii, na Słowacji i na Ukrainie.

Numer jeden na świecie, czyli federacja Planned

Parenthood oraz Amnesty International, wezwały Unię Europejską „do podjęcia szybkich i skutecznych środków w celu ułatwienia dostępu do wczesnej aborcji medycznej”. Zalecają blokadę finansowania działań pomocowych tym podmiotom, które sprzeciwiają się aborcji, rekomendując organizację usług transgranicznych i telemedycznych omijających prawo krajów przyjmujących uchodźców z Ukrainy. Autorzy skandalicznego apelu rekomendują wykorzystanie wojny w celu dostarczania pigułek aborcyjnych w zestawach pierwszej pomocy.

Światowi liderzy fabryki śmierci ubolewają nad tym, że sąsiedzi Ukrainy, przynajmniej w pewnym stopniu, uznają prawo do życia nienarodzonych dzieci./ws

Radość sportowca

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. (...) Wreszcie – jakiś porządek praw i wartości, które trzeba „utrzymywać” i „obronić”.

Jan Paweł II

W społeczeństwie konsumpcyjnym zasada działania „mam taką ochotę” wypiera inne motywacje, takie jak „tego chcę, chociaż mnie to kosztuje” lub „muszę to zrobić, chociaż mi to nie sprawia przyjemności”.

Bez mocnej samokontroli człowiek ulega dominacji otoczenia. Zewnętrzne bodźce faktycznie wpływają na człowieka od początku życia. Nie oznacza to jednak, że nie jest on w stanie się im przeciwstawić i ich przezwyciężyć. Właśnie podatność na zranienia pozwala rozwijać wewnętrzną siłę, którą nazywamy męstwem. Cecha ta wykuwa się w trudnościach. Osoba silna nie tylko akceptuje ból i radzi sobie z nim, ale też dąży do osiągnięcia trudnego dobra, pokonując pojawiające się w tym procesie przeszkody i wytrwale działając pomimo nich. Tak więc w miarę jak człowiek rezygnuje z małych rzeczy, na które ma ochotę, ale które nie wymagają wysiłku, i wybiera inne, bar-

dziej wartościowe, wzrasta w samokontroli i wytrwałości. Prawdziwemu męstwu towarzyszy satysfakcja, którą można nazwać „duchem sportowca”, z błyskiem w oczach patrzącego na przeszkodę, jakie ma do pokonania.

Osoba silna potrafi opracować harmonogram zajęć i trzymać się go, planować wszystko, co ma być zrobione, i nadawać priorytety temu, co ważne, a nie temu, co pilne. Hierarchizuje zadania, nie kierując się tym, na co akurat ma ochotę, ale tym, co widzi jako obowiązek, i w ten sposób poprzez stały trening buduje solidną osobowość. Wrażliwym okresem do pracy nad porządkiem w rzeczach i w działaniu jest wczesne dzieciństwo, dlatego ucząc dzieci odkładania wszystkiego na swoje miejsce oraz dyscypliny w zajęciach, buduje się fundamenty pod to, by jutro miały porządek w swoich priorytetach i walczyły o to, co naprawdę ważne. A jeżeli człowiek nie przeszedł w dzieciństwie

przez taką szkołę, to wcześniej czy później będzie musiał nadrobić zaległości...

Niewątpliwie praca nad męstwem przyczyni się do wzrostu innych pozytywnych cech, a w sposób szczególny radości i pokoju, ponieważ osoba, która dąży do czegoś dobrego, jest zadowolona.

Satysfakcja wynika ze świadomości, że poszukuje się czegoś, co jest naprawdę wartościowe, jak mówią Hiszpanie: *¡vale la pena!* Szczęście wynika z przekonania, że życiowy projekt jest dobry i że ma się siły, aby stopniowo go realizować, chociaż droga jest długa i trudna. Jak powiedział Seneka: *Per aspera ad astra* (Przez trudności do gwiazd).

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Rączki małe

Anna Wardak

„Choć mam rączki małe i niewiele zrobię, pomogę mamusi, niech odpocznie sobie” – ta zabawna piosenka nieświe w sobie ważny przekaz. Małe rączki naszych dzieci wydają się nam nieporadne i niezdadne do jakiegokolwiek pracy. Nie tylko nie proponujemy tego maluchom, ale wręcz opędzamy się od nich, kiedy chodzą za nami, nieustrudzenie oferując swoją pomoc. „Jeszcze tego brakowało!” I tak nie wyrabiamy się z pracą, a tu jeszcze tacy „pomocnicy”. „Lepiej idź się pobaw!”

Z czasem kompetencje rosną, za to chęci wyrażnie maleją. Jak więc złapać równo-

wagę? Zawsze warto mieć odległą perspektywę. Przygotowujemy dzieci do dorosłego życia, które w znacznej mierze składa się przecież z pracy. Oprócz konkretnych kompetencji, które dzieci nabywają stopniowo, adekwatnie do rozwoju fizycznego i intelektualnego, potrzebne im będą cnoty ludzkie (wytrwałość, odpowiedzialność, męstwo), pozwalające np. wykonywać czynności trudne czy nieprzyjemne. Dlatego warto spojrzeć na obowiązki domowe właśnie w ten sposób, już w przypadku malutkich dzieci. Fakt, z punktu widzenia realnej pomocy nie wnoszą one wiele, ale kształtują pewne nawyki, będące pierwszymi kamykami w podwalinach charakteru.

Dziecko, które skończyło rok czy dwa latka i jako takie trzyma się na nóżkach, może wyrzucać do kosza swoją pieluchę, odkładać na miejsce

przybory higieniczne, wymować chleb czy pojemnik z płatkami na śniadanie. W jednej z rodzin dziadek powiesił na ścianie obrazek: słoneczko, chmurka i rucho ma strzałka, którą maluch przesuwiał w zależności od pogody. Sens – wydawało-

Przygotowujemy dzieci do dorosłego życia, które w znacznej mierze składa się przecież z pracy.

by się – zerowy, ale tak rodzi się systematyczność, odpowiedzialność i duch służby innym (bo przecież dzięki jego „wysiłkowi” dziadek wie, jaka jest pogoda).

Trzylatek może już odkładać na miejsce butki i ubrania, ustawiać buty pozostałych domowników, ścielić łóżko (prześcierać do gumką i lekka niewielka kołderka ułatwiają sprawę), gasić niepotrzebne światła, wkła-

dać i wyjmować ze zmywarki plastikowe naczynia, zbierać w ogródku owoce na kompot, smarować sobie chleb masłem i dżemem... Jeśli przegapiemy albo z wygody i wiecznego pośpiechu zignorujemy ten „złoty wiek” przyzwyczajania dzieci do systematyczności, odpowiedzialności, służenia innym i dostrzegania ich potrzeb, to potem będzie o wiele trudniej.

Mówi się, że czas wczesnej podstawówki to „srebrny wiek”, a jeśli obudzimy się dopiero, gdy nasze dzieci wejdą w wiek nastoletni, czeka nas „epoka kamienia łupanego”. Lepiej więc zacząć już od początku, budując charakter z drobnych kamyczków codziennych małych obowiązków, niż potem łupać wielkie kamienie lenistwa, egoizmu czy braku odpowiedzialności, które przez długie lata zdążyły się już solidnie ugruntować.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Stawianie granic

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Moja żona chodziła na terapię dla dorosłych dzieci alkoholików, miało być lepiej, a porobiło się gorzej. Słyszę ciągle, że jest „asertywna” i „ma prawo do własnych uczuć”, a chodzi jak balon napęczniony złością i obrazą. Wydaje mi się, że ma przyjemność w mówieniu i robieniu rzeczy przykrych, co nazywa „stawianiem granic”. Dla mnie jest to tylko nowy objaw złości u niej. Jak kopalnia ma pokłady węgla, tak ona ma pokłady złości i te pokłady są nieskończone.

Nie chcę być jednostronny, opierając się tylko na Pana relacji. Nie znam zdania żony. Zapewne też ma swoje racje.

Wygląda jednak na to, że Pańska żona rozpoczęła terapię, ale jej nie zakończyła. Możliwe, że wykonała dużą część pracy nad sobą, doszła do etapu odczuwania złości i wprowadza zasady asertywności. To dobra wiadomość. Trudniej jest żyć ze złością, która nie czuje, ile ma w sobie agresji.

Ma Pan jednak rację, że suche zasady asertywności, na które powołuje się żona, mogą ranić, a nawet szkodzić. Tak jak niszcząca bywa czasem prawda podana bez miłości. Wydaje mi się, że

trzeba zachęcić żonę, aby dokończyła terapię psychologiczną. Niedokończona terapia jest jak niezaduszony dom. Trudno w nim zamieszkać. Warto dać jeszcze trochę czasu i wsparcia żonie, żeby doprowadziła rozpoczęte dzieło do końca.

Proszę też zachęcić żonę do połączenia terapii z modlitwą. Wspaniale by było, gdyby Pan razem z żoną – o ile to możli-

we – wzmocnił życie religijne Waszej rodziny. Potrzeba bowiem wraz z terapią zmieniać przy pomocy łaski Bożej serce. Skuteczność terapii wzmacnia połączenie jej z osobistą modlitwą o uzdrowienie. Kiedy Jezus już uleczy serce człowieka, wszystkie „zasady asertywności”, „granice”, „prawa do uczuć” zyskują dobry efekt.

Z zasady osoby po pełnej terapii lepiej radzą sobie z emocjami. Na korzyść zmienia się ich postrzeganie siebie i świata. W relacjach z innymi nie potrzebują być złośliwe; są raczej pewniejsze, spokojniejsze, bardziej świadome swojej wartości i kompetencji, odnoszą się z dbałością do swoich potrzeb. Zaczynają częściej mówić pozytywnie o sobie i o innych. Osoby po terapii potrafią ograniczyć relacje z tymi, którzy krzywdzą, a zbliżyć się do osób, które je wspierają. Mają dystans do swoich słabości. Maleją u nich wcześniejsze objawy psychopatologiczne. Przeprowadzają pozytywne zmiany w wielu dziedzinach swojego życia. Czują siłę i szczęście. Osiągają większy wewnętrzny spokój.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Weź oddech!

Soczysta zieleń na drzewach
Si latolistki cytrynki to znak
budzącej się do życia natury.

Warto wykorzystać ten moment na wiosenną przechadzkę, a dobrym towarzyszem będzie modlitwa różańcowa. Nie dajmy się jednak zwieść myśleniu, że w różańcu – ze względu na prostotę formy – niewiele mamy do odkrycia. Sam papież Jan Paweł II po wyborze na Stolicę Piotrową mówił: „Różaniec to modlitwa, którą bardzo ukochałem. Przedziwna modlitwa! Przedziwna w swej prostocie i głębi zarazem”.

Inspiracje do pogłębienia modlitwy różańcowej znajdziemy w książce przygotowanej przez świeckich dominikanów. Pierwsza jej część zawiera zbiór tekstów, które mogą posłużyć w rozważaniu kolejnych części różańca, m.in. fragmenty Ewangelii, listów św. Pawła,

modlitw liturgicznych czy Akatystu ku czci Bogurodzicy. Drugą część to instrukcja odmawiania różańca i modlitwy maryjnej, a trzecia – modlitwy do Chrystusa Pana. We wprowadzeniu o. Tomasz Grabowski OP nazywa różaniec „drogą Maryi” i wyjaśnia: „odmawiając w ten sposób kolejne dziesiątki różańca, naśladujemy Ją – kobietę wiary, milczenia i słuchania, której dane było poznać Chrystusa w stopniu nieosiągalnym dla innych”. Zatem podczas kolejnego wiosennego spaceru pozwólmy sobie na głęboki oddech, także ten duchowy – z różańcem w dłoni./amd

„Cały Twój. Inspiracje do modlitwy różańcowej”
Świeccy Zakonu Kaznodziejskiego
W drodze, Poznań 2022

W 2022 r. Muzeum Narodowe w Warszawie obchodzi jubileusz 160-lecia istnienia.

Obchody tej rocznicy są okazją do szerokiej prezentacji zbiorów Muzeum. Rok jubileuszowy inauguruje dwie wystawy czasowe. „Chagall” przedstawi jedno z najnowszych i najcenniejszych nabytków MNW. „Stan rzeczy” będzie z kolei przekrojową prezentacją zabytkowych obiektów z kolekcji. Na publiczność czekają także jubileuszowe projekty edukacyjne i kulturalne.

Na lato zaplanowano ekspozycję poświęconą Witkacemu, prezentującą dzieła artysty ze zbiorów Muzeum. Zwiedzający

będą też mieli niepowtarzalną okazję do zapoznania się z rzadko pokazywanymi, pochodzącymi z różnych epok i stron świata numizmatami z kolekcji Gabinetu Monet i Medali MNW.

Wspaniale zapowiada się wystawa „Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910”, zorganizowana we współpracy z muzeami zagranicznymi. Atrakcje wystawiennicze czekają także w oddziałach MNW: Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Muzeum Wnętrz w Otwoku Wielkim oraz w Muzeum w Nieborowie i Arkadii./dg

Malowniczej miejscowości Jabłonna, położonej tuż przy nadwiślańskim rezerwacie przyrody, nieco ponad godzinę od centrum Warszawy, patronuje Matka Boża Królowa Polski.

Obecnie parafia Jabłonna liczy dwanaście tysięcy mieszkańców, rozlokowanych w kilku miejscowościach. Teren rozwija się mieszkaniowo, powstają nowe osiedla, parafia się odmładza. Stosunkowo niewiele jest osób, które mieszkają tu od pokoleń, co jest sporym wyzwaniem dla duszpasterstwa.

– Na Eucharystię co niedzielę uczęszcza zaledwie około tysiąca osób. Przed pandemią ta liczba była większa o trzydzieści procent – mówi proboszcz ks. prałat Jerzy Sieńkowski. – Szukamy nieraz pomysłów na to, by ludzi przyciągnąć. Myślę jednak, że powinniśmy powrócić do autentycznego głoszenia Ewangelii, do dawania świadectwa, zajmowania się Słowem Bożym i życia nim. Jeśli osoba świecka spotka autentycznego księdza, to może zafascynować się przez to Chrystusem. Benedykt XVI powiedział kapłanom w archikatedrze warszawskiej, że mamy być specjalistami od spotkania człowieka z Bogiem – dodaje.

– Przy kościele funkcjonuje wiele grup, ale sądzę, że należałoby stworzyć przestrzeń dla młodzieży, wykorzystując dostępną infrastrukturę – ocenia miejscowa katecheta Barbara Wołosiewicz. – Należy docenić liczne akcje podejmowane przez naszych duszpasterzy, zwłaszcza wycieczki organizowane dla młodych ludzi. Kościół ma prowadzić do Chrystusa, a początkiem tej drogi może być spotka-

fol. Albert Borowski

U Królowej Polski Marcin Krężelok

nie z ludźmi, którzy myślą podobnie, wspólna nauka, zabawa czy rozwój zainteresowań. Potrzebne byłoby też stworzenie takiego punktu dla rodzin, by młodzi rodzice nie czuli się wyobcowani w świecie, który dziś prezentuje odmienne wartości. Wielkim marzeniem jest zorganizowanie w domu parafialnym szkoły katolickiej, by zapewnić naszym dzieciom bezpieczne i chrześcijańskie wychowanie, czego niestety współczesna szkoła nie jest w stanie do końca zaoferować – dodaje pani Barbara.

W parafii żywe jest wspomnienie i kult Prymasa Tysiąclecia, który bardzo często odwiedzał położoną w pobliżu Choszczówkę, gdzie pracował i odpoczywał. Wielu mieszkańców doskonale pamięta postawę błogosławionego kard. Wyszyńskiego. – Jako bielanka uczestniczyłam w uroczystościach celebrowanych przez księdza prymasa, jeździliśmy do niego również z życzeniami na Boże Narodze-

nie i podczas takiego spotkania siedziałam u jego stóp, do dziś mam również małą Ewangelię z wpisem błogosławionego kardynała i z błogosławieństwem – mówi pani Barbara Wołosiewicz. W znajdującej się na terenie parafii Choszczówce, nazywanej Castel Gandolfo Prymasa, obejrzeć można pamiątki po błogosławionym kard. Stefanie Wyszyńskim, pobyć w pokoju, gdzie odpoczywał i pracował, pomodlić się w jego kaplicy czy pospacerować ścieżkami różańcowymi. Na biurku w prymasowskim pokoju znajduje się wizerunek Matki Bożej Częstochowskiej, który kard. Wyszyński zabierał ze sobą w każdą podróż, poza wyjazdami na Jasną Górę. Przedostatnią noc przed wylotem na konklawe spędził w Choszczówce kard. Karol Wojtyła.

Jabłonowscy parafianie chętnie włączają się do grup funkcjonujących przy kościele. Istnieją tu grupa modlitwowa św. o. Pio i Wspólnota Krwi Chrystusa. Działają także dwadzieścia kół Żywego Różańca. Kult Najświętszej Maryi Panny jest bardzo rozwinięty, a na Mszach w pierwszą sobotę miesiąca świątynia jest zapelniona do ostatniego miejsca. Swoją formację mają także działająca od siedmiu lat Odnowa w Duchu Świętym, oaza czy ministranci.

Jabłonna to parafia eucharystyczna, bardzo oddana czci Chrystusa ukrytego w Najświętszym Sakramencie. Z początkiem pracy duszpasterskiej ks. Jerzego Sieńkowskiego, przed siedmioma laty, rozpoczęła się całodzienna adoracja Najświętszego Sakramentu. Kaplica adoracji cieszy się dużym zainteresowaniem, wielu parafian przychodzi tutaj na osobistą modlitwę.

fol. Marcin Krężelok

Dzięki staraniom obecnego proboszcza świątynia przeszła gruntowny remont wnętrza z wymianą posadzki i zamontowaniem ogrzewania oraz renowację elewacji.

Parafia Matki Bożej Królowej Polski
w Jabłonie
ul. Modlińska 105, 05-110 Jabłonna
tel. +48 22 782 42 96

W SKRÓCIE

■ **Pierwszy diakon.** Świecenia diakonatu stałego, pierwsze w diecezji warszawsko-praskiej, otrzyma 14 maja o godz. 11.00 w konkatedrze na Kamionku szafarz nadzwyczajny Kazimierz Adamaszek z par. Zmartwychwstania Pańskiego w Warszawie.

■ **Świecenia diakonatu w AW.** Alumni Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie przyjmą święcenia diakonatu 14 maja o godz. 16.00 w kościele Seminarijnym przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54.

■ **Poświęcenie obrazu.** W parafii św. Anny w Kiczkach 29 kwietnia, podczas Mszy świętej, bp Romuald Kamiński poświęcił obraz Jezusa Miłosiernego. Po Eucharystii otworzono drogę na lokalny cmentarz.

■ **Promocja lektorów.** Bp Jacek Grzybowski 25 kwietnia podczas Mszy świętej w parafii św. Jana Kantego w Legionowie udzielił młodzieży sakramentu bierzmowania oraz wypromował 13 lektorów.

■ **Peregrynacja obrazu.** Kopia obrazu NMP Matki Kościoła – patronki Totus Tuus w diecezji warszawsko-praskiej – nawiedzi w dniach od 7 do 14 maja parafię Przemienienia Pańskiego w Radzyminie, a od 14 do 21 maja znajdzie się w parafii św. Trójcy w Żąbkach, ul. Piłsudskiego 46.

■ **Czwartkowa adoracja.** Duszpasterstwo Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej zaprasza 12 maja o godz. 18.00 na adorację Najświętszego Sakramentu do kaplicy przy ul. Floriańskiej 3.

■ **Muzykolekcje o świetle.** W parafii św. Jakuba Apostoła przy ul. Grójeckiej 38 w Warszawie rozpoczną się 27 maja „Muzykolekcje”. To synteza rekolekcji inspirowanych charyzmatem Ruchu Światło-Życie i warsztatów muzycznych prowadzonych przez doświadczonych muzyków i kompozytorów. Finał Muzykolekcji będzie miał charakter ewangelizacyjny i formę spotkania modlitewnego – otwartego koncertu pod tytułem „Miastu i Światu”. Koncert wieńczący wydarzenie odbędzie się 12 czerwca o godz. 18.00 na placu Zamkowym w Warszawie. Zapisy na stronie www.muzykolekcje.pl.

■ **Tablice pamięci.** Tablice upamiętniające geografów wojskowych poległych i zamordowanych w czasie II wojny światowej odsłonięto 26 kwietnia w siedzibie Wojskowego Centrum Geograficznego przy ul. Al. Jerozolimskie 97 w Warszawie. Tablice pobiłogostawił biskup polowy Wiesław Lechowicz.

fot. arch. „Idziemy”

DLA LEKTORÓW I MINISTRANTÓW

W sanktuarium Matki Bożej Lorettańskiej w Loretto odbędzie się 11 czerwca IX Ogólnopolska Pielgrzymka Ministrantów i Lektorów oraz ich duszpasterzy. Ostateczny termin zapisów to 15 maja, koszt – 10 zł od uczestnika (posilek). Rozpoczęcie o godz. 10.00, w programie m.in.: godz. 12.00 Msza święta przy ołtarzu polowym, 14.30 prezentacja o bł. Ka-

rolu Acutisie „O kulcie Eucharystii”, 15.00 nabożeństwo do Matki Bożej Lorettańskiej i zawierzenie Służby Liturgicznej (w kościele). Więcej na www.diecezja.waw.pl. Zainteresowani z diecezji warszawsko-praskiej mogą kontaktować się z ks. Łukaszem Krupą, e-mail: ks.lukasz.krupa@gmail.com, tel. 668 277 165. Pielgrzymce patronuje tygodnik „Idziemy”.

KRAWCY NA MEDAL

W Kurii Metropolitalnej Warszawskiej przy ul. Miodowej 17/19 w Warszawie odbyła się 27 kwietnia kameralna uroczystość odznaczenia medalem „Za zasługi dla Archidiecezji Warszawskiej” mistrzów krawiectwa Józefa i Barbary Plutów. W uszytych przez nich sutannach chodzili – i nadal chodzą – księża, biskupi i kardynałowie. Dwie uszyli dla papieża Jana Pawła II. Sutanny u Plutów zamałował również bł. ks. Jerzy Popiełuszko. Medale przyznane przez metropolitę warszawskiego kard. Kazimierza Nycza wręczył laureatom bp Michał Janocha.

fot. Anna Wojtas/archwaw.pl

MAJOWE ZE STUDENTAMI

Na placu Domu Słowa Bożego przy ul. Grochowskiej 194/196 w Warszawie rozpoczęły się organizowane przez Duszpasterstwo Akademickie Arka nabożeństwa majowe, które odbywają się w poniedziałki i środy o godz. 19.00. Duszpasterz akademicki ks. Paweł Cieślík podkreśla, że corocznie na majowe

dołączają mieszkańcy Grochowa. To okazja, aby wspólnotowo pomodlić się przy figurce Maryi, która przetrwała II wojnę światową i do dziś nosi ślady pocisków. – Zachęcam, aby powierzyć Matce Bożej własne troski, radości, plany oraz swoich najbliższych – mówi ks. Cieślík./**Patryk Lubryczyński**

fot. arch. „Idziemy”

MODLITWA PRZY GROBIE

Porannej Mszy świętej 28 kwietnia przy grobie św. Jana Pawła II przewodniczył i homilię wygłosił jałmużnik papieski kard. Konrad Krajewski. W Eucharystii uczestniczyli pątnicy z diecezjalnej pielgrzymki archidiecezji łódzkiej do Rzymu. – Czy pełnię wolę Boga? Bardzo słucham siebie czy ludzi? Jeśli chodzi o mnie, to jeśli słucham ludzi, to na ogół kończy się to w konfesjonale – muszę się spowiadać, jeśli żyję światem. Gdy słucham Boga, to roznoszę niebo na ziemi, to ja staję się błogosławieństwem dla innych – mówił kard. Krajewski./ks. Paweł Kłys

tot. ks. Paweł Kłys

KONKURS O ŚWIĘTYCH

tot. Anna Wojtasarchwawa.pl

W Centrum Kultury „Dobre Miejsce” po dwuletniej przerwie pandemicznej 28 kwietnia odbył się finał konkursów „Santo Subito” o św. Janie Pawle II oraz o bł. kard. Stefanie Wyszyńskim, organizowanych przez Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży Archidiecezji Warszawskiej. Na galę przybyli uczniowie z przygotowującymi ich do udziału w konkursach nauczycielami. W konkursie „Santo Subito” nagrodzonych zostało 60 osób, a w konkursie o bł. Stefanie Wyszyńskim – 12 uczestników.

W SKRÓCIE

■ Modlitwa o odrodzenie Warszawy.

Siostry Rodziny Maryi zapraszają 17 maja na godz. 19.00 do kaplicy przy ul. Hożej 53 w Warszawie na kolejne spotkanie w Roku św. Zygmunta Felińskiego, by modlić się za wstawiennictwem arcybiskupa Warszawy i założyciela zgromadzenia o duchowe odrodzenie stolicy. W programie adoracja Najświętszego Sakramentu i nabożeństwo do św. Zygmunta.

■ Dzielne Niewiasty.

Siostry Uczennice Boskiego Mistrza zapraszają w dniach 7–8 maja do domu rekolekcyjnego przy ul. Żytniej 11 w Warszawie na spotkanie modlitewno-formacyjne dla kobiet „Dzielna Niewiasta – kobieta na te czasy”. W programie m.in.: 7 maja godz. 10.30–11.30 konferencja I – Irena Neumueler „Dzielna kobieta, czyli jaka?”, 12.30–13.30 konferencja II – Urszula Mela „Dzielna Niewiasta – kobieta zaufania”, 15.00–16.00 konferencja III – s. Anna Musiał RSCJ „Dzielna Niewiasta – kobieta ciała i ducha”; 8 maja 10.00 – konferencja IV – o. Paweł Drobot CSsR „Dzielna Niewiasta – kobieta na te czasy”, 11.45–12.45 – panel dyskusyjny z udziałem gości pt. „Kobieta świadoma misji”, prowadząca Weronika Ostrowska z Radia Warszawa. Zapisy na spotkanie poprzez formularz na stronie www.dzielneniewiasty.pl.

REKLAMA

"Barwy muzyki" - ks. Robert Hodyna
i gość specjalny Muniek Staszczuk,
sobota, godz. 17.00

"Granie ciekawie niesłuchanie" - Ks. Mirosław Gawryś
i ks. Justyn Ziemiński,
niedziela, godz. 22.00

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Magazyn żywności

Nowý magazyn żywności dla Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej poświęcił 26 kwietnia bp Romuald Kamiński.

Nowoczesne pomieszczenie mieści się przy ul. Kawęczyńskiej 49. Ordynariusz diecezji warszawsko-praskiej zwrócił uwagę, że większa hala będzie bardzo przydatna zarówno obecnie, w niesieniu pomocy uchodźcom z Ukrainy, jak i na dalsze cele w przyszłości. – Bez takiego profesjonalnego, wielkogabarytowego centrum magazynowego trudno byłoby koordynować pomoc – powiedział bp Kamiński.

– Magazyn posiada przestrzeń do magazynowania wielu darów, także chłodnie i mroźnie. Mamy zaplecze garażowe, dodatkowe samochody, dzięki którym może-

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

my sprawnie rozwozić dary osobom potrzebującym. Przede wszystkim jest to żywność, ale zdarzają się też innego rodzaju dary rzeczowe, szczególnie teraz, w okresie pomagania uchodźcom wojennym z Ukrainy – mówi dyrektor Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej ks. Kamil Chojnacki.

Budowa magazynu była możliwa dzięki dotacji z Narodowego Funduszu Ochro-

ny Środowiska i Gospodarki Wodnej. Podczas poświęcenia obiektu obecny był m.in. zastępca prezesa Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych Przemysłów Bryksa.

Koszt budowy oddanego do użytku w grudniu 2021 r. magazynu o powierzchni 468 mkw. wyniósł prawie 3 mln zł.

Bieg pamięci

W kompleksie edukacyjnym prowadzonym przez Siostry Franciszkanek Rodziny Maryi w Markach, ul. Kasztanowa 21, odbędzie się 14 maja Bieg Pamięci m. Matyldy Getter oraz Rodzinny Piknik Historyczno-Sportowy. Organizatorem wydarzenia jest Fundacja Filii Dei. Matka Matylda wraz z całym zgromadzeniem i współpracownikami uratowała w czasie II wojny światowej setki żydowskich dzieci, narażając swoje życie, za co została odznaczona medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

– Na przykładzie matki Getter widoczny jest heroizm, który możemy małymi krokami wdrażać i naśladować w codzienności. Mamy nadzieję, że bieg i piknik pomogą, szczególnie rodzinom, poznać część pozytywnej historii Kościoła i Polski – wyjaśnia koordynator Filii Dei Karolina Kostrzewa.

W programie: o godz. 9.00 otwarcie biura zawodów; 10.15–12.45 biegi na poszczególnych dystansach w kategoriach wiekowych; 13.00 „Opowieść o Matce Matyldzie” (Bartłomiej Włodkowski z Fundacji AVE); 14.00 przemarsz zwycięzców i sióstr franciszkanek rodziny Maryi oraz przyjaciół zgromadzenia; 14.30 koncert – Ferajna z Hoovera – wspólne śpiewanie; 16.00 animacja ze sceny dla rodzin „Bum bum rurki”; 17.00 występy wokально-instrumentalne dzieci ze Szkoły Podstawowej Sióstr Rodziny Maryi w Markach; 18.00 Msza święta polowa.

W czasie Rodzinnego Pikniku Historyczno-Sportowego ustawione zostanie kino „w zabytkowym autobusie”, w którym w godz. 10.00–14.00 prezentowane będą programy i filmy m.in. o matce Matyldzie Getter oraz założycielu Zgromadzenia Sióstr Rodziny Maryi św. Zygmuncie Szczęsnym Felińskim.

Patryk Lubryczyński

Święto pielęgniarek

Katolickie Stowarzyszenie Pielęgniarek i Położnych Polskich oraz Główna Komisja Historyczna Polskiego Stowarzyszenia Pielęgniarskiego zapraszają na Mszę świętą 8 maja o godz. 18.00 do kościoła sióstr wizytek, ul. Krakowskie Przedmieście 34 w Warszawie. Będą świętować Dzień Położnej i Międzynarodowy Dzień Pielęgniarek, setną rocznicę uzyskania dyplomu położnej przez sługę Bożą Stanisławę Leszczyńską, dziękować za dar beatyfikacji Hanny Chrzanowskiej. Po Eucharystii koncert na cytrze wykona Grzegorz Tomaszewski, uczeń synów Stanisławy Leszczyńskiej – Bronisława i Henryka.

Stanisława Leszczyńska, urodzona w 1896 r. Łodzi, w latach 1920–1922 uczęszczała na Warszawskiej Miejskiej Szkole Położnych przy ul. Karowej. 17 stycznia 1970 r. odbyło się spotkanie Leszczyńskiej z matkami oświęcimskimi i urodzonymi w obozie dzieci, którym ocalała życie. Spotkanie poprzedzone było inspirowanym jej wspomnieniami przedstawieniem „Oratorium oświęcimskie” w Teatrze Wielkim w Warszawie.

W kościele św. Anny w Wilanowie można zobaczyć figurę Stanisławy Leszczyńskiej w pasiaku z Auschwitz, trzymającą na rękach dwoje nowo narodzonych dzieci, a w kościele św. Rodziny na warszawskim Zaciszu – jej podobiznę w medalionie. Działające przy tej parafii środowisko medyczne wydało publikację o życiu i pracy niezwykłej położnej.

Małgorzata Babińska, położna

Ferajna z Hoovera

fot. arch. Fundacji Filii Dei

Kazimierz Przekora jako żołnierz
7. pułku ułanów lubelskich

fol. Muzeum Ziemi Mińskiej w Mińsku Mazowieckim

stość przypomina o wszystkich udzielających pomocy Żydom, mimo wielkiego niebezpieczeństwa. Jestem niezwykle wdzięczny za to, co robił Kazimierz Przekora i wielu innych Polaków – powiedział rabin. Odmówił Psalm 20 oraz modlitwę za zmarłych.

Była to 25. uroczystość i 56. bohater przypominany w ramach programu „Zawołani po imieniu”. Instytut Pileckiego rozpoczął program przed trzema laty.

Kazimierz Przekora od czasów I wojny światowej służył jako żołnierz, od 1922 r. jako podoficer zawodowy. Przyznane odznaczenia świadczą o tym, jak oddany był ojczyźnie podczas ponad dwudziestoletniej służby wojskowej. Uehonorowano go Krzyżem Walecznych, Brązowym Krzyżem Zasługi i Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę.

– tłumaczy dr Wojciech Cedro, historyk z Instytutu Pileckiego. Córka Przekory Wanda Franciszka Perczyńska wspominała po latach: „Piwnica, w której ukrył ich mój ojciec, znajdowała się pod podłogą kuchni w naszym domu. Drzwi od piwnicy były zakrywane dywanikiem. Kilkakrotnie widziałam, jak mój ojciec i macocha podawali do piwnicy posiłki ukrytym tam Żydom”.

2 lipca 1943 r. Niemcy dowodzeni przez żandarma Friedricha Gutberleta zorganizowali oblławę we wsiach Huta Mińska, Cielechowizna i Gliniak. Wydali nakaz, by wszyscy mężczyźni stawili się na terenie szkoły w Gliniaku. Kazimierz Przekora przed wyjściem z domu przestrzegł ukrywanych Żydów o zagrożeniu. Jego córka Wanda ukryła się w sąsiedztwie, u ciotki.

Sprawiedliwy z Huty Mińskiej

Uroczystości upamiętniające Kazimierza Przekorę, zamordowanego za pomoc Żydom w czasie okupacji niemieckiej, odbyły się 26 kwietnia w Hucie Mińskiej.

W miejscowym kościele Matki Bożej Nieustającej Pomocy odprawiona została Msza święta. Na terenie Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły odsłonięto tablicę pamięci. Uroczystości odbyły się z udziałem asysty wojskowej, władz samorządowych.

Kazimierz Przekora uhonorowany został w ramach programu Instytutu Pileckiego „Zawołani po imieniu”. Prof. Magdalena Gawin, dyrektor Instytutu, podkreśliła podczas uroczystości, że upamiętnienie ofiar niemieckiego terroru jest szczególnie istotne, ponieważ śmierć za udzielenie pomocy to jedna z najcięższych zbrodni wojennych.

W uroczystości upamiętnienia Kazimierza Przekory wzięła udział jego rodzina, między innymi najstarszy żyjący wnuk Tadeusz Perczyński. Jak powiedział, pamięć o dziadku była podtrzymywana w rodzinie za sprawą matki, która jako czternastolatka widziała śmierć ojca. – Cała nasza rodzina jest dumna z dziadka. Jego postawa jest inspiracją do wychowywania naszych dzieci, wnuków i prawnuków w duchu patriotyzmu i szacunku dla każdego człowieka – podkreślił Tadeusz Perczyński. Dodał, że jest to dla całej rodziny szczególna uroczystość, ponieważ do szkoły, przed którą znajduje się tablica upamiętniająca Kazimierza Przekorę, uczęszcza obecnie trójka jego wnuków.

W imieniu społeczności żydowskiej głos zabrał rabin Szalom Dow Ber Stambler z ruchu Chabad-Lubawicz. – Dzisiejsza uroczy-

fol. arch. Instytutu Pileckiego

Sprawiedliwy z Huty Mińskiej, kamień, warta honorowa

Gdy w 1939 r. Niemcy napadły na Polskę, Kazimierz Przekora z drugim rzutem 7. pułku ułanów lubelskich brał udział w walkach na Lubelszczyźnie. Po klęsce wojny obronnej i rozwiązaniu oddziału osiadł w Hucie Mińskiej. W odległym o 4 km Mińsku Mazowieckim w październiku 1940 r. Niemcy utworzyli getto. Żydzi stanowili wtedy ok. 40 proc. populacji miasteczka. Niecałe dwa lata później Niemcy rozpoczęli likwidację getta, wysyłając większość ofiar do obozu zagłady w Treblince. Niektórym udało się uniknąć egzekucji i wywózki.

– Latem 1943 r. do drzwi domu Kazimierza Przekory zapukali trzej Żydzi, prawdopodobnie uciekinierzy z obozu pracy w Mińsku Mazowieckim, prosząc o schronienie. Mimo grożącej kary śmierci za jakąkolwiek pomoc Żydom Przekora przyjął ich pod swój dach

W czasie gdy na terenie szkoły w Gliniaku sprawdzano mieszkańców, w Hucie Mińskiej kilku niemieckich żandarmów rozpoczęło przeszukanie domu Kazimierza Przekory. Odnaleźli kryjówkę. Jeden z wyprowadzonych Żydów zaczął uciekać w kierunku pobliskich pól i został zastrzelony. Pozostałych dwóch Żydów Niemcy rozstrzelali na tzw. dworskich polach. Na szkolnym placu rozegrała się w tym czasie inna tragedia. – Nie pomogło wstawiennictwo sołtysa, żandarmi wyprowadzili Kazimierza Przekorę ze szkoły, w kierunku pól. Według zeznań świadków został zastrzelony przez samego Gutberleta – mówi Wojciech Cedro. Ciało Kazimierza Przekory zostało pochowane na cmentarzu w Mińsku Mazowieckim. Miejsce pochówku żydowskich mężczyzn pozostaje nieznane.

Irena Świerdzewska

fol. arch. diecezji warszawsko-praskiej

KSIĄDZ KANONIK RYSZARD DOBOSZ, proboszcz parafii św. Jana Chrzciciela w Miąsem, zmarł nagle 25 kwietnia na plebanii parafialnej. Przeżył 61 lat, z czego 33 lata w kapłaństwie. Urodził się 1 kwietnia 1961 r. w Kutnie. Pochodził z parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Żychlinie (diecezja łowicka). Święcenia kapłańskie przyjął z rąk kard. Józefa Glempa 20 maja 1989 r. Posługę kapłańską rozpoczął jako wikariusz w parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Dębem Wielkim (1989–1992). Potem został przeniesiony do parafii św. Wincentego á Paulo na Targówku, gdzie pracował najpierw jako rezydent (1992–1994), a następnie jako wikariusz (1994–1997). Kolejne parafie, w których sprawował

funkcję wikariusza, to parafia MB Częstochowskiej w Wołominie (1997–2000) oraz parafia św. Włodzimierza na Bródnie (2000–2001). Jako wicedyrektor Cmentarza Bródzieńskiego oddelego-

Żegnamy kapłanów

wany został na cmentarz w Marysinie Wawerskim, gdzie pracował w latach 2001–2009. Z końcem sierpnia 2009 r. objął probostwo w parafii św. Jana Chrzciciela w Miąsem.

Biskup Romuald Kamiński odznaaczył go przywilejem rakiety i mantoletu 23 grudnia 2019 r. Uroczystości pogrzebowe odbyły się pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego 29 kwietnia w Miąsem, 30 kwietnia w Żychlinie, ze złożeniem ciała w grobach kapłańskich na miejscowym cmentarzu.

fol. par. św. Floriana w Bedlnie

KSIĄDZ KANONIK RYSZARD SZMOŁDA zmarł 22 kwietnia, w wieku 83 lat, w 53. roku kapłaństwa. Na terenie obecnej diecezji warszawsko-praskiej pracował jako wikariusz w parafii św. Wita w Karczewie (1969–1973) i Nawrócenia św. Pawła Apostoła na Grochowie w Warszawie (1973–1976). Na terenie diecezji łowickiej był proboszczem parafii św. Stanisława Kostki w Trębkach, ostatnio emerytem w parafii św. Floriana w Bedlnie.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 28 kwietnia w parafii św. Floriana w Bedlnie. Po Eucharystii ciało zmarłego zostało złożone na cmentarzu par. Niepokalanego Poczęcia NMP w Pruszkowie-Żbikowie.

Wdzięczność i ufność

W 2008 r. arcybiskup metropolita warszawski Kazimierz Nycz ustanowił Święto Dziękczynienia, obchodzone od tego co roku w pierwszą niedzielę czerwca. Data nie została wybrana przypadkowo – z początkiem czerwca rozpoczynały się zazwyczaj pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny.

Przez pierwsze dziewięć lat obchodziliśmy to święto na placu przed budującą się Świątynią Opatrzności Bożej – wotum narodu za uchwalenie Konstytucji 3 maja. Od 2017 r. uroczysta dziękczynna Eucharystia jest już odprowadzana we wnętrzu świątyni.

Pandemia spowodowała, że przez ostatnie dwa lata Święto Dziękczynienia było obchodzone w wymiarze ograniczonym obowiązującymi rygorami sanitarnymi.

Dziś, gdy ten trudny czas dobiega końca, pełni radości spotkamy się na warszawskim Wilanowie 5 czerwca, w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, aby zgodnie z hasłem tegorocznego Święta Dziękczynienia wielbić Boga za beatyfikację kard. Stefana Wyszyńskiego i matki Elżbiety Róży Czackiej, których wyniósł na ołtarze papież Franciszek.

Tegoroczne święto rozpocznie się pielgrzymką z relikwiami obojga błogosła-

fol. COP

wionych, która wyruszy z archikatedry św. Jana Chrzciciela i przed południem dotrze do świątyni, gdzie zostanie odprawiona dziękczynna Eucharystia, podczas której odmówimy akt dziękczynienia i zawierzenia Opatrzności Bożej. Tego właśnie dnia zakończymy Nowennę Pompejańską, którą przez 54 dni modliliśmy się o ustanie pandemii.

Po Mszy świętej planowane są liczne wydarzenia towarzyszące: otwarcie Miasteczka dla Dzieci, muzyczne wielbienie Boga przez znanych wykonawców, wy-

puszczenie błękitnych baloników – naszej „przesyłki do Nieba” – i wiele innych. Jak co roku o godz. 21.37 – w godzinie odejścia do domu Ojca św. Jana Pawła II – zakończymy Święto Dziękczynienia wspólnym odpiewaniem „Barki”.

Wprawdzie Święto Dziękczynienia jest dziś celebrowane we wszystkich polskich parafiach, jednak serdecznie zapraszamy do wzięcia w nim udziału w miejscu, gdzie się ono zrodziło – w sanktuarium Opatrzności Bożej.

Przedstawiciel handlowy,
mąż i ojciec, który tworzy
i wykonuje muzykę religijną.
Marcin Wargocki wydaje już
trzecią płytę.

Gitara towarzyszy mu już od szkoły podstawowej. Sam uczył się grać, a jednocześnie pisał teksty do szuflady. – W 2016 r. przyszedł kopniak z góry – opowiada. Marcin Wargocki uczył wówczas gry na gitarze znajomego księdza z parafii w Józefowie k. Otwocka. Kapłan zachęcał go do zorganizowania koncertu lub wydania płyty. Przeszkodą był jednak brak profesjonalnego, dobrej jakości instrumentu. „Zaczynamy się modlić” – zaproponował ksiądz. Prezent w postaci „gitary marzeń” pan Marcin otrzymał dwa miesiące później. I już wkrótce wydał pierwszą płytę „GPS na Niebo”.

– Poczulem potrzebę ewangelizacji przez muzykę, przez słowo – mówi artysta. – Wiem, jak łatwo się pogubić w świecie, gdy nie ma dobrych wzorców, kręgosłupów moralnych. Chciałbym pomóc wszystkim, by kierować nasze GPS-y na Niebo – dodaje.

Na pierwszej płycie znalazły się utwory skomponowane do słów Matki Teresy z Kalkuty, Ojca Pio i własne teksty Marcina Wargockiego. Na drugiej płycie „Nie wątp” było już więcej jego autorskich tekstów. Wtedy też dołączyło dwoje muzyków – Bogdan Żywek oraz Anna Bojas.

21 maja br. światło dzienne ujrzy trzecia płyta – „Do głębi”. Do zespołu gościnnie dołączyli Roman Ziobro – były basista Starego Dobrego Małżeństwa, oraz Katarzyna Wierzbicka. Teksty są w znacznej większości autorstwa Marcina Wargockiego, dwa utwory – „Czas biegnie” i „Daj mi poznać” – powstały do wierszy ks. dr. Sylwestra Gaworka z diecezji warszawsko-praskiej.

ŻYCIEM PISANE

– Większość utworów pisze życie – mówi Marcin Wargocki. – Podczas pewnej napiętej sytuacji w rodzinie powstała „Modlitwa” do słów Ojca Pio. Potem się okazało, że na „Liście z mocą” prezentującej muzykę chrześcijańską utwór znalazł się na pierwszym miejscu – opowiada.

Ciekawa jest historia jednej z piosenek z drugiej płyty. Wiąże się z trudnym doświadczeniem zawodowym, gdy deweloper groził mu, że będzie zerem, próbując wymusić zmianę proponowanych przez niego rozwiązań. Z tego doświadczenia zrodziła się „Ufność”.

fol. Mateusz Stolarski

Z potrzeby serca

Barbara Stefańska

Tytułowy utwór „Do głębi” powstał w czasie prywatnej pielgrzymki do Medjugorja, gdy pan Marcin zaobserwował, że niektórzy odwiedzający sanktuarium zatrzymują się na powierzchni, jakby szukając sensacji.

MUZYCZNE INSPIRACJE

W muzyce Marcina Wargockiego wyczuwa się łagodny klimat piosenek Starego Dobrego Małżeństwa. To nie przypadek. Zachwycił się tym zespołem już w szkole podstawowej. Osobiście poznał członków SDM i przyjaźń przetrwała do dziś. Krzysztofa Myszkowskiego, lidera tego zespołu, uważa za swojego mentora muzycznego. SDM było konsultantem drugiej i trzeciej płyty.

Artysta dobrze czuje się na scenie. – Stres zawsze jest, ale mnie nie zżera

– mówi. Reakcje widzów są różne – wzruszenie, radość, włączanie się w śpiew. – Refreny w moich utworach są jak akty strzeliste, można je powtarzać i w ten sposób się modlić – podkreśla. Nawet jeśli na widowni nie ma wiele osób, stara się dać z siebie wszystko.

Żona pana Marcina cały czas mu kibicuje. Po pierwszej płycie powiedziała: „Jeśli coś masz robić, rób to dobrze”. Trójka dzieci preferuje inny styl muzyczny, ale również wspiera tatę. Artystę dopingują również jego... klienci, których poznał w pracy przedstawiciela handlowego. Większość mecenasów płyty „Do głębi” to właśnie firmy, z którymi utrzymuje kontakty zawodowe.

Okładkę ostatniego krążka, wydane go przez Edycję św. Pawła, zaprojektował znany grafik Krzysztof Koszewski – projektant płyt Starego Dobrego Małżeństwa i innych zespołów. Sesję zdjęciową wykonał renomowany fotograf Andrzej Świetlik. Każda z płyt jest dostępna na CD oraz winylu oraz do pobrania w różnych serwisach muzycznych.

Utworów z trzeciej płyty będzie można posłuchać w czasie premierowego koncertu 21 maja w Miejskim Ośrodku Kultury w Józefowie. Patronatem honorowym objął ją biskup warszawsko-praski, a medialnym – m.in. tygodnik „Idziemy”.

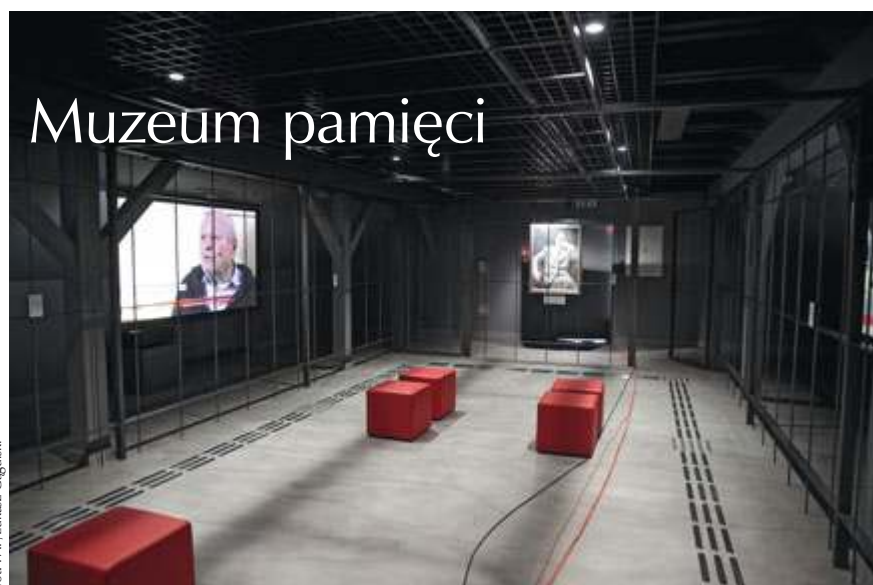
Więcej o twórczości artysty:
www.marcinwargocki.pl

Od maja otwarte jest dla zwiedzających Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej.

Zdaniem prof. Piotra Glišńskiego muzeum jest niezwykle potrzebną instytucją pamięci, którą można scharakteryzować poprzez trzy właściwości. – Po pierwsze, to jest instytucja o charakterze tożsamościowo-wspólnotowym. Ona się odnosi przede wszystkim do pamięci o wspólnocie i o kształtowaniu się tożsamości tej wspólnoty. A jak ważna, podstawowa dla trwania naszej cywilizacji, jest właśnie wartość, jaką jest tożsamość wspólnotowa – my wiemy o tym od lat. (...) Los narodów zależy od siły ich tożsamości. (...) Dlatego od lat nasze zaangażowanie w sprawy publiczne polega na świadomej polityce historycznej – powiedział.

Drugą cechą jest to, że nowe muzeum jest kolejną instytucją pamięci, która „zaprzecza białym plamom, odzyskuje pamięć”. – Przez całe lata wiele tych instytucji – które były i są Polsce potrzebne właśnie dlatego, że budują naszą tożsamość i siłę naszej wspólnoty – nie było tworzonych i nie było budowanych. Dla mnie to jest powód do satysfakcji, że one w tej chwili powstają – powiedział prof. Glišński.

Zdaniem wicepremiera, trzecią cechą jest „nowoczesny profesjonalizm”. – Te instytucje pamięci, które budujemy w całej Polsce, są realizowane przede wszystkim przez środowisko profesjonalistów, muzealników polskich. Ze wsparciem na ogół samorządów, lokalnych polityków, wszystkich ludzi, którym dobro Polski leży na sercu. To są instytucje no-

fol. PAP/Lukasz Caguliński

woczesne i profesjonalne, nastawione na nowoczesne edukowanie kolejnych pokoleń, ale także na włączanie wszystkich grup wiekowych społeczności lokalnych, także seniorów – zaznaczył.

Podczas uroczystości głos zabrała 99-letnia dziś Józefa Handzlik. – Długo czekaliśmy na tę chwilę. (...) Cieszę się, że muzeum powstało, że można powiedzieć, jak wyglądała sytuacja. (...) Przeszliśmy bardzo dużo w tamtym czasie w Brzezince. Wysiedlono nas. Ciągłe widzę moją mamusię, która dostała zawału. (...) Trudno o tym mówić. Łzy wciąż napływają – mówiła. Seniorka jako nastolatka pomagała swojej koleżance umieszczonej przez Niemców w Auschwitz. Przekazywała jej m.in. lekarstwa. Dziewczyna przetrwała obóz.

Wśród uczestników otwarcia była także Wanda Saturnus. W czasie wojny, jako nastolatka, pomagała więźniom obozu. – Mama codziennie gotowała zupę. Nosila ją więźniom, którzy pracowali w Broszkowicach. Kapo był dobry. Ostrzegał mnie przed esesmanem. (...) Nie bałam się, choć krzyczeli na mnie „schweine kinder”. Pomagałam, bo było mi żal tych ludzi. (...) Mam 92 lata, ale wszystko pamiętam – powiedziała.

Muzeum Pamięci jest nową placówką. Idea stworzenia stałej ekspozycji poświęconej mieszkańcom i ich zaangażowaniu w pomoc zrodziła się wiele lat temu wśród działaczy Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Rodzin Oświęcimskich, a potem stowarzyszenia Auschwitz Memento./PAP/dg

fol. FB/Zamek Królewski

Sasi na Zamku

a przede wszystkim ważny – a jako taki z pewnością wart specjalnego upamiętnienia. Dlatego od maja można podziwiać w Zamku Królewskim nową ekspozycję stałą, nawiązującą do ponad sześciu dekad panowania Sasów.

Galeria Wettynów to sala urządzona na wzór królewskich lub arystokratycznych pomieszczeń reprezentacyjnych z pierwszej połowy XVIII w. Zarówno zgromadzone w niej dzieła sztuki, jak i umeblowanie noszą znamiona dominujących stylów artystycznych tamtych lat: rokoka oraz regencji.

Obecne w pomieszczeniu oryginalne meble z epoki zakupione zostały specjalnie z myślą o tej ekspozycji w antykwariatach Paryża, Madrytu i Modeny. Wśród nich wyróżnia się przede wszystkim zespół włoskich konsol i luster w bogato rzeźbionych złożonych ramach oraz paryskich komód sarkofagowych, intarsjowanych, z zachowanymi kompletami oryginalnych brązów. Na blatach wyeksponowane są m.in. pochodzące z kolekcji Augusta III zabytkowe wazy, przekazane w darze od rządu NRD.

Komplet „radziwiłłowskich” siedzisk w stylu Ludwika XV kryty jest XVIII-wiecznym haftem na kanwie przedstawiającym sceny figuralne o charakterze mitologiczno-alegorycznym, jak np. Apollo i muzy.

Ściany pokoju pokrywają obrazy, głównie portrety władców oraz członków rodziny królewskiej, ale także sceny z życia dworu. Większość dzieł pochodzi ze zbiorów Andrzeja Ciechanowieckiego.

Wśród obrazów można znaleźć aż osiem przedstawień Fryderyka Krystiana, syna Augusta III, przyszłego elektora saskiego i niedosłego kandydata do polskiego tronu, a także wizerunki Fryderyka Augusta I, króla Saksonii i księcia warszawskiego, syna Fryderyka Krystiana, oraz jego żony Marii Amalii Augusty Wittelsbach – dzięki czemu dynastia Wettynów reprezentowana jest w galerii w czterech pokoleniach.

Ekspozycja z pewnością posłuży za doskonałe tło dla niejednej opowieści o fascynującym i burzliwym rozdziale w dziejach Rzeczypospolitej, jakim była epoka saska, i pomoże zrozumieć go w całej jego barwnej złożoności./dg

Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa” – Zwykła mawiać polska szlachta, z sentymentem odnosząc się do popularnego mitu na temat okresu rządów drugiego z królów elekcyjnych z dynastii Wettynów. Entuzjazmu tego nie podzielali historiografowie, kojarzący epokę saską przede wszystkim z postępującym rozkładem państwa. Nowa ekspozycja stała w Zamku Królewskim przywołuje ducha tej niejednoznacznej i przez to fascynującej epoki w dziejach Rzeczypospolitej.

Pod względem rozwoju kultury i obyczajów okres saski był niezwykle barwny i ciekawy,

fot. materiały dystrybutora

O zemście wikinga Mirosław Winiarczyk

Twórcy filmu „Wiking”, zrealizowanego przez producentów brytyjskich i hollywoodzkich, powrócili do tradycji historycznych legend o przygodach skandynawskich wojowników, zwanych wikingami.

W latach 50. i 60. powstało kilka głośnych utworów z tej serii, z hollywoodzkimi gwiazdami – m.in. „Wikingowie” i „Długie łodzie wikingów”. Nordyckie legendy i mity okazują się więc wciąż nośne.

fot. materiały dystrybutora

W „Wikingu” przygody tytułowego bohatera zostały ukazane w dynamicznym, spektakularnym, mrocznym i agresywnym stylu. Film przypomina monstrualną mieszankę historycznego romansu przygodowego z horrorem i z wątkami z europejskiej klasyki literackiej.

Ze zdumieniem w tym historycznym widoku odnajdujemy bowiem odniesienia do szekspirowskiego „Hamleta”, co w pewnym sensie w zamyśle autorów miało dowartościować to dzieło pod względem artystycznym. Najważniejsze wydają się tu jednak efekty wizualne, dynamiczna dramaturgia i agresywna gra aktorska. Takie nagromadzenie atrakcyjnie podanej przemocy trudno znaleźć w kinie hollywoodzkim ostatnich lat. Nasuwa się pytanie, czemu miało służyć tak brutalne potraktowanie tematu przez autorów. Czy wzięty z Szekspira wątek nadał utworowi jakiś moralny sens?

Akcja filmu rozgrywa się na przełomie IX i X w., a więc w czasach pogańskich.

W przypominającym dużą wioskę państewku skandynawskim panuje król Raven z żoną Gudrun. Ich młody syn, książę Amleth (który stanie się wkrótce Hamletem), szykuje się do objęcia tronu po ojcu. Nagle sytuacja się zmienia. Król zostaje podstępnie zamordowany przez swego brata Fjolmira, a książę musi uciekać. Przysięgając zemstę na wiarołomnym stryju, wstępuje do oddziału wikingów i bierze udział w kolejnych zbójcech wyprawach. Po latach trafia na Ruś, gdzie po pacyfikacji słowiańskich wsi objawia mu się pogańska czarownica – wróżka – i przypomina o złożonej przysiędze pomśzczenia ojca.

Od tego momentu film nabiera tempa, książę przypomina sobie o swojej tożsamości i w przebraniu niewolnika podróżuje do Islandii, gdzie odnajduje stryja, który wraz z poślubioną wdową po bracie panuje w prowincjonalnym państewku. Amleth rozpoczyna realizację misternego planu zemsty, co czyni z makabryczną konsekwencją. Towarzyszy mu przywieziona z Rusi kochająca go wierna niewolnica Olga.

Atmosfera staje się jeszcze bardziej makabryczna, kiedy bohater dowiaduje się od Gudrun prawdy o wydarzeniach sprzed lat. Splot dramatycznych wydarzeń na tle walk i pożarów prowadzi do końcowego pojedynku. Ciekawe, że autorzy tego zdumiewającego filmu kończą akcję zaczerpniętymi z chrześcijaństwa wnioskami o bezsensowności zemsty. W zakończeniu przekonujemy się bowiem, że zemsta musi prowadzić do absolutnego nihilizmu. Tylko Olga bezpiecznie wraca na Ruś. Czyżby twórcy chcieli nam przekazać jakąś aktualną sugestię...?

„Wiking” („The Northman”), USA – Wielka Brytania, 2022; reżyseria: Robert Eggers, aktorzy: Aleksander Skarsgård, Nicole Kidman, Claes Bang, Anya Taylor-Joy, Willem Dafoe i inni; dystrybucja: UIP

Zostań pszczelarzem

fot. wilanow-palac.pl

Perfekcyjnie zorganizowane, dyscyplinowane, niezwykle pracowite, a do tego bardzo pożyteczne – pszczoły! Chcesz odkrywać zamknięte w mroku ula tajemnice pszczelej rodziny? Dowiedzieć się, jak profesjonalnie o nie dbać? Jak założyć własną pasiekę? Jak zostać pszczelarzem? Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie zaprasza na kurs pszczelarski.

Zajęcia łączą praktykę w pasiece oraz solidną teorię. Muzeum zapewnia stroje, sprzęt pszczelarski, materiały edukacyjne. W tym roku kurs odbędzie się w formule mieszanej – wybrane spotkania zostaną poprowadzone online. Więcej informacji: www.wilanow-palac.pl/dg

KONKURS

W drodze do świętości dobrze jest mieć wzory. Aż 365 ich dostarcza książka Meredith Hinds „Święci na każdy dzień” (Esprit). Każdego dnia roku można więc zapatrzyć się w innego świętego, błogosławionego czy sługę Bożego. Książkę, tak jak rok, otwiera Maryja, a zamyka św. Sylwester. W zwięzłych notkach na temat bohaterów poszczególnych dni znajdują się informacje o czasie i miejscu, w których żyli i działali, o ich dokonaniach i przesłaniach. Tym swoistym biogramom towarzyszą pasujące do nich cytaty z Pisma Świętego oraz krótka modlitwa o umiejętność naśladowania głównych cnót osób wyniesionych na ołtarze. Podtytuł książki brzmi: „prawdziwe historie o wierze i odwadze” – i są to najlepsze życzenia dla dzieci pierwszokomunijnych i nie tylko.

Wśród czytelników, którzy 9 maja między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Do jakiego jedzenia swoje dobro porównywali członkowie Stowarzyszenia Ciemnych Typów?**, rozlosujemy 3 egzemplarze książki. Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 18: Trần An Dũng (Lạc) przyjął imię Andrzej. Zwycięzcom gratulujemy!

Ukraina i objawienia fatimskie

Marcin Zatyka

foto: shz

Rosyjska inwazja na Ukrainę sprawiła, że Portugalczycy częściej mówią o trzeciej tajemnicy fatimskiej.

Przypominają prorocstwo o Rosji „rozszerzającej swoje błędy” i zastanawiają się, czy słowa o „biskupie w bieli” mogą być wciąż aktualne.

Władze sanktuarium Matki Bożej Różańcowej w Fatimie z dużą uwagą śledzą doniesienia z Ukrainy, zapewniając o swojej modlitwie oraz inicjując akcje służące modlitwie w intencji pokoju. Krótko po rosyjskiej inwazji wysłały do Lwowa figurkę Maryi, która peregrynuje po ukraińskich miejscowościach na prośbę arcybiskupa metropolity Lwowa Ihora Woźniaka z Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego. Rektorat portugalskiego sanktuarium w niezbyt odległej przeszłości, w 2016 r., pomógł w organizacji podobnej peregrynacji figury Matki Bożej Fatimskiej w syryjskim Aleppo, podczas trwającego kilka miesięcy oblężenia miasta przez wojska reżimu w Damasku wspierane przez rosyjską armię.

Inna figurka, która niebawem zostanie wysłana z Fatimy na Ukrainę, trafi do se-

minarium duchownego w Worzelu, w obwodzie kijowskim. Wizerunek Maryi ma tam zastąpić statuetkę Matki Bożej zniszczoną przez rosyjskich żołnierzy, którzy wdarli się do ukraińskiego seminarium podczas inwazji w marcu br. Według portugalskiego oddziału organizacji Pomoc Kościołowi w Potrzebie (PKWP) figura Maryi była jednym z wielu zniszczonych przez Rosjan przedmiotów. Wśród nich znalazł się także przechowywany w tym seminarium kielich liturgiczny, który papież Jan Paweł II ofiarował ukraińskiemu Kościołowi podczas swojej pielgrzymki w 2001 r.

POŚWIĘCENIE ROSJI I UKRAINY

Wiele o objawieniach z 1917 r. mówiono w Portugalii w związku z poświęceniem Rosji i Ukrainy Niepokalanemu Sercu Maryi 25 marca br. Uroczystość miała miejsce w Rzymie oraz w Fatimie, gdzie w imieniu Franciszka uroczystościom przewodził papieski jałmużnik kard. Konrad Krajewski. W fatimskiej uroczystości uczestniczyli biskupi i liczne duchowieństwo, a także przedstawiciele portugalskich władz oraz ukraińskiej mniejszości narodowej. Wydarzenie odbywało się w jedności z Ojcem

Świątym, który podczas podobnej celebracji organizowanej równocześnie w bazylice Świętego Piotra w Rzymie także zawierzył Rosję i Ukrainę opiece Niepokalanego Serca Maryi. Ekspert ds. religijnych z Katolickiego Uniwersytetu w Lizbonie prof. Jose Teixeira wskazał na symbolikę tego wydarzenia. Przypomniawszy, że o konsekrowanie Rosji kilkakrotnie prosiła władza Kościoła Łucja, najstarsza z wizjonerek z Fatimy, już jako karmelitańska zakonnica. „Pierwszymi tego rodzaju wydarzeniami

były uroczystości konsekracji Niepokalanemu Sercu Maryi Portugalii. Miały one miejsce w 1931 i 1938 r. Dopiero wiele lat później podobne uroczystości odbyły się w Rzymie i dotyczyły Rosji. Najważniejsze z nich miały miejsce

25 marca 1984 r., kiedy z inicjatywy św. Jana Pawła II doszło do poświęcenia całego świata Niepokalanemu Sercu Maryi” – odnotował prof. Teixeira, podkreślając, że relacje z Ukrainy przywodzą dziś na myśl zawarte w fatimskich objawieniach obrazy przesładowań oraz wojen.

CZAS DLA RELIGII

Katolicki działacz Miguel Monteiro podkreśla, że o „prawdopodobnym” wy-

pełnieniu się przesłania z Cova da Iria, w tym szczególnie trzeciej tajemnicy fatimskiej, mówi się już powszechnie nie tylko w kręgach katolickich, ale również w mediach głównego nurtu. – Temat przesłania z 1917 r. poruszano w ostatnich tygodniach również w liberalnych stacjach telewizyjnych, m.in. w CNN Portugal, które tematowi religijnemu poświęca zazwyczaj niewiele czasu antenowego – wskazał mieszkaniec Lizbony. – Starsze pokolenie Portugalczyków przywykło do mówienia o Rosji jako zagrożeniu dla światowego pokoju, młodsze zdecydowanie mniej. W dekadzie lat 50., w czasach, kiedy moi rodzice byli dziećmi, w ich miejscowości ludzie modlili się o nawrócenie Rosji regularnie, tak jak Matka Boża prosiła pastuszków w Fatimie w 1917 r. Modlitwy o uwolnienie spod komunistycznego radzieckiego jarzma narodów Europy Wschodniej i Środkowej odbywały się de facto we wszystkich portugalskich diecezjach. Dziś ponownie mówi się o Rosji i o realnym zagrożeniu z jej strony dla Europy. Tym razem jednak już nie tylko w kręgach katolickich. Widma trzeciej wojny światowej i konfliktu nuklearnego boją się niemal wszyscy – dodał Monteiro.

PAPIEŻ I SOLIDARNOŚĆ

Niektórzy komentatorzy uważają, że przestrogi z Fatimy dotyczące Rosji wypełniły się „w cudowny sposób” po zawarzeniu tego kraju przez św. Jana Pawła II. Publikujący na łamach dziennika online „Observador” ks. Goncalo Portocarrero de Almada przypomniał, że Matka Boża powierzała Łucji modlitwy w intencji Rosji nie tylko w Cova da Iria. Odnosił, że dwanaście lat po objawieniach w Fatimie Maryja pojawiła się w klasztorze w hiszpańskim mieście Tui, gdzie mieszkała najstarsza z fatimskich wizjonerek. 13 czerwca 1929 r. Portugalka usłyszała w objawieniu: „Nadszedł moment, w którym Bóg prosi Ojca Świętego, aby w jedności ze wszystkimi biskupami świata poświęcił Rosję mojemu Niepokalanemu Sercu, obiecując, że w ten sposób ją ocali”. Ks. Almada napisał, że już dwa tygodnie po dokonaniu przez Jana Pawła II w Rzymie poświęceniu Rosji w 1984 r. zapoczątkowany został proces przemian w ZSRR, który siedem lat później zakończył się rozpadem sowieckiego imperium. „Od tego czasu miliony Rosjan przyjęły chrzest i zbudowano ponad 20 tys. świątyń. Po upadku komunizmu radzieckiego nastąpiło wyzwolenie wszystkich państw Układu Warszawskiego, a ironią losu, a raczej Opatrzności Bożej było to,

że reżim, który miał budować nowy świat dzięki proletariatu, sam został obalony przez proletariata: związek zawodowy «Solidarność» (...), który doprowadził do upadku komunizmu w Polsce, a następnie w Rosji i całej Europie Wschodniej” – podsumował ks. Almada, podkreślając, że „dzięki Bogu ta nagła zmiana dokonała się bez użycia przemocy”.

NIESPEŁNIONE PROROCSTWO?

W Portugalii nie brakuje tymczasem publicystów zachęcających papieża Franciszka do udania się na Ukrainę, co miałyby podnieść morale Ukraińców i poka-

zać dobitnie, że Ojciec Święty wspiera ofiary rosyjskiej agresji. Jedną z osób wskazujących na konieczność takiego gestu jest publicysta i ekspert ds. historii

objawień fatimskich Joao Ceu e Silva. Na łamach lizbońskiego dziennika „Diario de Noticias” zauważył on, że o ile pierwsza tajemnica fatimska dotyczyła wizji piekła, o tyle druga odnosiła się bezpośrednio do Rosji. Przypomnił słowa zawarte w liście z 1941 r. do biskupa Leirii, który napisała s. Łucja. Podkreślała ona tam, że Maryja w swoim apelu wzywała do poświęcenia Jej Niepokalanemu Sercu Rosji i do ofiaro-

wania Komunii świętej w pierwsze soboty jako zadośćuczynienia: „Jeżeli ludzie me życzenia spełnią, Rosja nawróci się i zapanuje pokój. Jeżeli nie, Rosja rozszerzy swoje błędne nauki po świecie, wywołując wojny i prześladowania Kościoła. Dobrzy będą męczennicy, Ojciec Święty będzie bardzo cierpieć, wiele narodów zostanie zniszczonych, na koniec zatriumfuje moje Niepokalone Serce. Ojciec Święty poświęci mi Rosję, która się nawróci, a dla świata nastanie okres pokoju”. Publicysta uważa, że już samo pojawienie się na Ukrainie pielgrzymującej figury Matki Bożej Fatimskiej jest symboliczne. Wskazuje, że Rosja wciąż się nie nawróciła, czego przejawem jest wywołana przez nią wojna na Ukrainie. „Ten globalny już konflikt sprawia, że relację Łucji czytamy dziś w uaktualnionej formie, która jeszcze w styczniu 2022 r. byłaby trudna do wyobrażenia sobie” – zaznaczył Silva, pytając, czy rzeczywiście wypełniła się już trzecia tajemnica fatimska oraz dlaczego Franciszek zwleka z podróżą do Kijowa. Zauważył, że objawienia fatimskie zawsze miały związek z konfliktami zbrojnymi, zarówno I wojną światową, podczas której rozpoczęły się spotkania dzieci z Maryją, jak i II wojną światową, kiedy zaraz po zakończeniu globalnego konfliktu po krajach zniszczonej Europy zaczęły peregrynować figury Matki Bożej Fatimskiej. „Orędzie o potrzebie nawrócenia się Rosji szczególnie poruszyło Jana Pawła II, papieża, który odegrał kluczową rolę w walce z reżimem komunistycznym i walcie przyczynił się do jego upadku” – przypomniał Ceu e Silva, zaznaczając, że sam papież doświadczył zamachu na swoje życie i – jak utrzymywał – został uratowany dzięki wstawiennictwu Matki Bożej Fatimskiej. Portugalczyk wskazał, że choć Jan Paweł II odnosił proroctwo z trzeciej tajemnicy fatimskiej „o zabijaniu przez żołnierzy biskupie w bieli” do własnej osoby i zamachu, którego doświadczył w 1981 r., to nie brakuje osób przekonanych, że nie minęła groźba śmierci głowy Kościoła. „Wysłuchałem w 2017 r. kilku świadectw teologów i osób odpowiedzialnych za sanktuarium fatimskie. Nikt z nich nie gwarantował, że interpretacja Jana Pawła II jest ostateczna” – napisał na łamach lizbońskiego „Diario de Noticias” Ceu e Silva. I zapytał: „Co Franciszek sądzi o tym proroctwie?”.

for. xiz

Mieli poukładane życie. Skończyli studia, zdobyli zawód, podjęli pracę. Wstąpili do seminarium duchownego po 35. roku życia.

swoje ciekawe doświadczenia życiowe, inne niż ksiądz, który niegdyś przyszedł do seminarium zaraz po maturze. W tym widzę wielką wartość tego seminarium. My wszyscy, jako Kościół, powinniśmy się czuć za nie odpowiedzialni – mówi metropolita łódzki abp Grzegorz Ryś. Każdy z kleryków może mieć indywidualny tok studiowania, co podyktowane jest różnym zakresem wiedzy i podjętych

można porozmawiać na wiele tematów, a także próbować razem z nimi rozwiązywać różne problemy. W przypadku zwykłego WSD, gdzie przychodzą młodzi ludzie od razu po maturze, ta formacja wygląda inaczej, oni mają inne spojrzenie na świat – mówi kleryk Marek Czyżewski z diecezji warszawsko-praskiej przygotowujący się do święceń kapłańskich w seminarium 35+.

fol. ks. Paweł Kłys

Spóźnione czy dojrzałe?

ks. Paweł Kłys

W Łodzi od trzech lat funkcjonuje Ogólnopolskie Seminarium dla Starszych Kandydatów do Święceń. Uczelnia została powołana przez Konferencję Episkopatu Polski 11 czerwca 2014 r. Studenci podjęli wówczas naukę na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego w Krakowie, a zamieszkiwali w dawnej szkole cystersów w Nowej Hucie. Po pięciu latach, w czerwcu 2019 r., decyzją odpowiedzialnych za seminarium – KEP oraz abp. Grzegorza Rysia, metropolity łódzkiego – seminarium zostało przeniesione do Łodzi.

STUDENCI Z DOŚWIADCZENIEM

– Klerycy z seminarium 35+ wnoszą do Kościoła, do prezbiterium, do którego wejda,

wcześniej studiów, stąd też – jak zauważa łódzki pasterz – dla jednych seminarium będzie trwało cztery–pięć lat, a dla innych sześć lub więcej. Ogólnopolskie Seminarium dla Starszych Kandydatów do Święceń mieści się w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi, a alumni uczestniczą w wykładach wraz z klerykami seminarium diecezjalnego, choć ich tok zajęć, praktyki i plan dnia są nieco inne.

– Wyjątkowość naszego seminarium polega na tym, że wraz ze mną studiują osoby, które mają już swoje doświadczenie życiowe, które zasmakowały życia. Z kolegami

Pukający do furty „starszego” seminarium przeważnie mieli dobrze płatną pracę, mieszkanie, znajomych, wszystko, co potrzebne do życia. Jednak czegoś im brakowało, wewnętrzny głos mówił, że to nie jest to. – Dziś, będąc w seminarium 35+, mogę powiedzieć, że wreszcie czuję pokój, którego mi brakowało, czuję się na miejscu. To nie tylko moje odczucie, ale i tych, którzy ze mną studiują – dodaje kleryk.

Seminarium 35+ mieści się w gmachu WSD w Łodzi.

ję pokój, którego mi brakowało, czuję się na miejscu. To nie tylko moje odczucie, ale i tych, którzy ze mną studiują – dodaje kleryk.

PRZYSZEDŁ TEN MOMENT

– Choć od młodości czułem zaproszenie od Pana Boga, by wejść na drogę prowa-

dzącą do kapłaństwa, to jednak przez wiele lat udawałem, że nie słyszę, uważałem, że mój pomysł na życie jest lepszy niż Jego. Po zakończeniu szkoły średniej poszedłem na studia, podjąłem pracę i myślałem, że założenie rodziny będzie dla mnie lepsze. Jednak przyszedł taki moment, że nie mogłem już dłużej się opierać i mając 40 lat, po wcześniejszych długich rozmowach postanowiłem wstąpić do seminarium 35+ – opowiada kleryk Michał Wodzik.

Klerykiem jest się w zdrowiu i w chorobie, w lepszy i gorszy dzień, wszak „celem” jest zjednoczenie z Chrystusem w kapłaństwie. – Kilka dni temu wyszedłem ze szpitala, do którego trafiłem przed świętami. Na stoliku przy łóżku szpitalnym miałem dwie książki – Pismo Święte i brewiarz, które wzbudziły zainteresowanie innych chorych, choć nikomu nie mówiłem, kim jestem. Nie dało się jednak tego ukryć, a gdy wyszło na jaw, że jestem klerykiem, wzbudziło to zaufanie wielu chorych będących ze mną na oddziale, dzięki czemu miałem wiele okazji do rozmów na tematy wiary w Pana Boga. W czasie świąt miałem wielkie szczęście pójść do chorych z Najświętszym Sakramentem na prośbę kapelana szpitalnego – mówi kleryk.

FIRMA W USA

– Pan Bóg powołał mnie w mojej młodości – mówi ks. Zbigniew Kądziołka. Mając kilkanaście lat, wstąpiłem do seminarium w Przemyślu i formowałem się tam do piętego roku. Zmieniłem jednak decyzję i wybrałem inną drogę. Wyjechałem do Stanów Zjednoczonych, gdzie pracowałem w branży remontowo-budowlanej. Z czasem otworzyłem własną firmę remontową i dość długo

pracowałem, bo spędziłem tam 23 lata mojego życia. Doświadczyłem jednak, że Pan Bóg mi „nie odpuścił” i w sposób wyraźny dawał mi znak, by zostawić to moje dotychczasowe poukładane życie, sprzedać wszystko i wrócić do kraju. Sam nie wiedziałem, dlaczego, ale czułem, że powinienem wrócić do kraju – opowiada. Po powrocie do Polski podjął życie w odosobnieniu. W tym czasie skończył teologię na Uniwersytecie Jana Pawła II w Krakowie, uzyskując tytuł magistra. Następnie wstąpił do łódzkiego seminarium 35+.

Jak podkreśla duchowny, kapłaństwo jest dla niego przede wszystkim służbą dla ludzi, do których jest posłany. – To jest zejście z piedestału własnego egoizmu, własnych ambicji, i pokochanie ludzi, dla których jestem, by do nich przemawiać, by do nich trafić. Niezwykle ważne jest naśladowanie Chrystusa, by nie dać zgorszenia, by być dla nich tym, który zbliża do Chrystusa, przez słowo, przykład i sakramenty święte. Kapłan ma zbliżać ludzi do Chrystusa, a Bóg ich uświęca – dodaje.

Z KARETKI DO OŁTARZA

Seminarium 35+ uwieńczone święceniami kapłańskimi ukończył również ratownik medyczny. Po zakończeniu studiów we Wrocławiu pracował w ratownictwie na różnych szczeblach – począwszy od ratownika w karetce, a skończywszy na pracy w Centrum Powiadamiania Ratunkowego. – Moje serce dalej jednak coś odczuwało – to było bardzo silne – mówi ks. Łukasz Kołodziej. – Kiedy pracowałem w szpitalu wojskowym, pozna-

łem kapelana, z którym podczas dyżurów odbyłem wiele rozmów, co doprowadziło do podjęcia decyzji, że idę do seminarium – opowiada. Jednak historia była bardziej skomplikowana. Inny kapłan zalecił mu skończyć najpierw studia dla świeckich na kierunku teologia. – Pracowałem, studiowałem, ale moje pragnienie kapłaństwa było cały czas obecne, dlatego podjąłem decyzję, że idę do seminarium – mówi ks. Łukasz.

Odpowiedź na powołanie kapłańskie to nie jest prosta decyzja. Ks. Łukasz Kołodziej najpierw wybrał zgromadzenie zakonne, ale po dwóch latach stwierdził, że będzie kapłanem diecezjalnym, dlatego wstąpił do seminarium 35+. – Tutaj odbyłem formację uzupełniającą z przedmiotów duszpasterskich, których nie było na teologii dla świeckich. Były to przedmioty związane z powiernictwem, teologią moralną i sakramentologią – wylicza.

DLA KOGO?

Alumnem seminarium 35+ może zostać każdy mężczyzna, który skończył 35 lat i jest stanu wolnego – kawalerem lub wdowcem. Musi oczywiście przejawiać zainteresowanie i wolę służenia jako kapłan w Kościele.

– To jest decyzja, która wywołuje w kandydacie wstrząs. Kiedy myśli się o decyzji wstąpienia do seminarium tylko prywatnie, jest to decyzja spokojna, natomiast gdy przychodzi do rozmowy, pewne sprawy zaczynają się komplikować – zauważa rektor uczelni ks. dr hab. Sławomir Szczyrba.

Każdy z kandydatów ma za sobą pewną historię życia, doświadczenia, a nawet konkretne zobowiązania, które – choć dotyczą przeszłości – mogą rzutować na przyszłość. – Przychodzą różni kandydaci – nie tylko z krótkim, ale też z dłuższym doświadczeniem zawodowym. Bywają nie tylko kandydaci, którzy skończyli studia i rozpoczęli pracę, ale i tacy, którzy zrobili doktorat, byli nauczycielami, pełnili funkcje dyrektorskie, a nawet zostali dziekanami na uczelniach wyższych. W takich przypadkach zamknięcie stosunków pracy wymaga wielkiej subtelności, by dotychczasowe więzy nie tyle przeciąć, ile elegancko pozamykać – dodaje duchowny.

Aktualnie w Ogólnopolskim Seminarium dla Starszych Kandydatów do Święceń przygotowuje się dziewięciu kandydatów w różnym wieku, z różnych diecezji. Przez ostatnie lata wyświęcono sześciu alumnów (dwóch kleryków w 2019 r. i czterech kleryków w 2021 r.). Do wstąpienia do seminarium przygotowuje się sześciu kandydatów.

foto. ks. Paweł Kłys

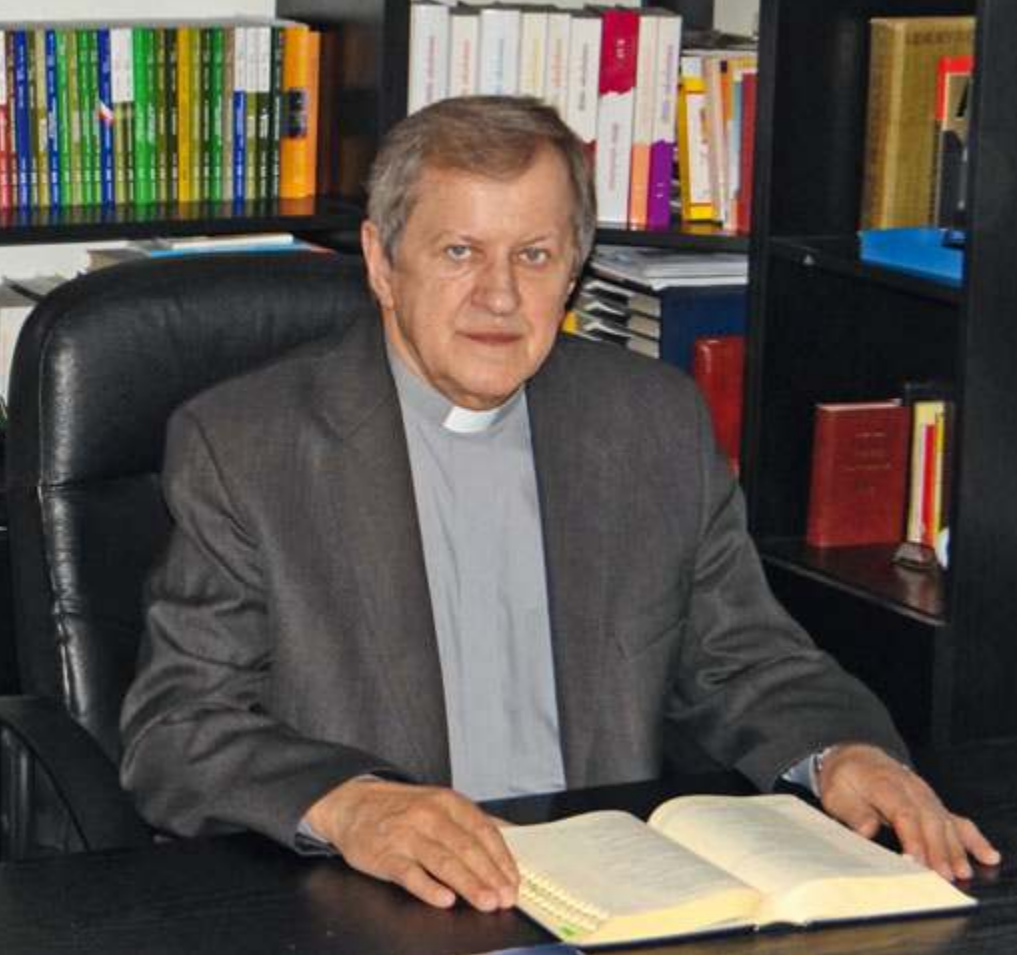

foto arch. ks. Leonarda Fica

Ks. prof. Leonard Fic – profesor nauk teologicznych i religioznawca, specjalista w zakresie religii Indii i Dalekiego Wschodu, dialogu międzyreligijnego i teologii fundamentalnej. Wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Proboszcz parafii Wniebowzięcia NMP w Izbicy Kujawskiej.

model „zbawienia przez cierpienie” stał w wyraźnej sprzeczności z buddyjskim modelem „zbawienia od cierpienia”. W efekcie wiara chrześcijańska przyniesiona przez misjonarzy na „barkach kolonialistów” została odrzucona przez ludność wielu krajów azjatyckich.

Dopiero wiek XX przyniósł zasadniczą poprawę w relacjach chrześcijańsko-buddyjskich. Kontakty między wyznawcami stały się częstsze i życzliwsze. Było to niewątpliwie zasługą uczonych zachodnich, którzy w swoich opracowaniach ukazywali stopniowo właściwy obraz buddyzmu (Max Müller, Thomas William i Carolina Rhys Davids). Także po stronie buddyjskiej powoli ustępowały uprzedzenia z okresu kolonializmu. Rodził się nowy klimat, w którym coraz bardziej rysowała się przestrzeń dialogu między tymi religiami.

Dialog z buddyzmem

Z ks. prof. **Leonardem Ficem**, specjalistą od religii Indii i Dalekiego Wschodu oraz dialogu chrześcijaństwa z religiami pozachrześcijańskimi, rozmawiają Amelia Siuda-Koszela i ks. Julian Głowacki

Kiedy narodził się buddyzm?

Buddyzm jest jedną z najstarszych, wielkich religii świata. Zrodził się w VI w. przed Chrystusem w północnych Indiach na bazie oświecenia doświadczonego przez Siddharthę Gautamę (560–480 przed Chr.). Jest ono rozumiane jako wyzwolenie się z bolesnego cyklu narodzin i śmierci (*samsara*) i otwarcie się na radykalne istnienie w nirwanie.

Jak kształtowały się jego relacje z chrześcijaństwem?

Kontakty chrześcijaństwa z buddyzmem w pierwszych wiekach po Chrystusie były znikome. Pierwszą po stronie chrześcijańskiej wzmianką o Buddzie jest zapis u Klemensa Aleksandryjskiego (ok. 150–212). Odnosił on, że „wśród Hindusów znajdują się tacy, którzy przestrzegają przykazań pewnego Buddy, który ze względu na swoją wielką świętość czczony jest przez swoich wyznawców jako Bóg” (Stromata I, 15). Pewne oddziaływanie miało miejsce później w obszarze życia monastycznego.

W średniowieczu, w VII i VIII w., buddyzm był obecny w legendzie „Historia budującego lub żywota Barlaama i Jozafata”. Budda potraktowany był w niej jako święty chrześcijański. W XVI w. kontakty buddyjsko-chrześcijańskie związane były przede wszystkim z wyprawami misyjnymi (św. Franciszek, o. Matteo Ricci).

Misje chrześcijańskie poniosły jednak dotkliwą klęskę w okresie europejskiego kolonializmu. Jego szczytowy rozwój przypada na wiek XIX i początek XX. Przyjęcie wiary chrześcijańskiej oznaczało wówczas niejednokrotnie włączenie się w system kolonialny. Misjonarze często okazywali rodzimej ludności poczucie wyższości religijnej. Traktowali buddyzm jako azjatycką formę prymitywnego pogaństwa. Chrześcijańska nauka o zbawieniu wydawała się buddystom nie do przyjęcia. Nauka o zbawczej ofierze Chrystusa budziła podejrzenie. Chrześcijański

Na jakim etapie dialogu międzyreligijnego jesteście?

Wydarzeniem przełomowym w relacjach Kościoła katolickiego z religiami niechrześcijańskimi był Sobór Watykański II (1962–1965). Kościół wówczas po raz pierwszy wyraził swoje przekonanie o istnieniu wartości zbawczych w innych religiach i pragnienie podjęcia dialogu z nimi w duchu miłości ewangelicznej. Soborowa Deklaracja o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich „Nostra aetate” (DRN)

nazwana została później symbolem Vaticanum II. Czytamy w niej: „Kościół nie odrzuca niczego z tego, co w religiach owych prawdziwe jest i święte” (DRN 2). Deklaracja odnosi się również wprost do buddyzmu: „Buddyzm, w różnych swoich formach, uznaje całkowitą niewystarczalność tego zmiennego świata i naucza sposobów, którymi ludzie w duchu pobożności i ufno-

Relatywizm i synkretyzm są największymi przeszkodami na drodze do dialogu międzyreligijnego.

ści mogliby albo osiągnąć stan doskonałego wyzwolenia, albo dojść, czy to o własnych siłach, czy z wyższą pomocą, do najwyższego oświecenia” (DRN 2).

Okres posoborowy obfitował również w inicjatywy podejmujące dzieło dialogu, jak np. Światowy Dzień Modlitwy o Pokój w Asyżu 27 października 1986 r., zwołany przez papieża Jana Pawła II pod hasłem „Być razem, aby modlić się o pokój”. Po raz pierwszy w historii Kościoła tego dnia modlili się o pokój przedstawiciele trzynastu religii świata. Najlicniejszą grupę stanowili buddyści. Dialog z buddyzmem jest dla chrześcijaństwa wielkim wyzwaniem, niezwykle trudnym, szczególnie na płaszczyźnie doktrynalnej. Jest on jednak wymogiem chwili. Wydaje się, że znajdujemy się dopiero w początkowej fazie tej drogi dialogu.

Co utrudnia wzajemne relacje?

W naszym podejściu do buddyzmu musimy brać pod uwagę jego tożsamość i oryginalność. Niedostateczna ich znajomość stanowi największą barierę w chrześcijańsko-buddyjskim dialogu. Chrześcijaństwo i buddyzm wyrosły na zgoła odmiennym gruncie kulturowo-filozoficznym. Terminy „chrześcijański buddyzm”, „chrześcijańska joga” itp. wydają się sztucznymi tworem. Świadczą o nieznanym tożsamości obu tych religii lub biorą ją w nawias. Relatywizm i synkretyzm są największymi przeszkodami na drodze do dialogu międzyreligijnego.

Papież Paweł VI w kontekście dialogu przyjął postawę szacunku dla niechrześcijańskich dróg zbawienia, w których centrum znajduje się jednak Chrystus. Czym różni się dialog od misji?

Kościół z natury jest misyjny. Misje są głosem Ewangelii Jezusa Chrystusa wśród niechrześcijan i zakładaniem Kościoła wśród narodów i grup społecznych jeszcze niewierzących w Chrystusa. To zadanie wynika z woli i polecenia Jezusa Chrystusa, wyrażonych w Jego nakazie misyjnym: „Idźcie na cały świat i nauczajcie wszystkie narody”. Dialog zaś jest integralną częścią ewangelizacyjnej misji Kościoła. Uczy patrzeć na swojego rozmówcę jego oczyma. Kościół jako powszechny sakrament zbawienia odpowiada za wyznawców wszystkich religii oraz budowanie jedności całej ludzkości pochodzącej od jednego Stwórcy i zmierzającej do tego naszego celu, czyli do zbawienia (por. DRN 1).

Jakie formy przybiera dialog?

Podstawową formą dialogu chrześcijańsko-buddyjskiego jest dialog życia, zwany

dialogiem codzienności. Polega on na życiowym obcowaniu chrześcijan z niechrześcijanami w ich środowiskach zamieszkania, pracy, nauki. W dokumentach Kościoła wymieniany jest również dialog religijny doświadczenia, czyli dialog modlitwy. Wyraża on ludzką solidarność przed Bogiem. W modlitwie i przez modlitwę – głosił Jan Paweł II, otwierając Światowy Dzień Modlitwy o Pokój w Asyżu – głębiej postrzegamy ostateczną rzeczywistość.

Ważną formą dialogu międzyreligijnego jest dialog dzieł. Polega on na współpracy wyznawców różnych religii na różnych płaszczyznach (humanitarnej, społecznej, ekonomicznej, politycznej). Ukierunkowany jest na obronę i promocję wartości ogólnoludzkich. Ważną formą dialogu międzyreligijnego jest dialog doktrynalny, zwany też dialogiem teologicznym. Jest to dialog specjalistów. Głównym tematem podejmowanym w ramach tego dialogu jest zagadnienie Boga oraz relacji człowieka do Boga. Dokumenty Kościoła mówią również o dialogu intermonastycznym. Jest to wymiana duchowa między mnichami Wschodu i Zachodu. Bierze w nim udział niewielu mnichów, zarówno ze strony chrześcijańskiej, jak i niechrześcijańskiej. Dialog ten służy ciąglemu pogłębianiu świadomości własnej tożsamości.

Budda utożsamiał cały świat z cierpieniem, jak rozumieć tę koncepcję?

Buddyzm ma w założeniu walkę z cierpieniem – świat jest zły. Symbolizuje to kwiat lotosu: większość rośliny znajduje się w bagnistej ziemi, a kiedy wybije się na powierzchnię, rozwija piękny kwiat. Błoto odzwierciedla świat i cierpienie, a kwiat to wyzwolenie i piękno nirwany. W buddyzmie nic nie jest trwałe, żadna wartość, która jest na świecie, nie przynosi szczęścia. Na przykład miłość jest piękna, ale nietrwała, bo ukochana osoba umiera, co przysparza cierpienia.

Dla buddysty cierpienie ma negatywny charakter, a w chrześcijaństwie zbawczy – jeśli zjednoczę swoje cierpienie z cierpieniem Chrystusa, to zyskuje ono inny wymiar. Dlatego dla buddysty nie do zaakceptowania jest śmierć na krzyżu. Budda zatrut się w wieku 80 lat i umarł z uśmiechem na twarzy, ponieważ wszedł w ostateczną nirwanę. Jedynie świadomość człowieka może wejść w nirwanę. Żeby wejść w transcendencję, trzeba wyjść z tego świata. Buddyzm jest jedyną formą religii, która przyjęła postać życia zakonnego. To jedyna szansa na osiągnięcie zbawienia.

Buddyjska nauka o cierpieniu nie jest równoznaczna ani z filozofią europejskiego pesymizmu, ani z tęsknotą za śmiercią. Nie jest w żadnym wypadku ani fatalizmem, ani nihilizmem, jak przez wiele lat na Zachodzie błędnie ją rozumiano, bo rozpatrywano w oderwaniu od ścieżki prowadzącej do wyzwolenia z cierpienia. Buddyzm to „droga środkowa”, unikająca wszelkich skrajności. Przypomina raczej filozofię stoicką, a nawet epikurejską, z jej łagodną akceptacją wszystkiego, co człowieka w życiu spotyka. Skoro bowiem starość, choroby i śmierć są nieuniknione, to najrozsądniejszym rozwiązaniem jest pogodzenie się z tym faktem.

Jednak obecna jest w buddyzmie kwestia miłości bliźniego. Czym różni się od chrześcijańskiego ujęcia?

Rzeczywiście, w praktyce w obu tych religiach istnieje nauka o miłości bliźniego. W buddyzmie jednak bliźni to każda istota żywa, nie tylko człowiek, jak ma to miejsce w chrześcijaństwie. Miłość i współczucie okazywane każdej istocie żywej w buddyzmie wynika z wiary w prawo karmy i reinkarnację. Z tego względu buddyzm, podobnie jak hinduizm, głosi prawo ahimsy, czyli niezadawania przemocy i cierpienia żadnej istocie żywej. Stąd wynika buddyjski zakaz pracy jako żołnierza, w rzeźni czy uprawy roli. Niektórzy indyjscy uczeni dowodzą, że nauki Buddy wpłynęły bardzo negatywnie na rozwój rolnictwa w Indiach.

Buddystom obca jest idea objawienia historycznego. U źródeł buddyjskiej moralności znajduje się egzystencjalne doświadczenie kosmosu przez Buddę w jego trzech istotnościach: nietrwałości, beżajności i cierpieniu. Buddyjskie wzbudzenie w sobie przyjaznej życzliwości wobec wszystkich istot nie jest zatem równe miłości chrześcijańskiej. Miłość bliźniego nie wynika tu z miłości, jaką Bóg kocha człowieka, lecz z doświadczenia kosmosu jako czegoś nietrwałego, niesubstancjalnego i przenikniętego cierpieniem. Nakazy moralne w buddyzmie, w tym również nakaz miłości bliźniego, nie wynikają z Bożego objawienia, ale z powszechności ludzkiego cierpienia. I nie jest to forma współodczuwania cierpienia czy litości. Podstawą miłości bliźniego w buddyzmie jest tzw. współczucie racjonalne, oparte na zrozumieniu sytuacji cierpienia drugiego człowieka bez emocjonalnego odczuwania tego cierpienia. Ten rodzaj współodczuwania sprawia, że buddysta poprzez poznanie wartości i sposobu widzenia świata przez innych staje się zdolny do miłowania wszystkich, nawet nieznanym mu osób. Jest to tzw. empatia serca, dzięki której buddysta troszczy się i dba o innych jak o samego siebie.

ZNAJOMOŚĆ NIE Z FACEBOOKA

Pewien katecheta zadał w liceum pracę domową na temat: „Jak wyobrażam sobie Pana Boga?”. Jedną z odpowiedzi brzmiała: „Pana Boga wyobrażam sobie jako Osobę, a mianowicie jako Kogoś, kto potrafi stworzyć siedem miliardów ludzi i do tego kochać ich tak, jakby każdy z nich był jego jedynakiem”.

Jezus powiedział: „znam swoje owce”. W języku biblijnym „znać, poznać” oznacza mieć ścisłą relację, dzielić ze sobą życie. W Piśmie Świętym

to słowo oznacza również akt małżeński, z którego rodzi się nowe życie. Jezus nie ogranicza się do znajomości na Facebooku, znajomości z kimś, kogo zna tylko ze zdjęcia, z kim się nigdy nie spotkał, komu pomógł jedynie w ten sposób, że poprawił samoocenę, dając lajka. Jego znajomość z nami kosztowała Go życie.

Znajomość w sensie biblijnym, jako relacja miłości, prowadzi do rozwoju. Dobrze oddaje to następująca historyjka: Pewnego upalnego dnia mama przygotowała lody i powiedziała do czworga swoich dzieci, że mogą je kupić za jednego buziaka. Zaraz

dzieci ustawiły się w kolejce, aby dokonać „zakupu”. Trzej młodszy uścisknęli ją szybko i wzięli lody i wybiegli na podwórko. Gdy przyszła kolej na jej najstarszego syna, otrzymała dwa buziaki. „Zatrzymaj resztę” – powiedział z uśmiechem.

Jezus poznaje mnie przez miłość, patrzy na mnie jak na tego, który może dawać z siebie coraz więcej, patrzy jak na świętego, którym mogę się stać, jeśli będę karmił się Jego miłością. Tylko w miłości działa zasada wzajemności: o tyle Bóg zadziała w moim życiu, o ile wejść z Nim w relację. Dawanie z siebie nawet małych rzeczy, połączone z miłością Jezusa, staje się czymś wielkim.

Kiedyś przeczytałem o następującym wydarzeniu. Pewien angielski lord obchodził swoje urodziny. Wyprawił z tej okazji przyjęcie. Zaprosił na nie różne znakomitości: znanych aktorów, naukowców, polityków. Wśród gości był również jego przyjaciel – ksiądz, już starszek. Był też znany aktor, który uświetniał to spotkanie recytacją Szekspira. Zapytał gości, czy mają jakieś życzenia, żeby wyrecytował jakiś konkretny wiersz. Wstał między innymi ten starszy ksiądz i zapytał: „Czy zna pan Psalm 23 o Dobrym Pasterzu?”. Aktor odpowiedział: „Znam. Wyrecytuję go, ale chciałbym, aby ksiądz zrobił to po mnie”. Zgodził się. Rzeczywiście, aktor perfekcyjnie zaprezentował ten psalm, goście byli poruszeni, otrzymał brawa za piękną interpretację. Po nim, zgodnie z umową, ksiądz starszek o łasce drżącym głosem zaczął mówić: „Pan jest moim pasterzem, że nie brak mi niczego, że pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach, gdzie mogę odpocząć. Wiedzie mnie po właściwych ścieżkach. Choćbym chodził ciemną doliną, zła się nie ulękę, bo Ty jesteś przy mnie”. I tak ten psalm wypowiedział w kompletnej ciszy. Wiele osób się wzruszyło. Ciszę przerwał wspomniany aktor: „Szانونi państwo, chciałbym powiedzieć, jaka była różnica między tym, co ja powiedziałem, a tym, co powiedział ten ksiądz. Otóż ja bardzo dobrze znam Psalm 23 o Dobrym Pasterzu, ale ten ksiądz bardzo dobrze zna Dobrego Pasterza”.

ks. Mariusz Zieliński

Wikariusz parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie

IV NIEDZIELA WIELKANOCNA

8 maja 2022

Czytanie z Dziejów Apostolskich

13, 14. 43-52

W owym czasie Paweł i Barnaba, przeszedłszy przez Perge, dotarli do Antiochii Pizydyskiej, weszli w dzień szabatu do synagogi i usiedli. A wielu pobożnych prozelitów towarzyszyło Pawłowi i Barnabie, którzy w rozmowie starali się zachęcić ich do wytrwania w łasce Boga. W następny szabat zebrano się niemal całe miasto, aby słuchać słowa Bożego. Gdy Żydzi zobaczyli tłumy, ogarnęła ich zazdrość, i bluźniąc, sprzeciwiali się temu, co mówił Paweł.

Wtedy Paweł i Barnaba powiedzieli odważnie: „Należało głosić słowo Boże najpierw wam. Skoro jednak odrzucacie je i sami uznajecie się za niegodnych życia wiecznego, zwracamy się do pogan. Tak bowiem nakazał nam Pan: «Ustanowiłem cię światłością dla pogan, abyś był zbawieniem aż po krańce ziemi»”. Poganie, słysząc to, radowali się i wielbili słowo Pańskie, a wszyscy, przeznaczeni do życia wiecznego, uwierzyli. Słowo Pańskie szerzyło się na cały kraj. Ale Żydzi podburzyli pobożne a wpływowe niewiasty i znacniejszych obywateli, wznieśli prześladowanie Pawła i Barnaby i wyrzucili ich ze swoich granic. A oni, strząsnąwszy na nich pył z nóg, przyszli do Ikonium. A uczniowie byli pełni wesela i Ducha Świętego.

Psalm responsoryjny

100, 2-5

Refren: My ludem Pana i Jego owcami.

Służcie Panu z weselem,
stańcie przed obliczem Pana z okrzykami radości.
Wiedźcie, że Pan jest Bogiem,
On sam nas stworzył, jesteśmy Jego własnością,
Jego ludem, owcami Jego pastwiska.

W Jego bramy wstępujecie z dziękczynieniem,
z hymnami w Jego przedsionki,
chwalcie i błogosławcie Jego imię.
Albowiem Pan jest dobry,
Jego łaska trwa na wieki,
a Jego wierność przez pokolenia.

Czytanie z Apokalipsy Świętego Jana Apostoła

7, 9. 14b-17

Ja, Jan, ujrzałem: a oto wielki tłum, którego nie mógł nikt policzyć, z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków, stojący przed tronem i przed Barankiem. Odziani są w białe szaty, a w rękę ich palmy.

I rzekł do mnie jeden ze Starców: „To ci, którzy przychodzą z wielkiego ucisku i opłukali swe szaty, i w krwi Baranka je wybielili. Dlatego są przed tronem Boga i w Jego świątyni cześć Mu oddają we dnie i w nocy. A Zasiadający na tronie rozciągnie namiot nad nimi. Nie będą już łaknąć ani nie będą już pragnąć, i nie porazi ich słońce ani żaden upał, bo paść ich będzie Baranek, który jest pośrodku tronu, i poprowadzi ich do źródeł wód życia: i każdą łzę otrze Bóg z ich oczu”.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Ja jestem dobrym pasterzem
i znam owce moje, a moje Mnje znają.

Słowa Ewangelii według Świętego Jana
10, 27-30

Jezus powiedział: „Moje owce słuchają mego głosu, a Ja znam je. Idą one za Mną, a Ja daję im życie wieczne. Nie zginą na wieki i nikt nie wyrwie ich z mojej ręki. Ojciec mój, który Mi je dał, jest większy od wszystkich. I nikt nie może ich wyrwać z ręki mego Ojca. Ja i Ojciec jedno jesteśmy”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 9 maja

Uroczystość św. Stanisława, biskupa i męczennika
Czytania mszalne: Dz 20, 17-18a. 28-32. 36; Ps 100, 2-5; Rz 8, 31b-39; J 10, 11-16

Wtorek, 10 maja

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Jana z Avili, prezbitera i doktora Kościoła
Czytania mszalne: Dz 11, 19-26; Ps 87, 1b-7; J 10, 22-30

Środa, 11 maja

Czytania mszalne: Dz 12, 24 – 13, 5a; Ps 67, 2-6. 8; J 12, 44-50

Czwartek, 12 maja

Dzień powszedni albo wspomnienie świętych męczenników Nereusza i Achillesa albo wspomnienie św. Pankracego, męczennika, albo wspomnienie bł. Juty z Bielczyn (w diecezji toruńskiej)
Czytania mszalne: Dz 13, 13-25; Ps 89, 2-3. 21-22. 25. 27; J 13, 16-20

Piątek, 13 maja

Dzień powszedni albo wspomnienie Najświętszej Maryi Panny Fatimskiej
Czytania mszalne: Dz 13, 26-33; Ps 2, 6-12a; J 14, 1-6

Sobota, 14 maja

Święto św. Macieja Apostoła
Czytania mszalne: Dz 1, 15-17. 20-26; Ps 113, 1b-8; J 15, 9-17

fol. PAP/PA Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

DO POLAKÓW

Pozdrawiam serdecznie Polaków, szczególnie pielgrzymów z archidiecezji łódzkiej, którzy wraz ze swoimi pasterzami dziękują Bogu za sto lat istnienia swojej diecezji. Pozdrawiam również wiernych z polskiej parafii z Anglii, ze Swindon, oraz z Gdyni, z bazyliki NMP Królowej Polski. Po audyencji poświęcę korony, którymi zostanie ozdobiony znajdujący się w tej świątyni obraz Matki Bożej. Dzisiaj, w ósmą rocznicę kanonizacji św. Jana Pawła II, prosimy przez jego wstawiennictwo, byśmy byli wiernymi świadkami Chrystusa, Jego miłosiernej miłości – w świecie, w rodzinie i w miejscach pracy. Wszystkim Wam z serca błogosławie!

Podczas audyencji generalnej 27 kwietnia

PIĘKNO WIĘZI RODZINNYCH

Drodzy bracia i siostry, Księga Rut rzuca światło na piękno więzi rodzinnych: więzi, które powstają w związku małżeńskim, a także tych, które wykraczają poza więź małżeńską. Są to więzi miłości zdolne do bycia równie silnymi, w których promieniuje doskonałość podstawowych uczuć. Niestety, istniejące stereotypy o więzach pokrewieństwa, jakie tworzy małżeństwo, zwłaszcza między teściową a synową, przemawiają przeciwko tej perspektywie. Ale właśnie z tego powodu słowo Boże staje się cenne. Ta mała księga zawiera ważną lekcję na temat przymierza pokoleń: tam, gdzie młodość okazuje się zdolna przywrócić entuzjazm wiekowi dojrzałemu, starość okazuje się zdolna ponownie otworzyć przyszłość przed zranioną młodością synowej. W niektórych przypadkach skłonność osób starszych do pesymizmu musi być zrównoważona czułą bliskością osób młodych. Wszystko dlatego, że teściowa Noemi podejmuje inicjatywę, by otworzyć przyszłość przed młodą wdową Rut, zamiast jedynie korzystać z jej wsparcia. Jeśli młodzi ludzie otworzą się na wdzięczność za to, co otrzymali, a starsi podejmą inicjatywę, by na nowo ukazać im perspektywę przyszłości, nic nie powstrzyma rozkwitu Bożych błogosławieństw wśród narodów! Niech Bóg da nam, abyśmy byli świadkami i pośrednikami tego błogosławieństwa!

Streszczenie katechezy ogólnej 27 kwietnia

SŁUŻBA NAJMNIEJSZYM

Wasza działalność charytatywna obejmuje także osoby z marginesu społecznego, żyjące w ubóstwie materialnym, a często również duchowym. Ponieważ w dzisiejszych czasach jesteśmy świadkami niszczących skutków wojen, chętnie dostrzegacie potrzebę zapewnienia opieki i pomocy humanitarnej ofiarom konfliktów zbrojnych, uchodźcom i tym, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swoich ojczyzn w poszukiwaniu lepszej i bezpieczniejszej przyszłości dla siebie i swoich bliskich. Wasze działania pomagają nieść Ewangelię miłości, nadziei i miłosierdzia wszystkim tym, którzy korzystają z waszej hojności i zaangażowania. Dziękuję wam za to i modłę się, abyście odnowili waszą gorliwość w służbie Panu, służąc najmniejszym z naszych braci i siostr, jak nas nauczył sam Jezus.

Do członków amerykańskiej Fundacji Papieskiej 28 kwietnia

W podziemiach bazyliki na krakowskiej Skałce znajduje się Krypta Zasłużonych, gdzie pochowano wielkich Polaków.

kropolii. Doczesne szczątki Długosza przeniesiono z glinianej urny do metalowej trumienki i uroczyste pochowano. Podczas ceremonii Józef Łepkowski, który z ramienia Uniwersytetu Jagiellońskiego przygotowywał jubileusz i był pomysłodawcą krypty, przekazując przeorowi paulinów klu-

zmarłych. W prezbiterium na głównej ścianie wisi witraż przedstawiający Matkę Bożą Częstochowską, a przed nim znajduje się prosty kamienny ołtarz. Wnętrze zdobi secesyjna polichromia autorstwa Józefa Mikulskiego. Przy wejściu do krypty naprzeciw siebie umieszczono dwie ta-

wielkimi bohaterami dla siebie współczesnych. Pierwszy był profesorem UJ, współzałożycielem Akademii Umiejętności, znakomitym tłumaczem Homera i Horacego; drugi z pochodzenia był Niemcem, z wyboru Polakiem, kawalerem Orderu Virtuti Militari, kierował pierwszą polską

Panteon na Skałce

Iwona Budziak

Bazylikę św. Michała Archanioła i św. Stanisława Biskupa w Krakowie kojarzymy głównie z męczeńską śmiercią obecnego patrona Polski. Już od czasów Władysława Łokietka polscy królowie przed koronacją szli pieszo z Wawelu na Skałkę w duchu ekspiacji za męczeńską śmierć św. Stanisława i z prośbą o łaski dla siebie i swoich poddanych (jedynie Stanisław Leszczyński i Stanisław August Poniatowski ominęli tę tradycję). Wielcy wodzowie modlili się tu, prosząc o błogosławieństwo przed wyruszeniem na wojnę. Do grobu świętego przez stulecia peregrynowali wierni. Uroczyste procesje z Wawelu na Skałkę w oktawie uroczystości św. Stanisława odbywają się do dziś.

GRÓB OJCZYNY

Jan Długosz, kronikarz polskich dziejów, wychowawca i nauczyciel synów Kazimierza Jagiellończyka, który doskonale rozumiał wagę i symbolikę tego miejsca, na trosce o jego losy w 1472 r. sprowadził tu paulinów, by dbali o nie i o kult św. Stanisława. Życzeniem fundatora ich klasztoru było, by on sam został na Skałce pochowany.

W 1879 r., dla uczczenia czterechsetnej rocznicy śmierci wielkiego kronikarza, zaplanowano w krypcie kościoła na Skałce jego uroczysty ponowny pogrzeb. Kryptę wcześniej wyremontowano i powiększono z myślą, by w przyszłości stała się rodzajem „fili” wawelskiej ne-

fol. Iwona Budziak

cze do niej, powiedział: „Jeśli na Wawelu królów zwłoki, u was... otwarta dzisiaj katakumba dla tych wybranych, o których przyszłość orzecze, że do miary Długosza dorosli”.

Panteon Zasłużonych, zwany Sepulcrum Patriae (Grób Ojczyzny), to jednonawowa, częściowo wykuta w skałę krypta. Ma sklepienie kolebkowe, po obu jej bokach wzdłuż ścian i w wykutych niszach stoi czternaście sarkofagów, wszystkie skromne, z piaskowca, niektóre ozdobione medalionami z wizerunkami

blicie, upamiętniające Karolinę Lanckorońską i Aleksandra Brücknera. Nad wejściem widnieje napis: „Credo quod Redemptor meus vivit” (Wierzę, że mój Odkupiciel żyje).

CICHO I Z POMPĄ

Nieliczni spośród tu pochowanych mieli pogrzeby skromne, odprawione z dala od oczu władzy. W 1881 r. przeniesiono na Skałkę z Cmentarza Rakowickiego prochy poetów Lucjana Siemieńskiego i Wincentego Pola. Obaj byli powstańcami listopadowymi,

katedrą geografii na UJ, pisał wiersze, które stały się pieśniami patriotycznymi. Trzeci potajemny pochówek odbył się tu 11 listopada 1955 r., kiedy do krypty zostały przeniesione prochy prof. Tadeusza Banachiewicza. Był on wybitnym astronomem i matematykiem, dyrektorem Obserwatorium Astronomicznego i kierownikiem Katedry Astronomii UJ; jeden z kraterów Księżyca i planetoida noszą jego imię. Jego uczeń Kazimierz Kordylewski, znakomity polski astronom, który zorganizował pochówek, za swój czyn zapłacił profesurą.

Pozostałe pochówki na Skałce były również wspaniałymi uroczystościami patriotycznymi, jak pogrzeb Kazimierza Wielkiego na Wawelu. Takie właśnie było pożegnanie Józefa Ignacego Kraszewskiego. Dziś to pisarz nieco zapomniany, ale w drugiej połowie wieku XIX był ogromnie popularny, napisał ponad 600 książek, w tym aż 88 historycznych. Pisał też wiersze, poematy, felietony. Na jubileusz pięćdziesięciolecia jego twórczości w 1879 r. specjalnymi pociągami przyjechało do Krakowa kilkanaście tysięcy ludzi, a na bal wydany z tej okazji w Sukiennicach przybyło 4 tys. zaproszonych gości! W 1887 r. w jego pogrzebie uczestniczyli profesorowie UJ, członkowie Akademii Umiejętności, przedstawiciele Lwowa, krakowscy radni, rodzina, tłumy młodzieży i przyjeźdźni ze wszystkich zaborów. Po Mszy w kościele mariackim,

której przewodniczył bp Dunajewski, kondukt przeszedł przez Rynek i ulicami Grodzką, Stradom, Krakowską oraz Skałeczną dotarł na Skałkę. Podczas uroczystości biły wszystkie krakowskie dzwony na czele z Zygmuntem. O pogrzebie pisała prasa trzech zabórów.

KTO ZASŁUŻYŁ

Każdy z uroczystości żegnanych na Skałce twórców był wspaniałym artystą i wielkim patriotą: poeci Teofil Lenartowicz i Adam Asnyk, malarz Henryk Siemiradzki... Ale najbardziej przejmującym, ostatnim przed wybuchem I wojny światowej i przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości był pogrzeb Stanisława Wyspiańskiego. 2 grudnia 1907 r. w mieście wywieszono czarne flagi, kiem owinięto wieżę ratuszową i latarnie gazowe przy ulicach, którymi szedł prowadzony przez kard. Sapiechę czterdziestotysięczny kondukt, kilkuset studentów UJ niosło zapalone pochodnie. Na prośbę poety nie wygłoszono żadnych mów, żegnał go jedynie głos Zygmunta. Ponieważ pogrzeb ten budził pewne kontrowersje, spowiednik Wyspiańskiego ks. Wawelski na łamach krakowskiego „Czasu” zaświadczył o jego wierze: „Cała istota duszy poety jest głęboko religijną i to w stopniu, z jakim nieczęsto można spotkać się w życiu”.

Prawie 120 lat później podobne pełne emocji spory o to, kto „zasługuje” na Skałkę, wybuchły przed pogrzebem innego wielkiego poety, Czesława Miłosza. Wtedy papież Jan Paweł II w liście do kard. Macharskiego wyraził swą aprobatę dla złożenia w Grobie Zasłużonych jego prochów, zaświadczać o wierze noblisty. Prawdziwym skandalem był w 1954 r. pogrzeb Ludwika Solskiego, wielkiego aktora i reżysera. Miał on charakter świecki, został zorganizowany przez władzę komunistyczną, na co

zgodził się ówczesny przewodniczący episkopatu Polski bp Michał Klepacz (kard. Stefan Wyszyński był wtedy internowany). Pochówek odebrano z niesmakiem, jako naruszenie narodowego sacrum.

W międzywojniu zdarzyło się, że głos narodu przeżywał nad wolą zmarłego i w Panteonie spoczął Jacek Malczewski, jeden z najwybitniejszych i najbardziej uznanych polskich artystów, malarz młodopolski (do końca lipca w Muzeum Narodowym w Krakowie jest czynna wspaniała wystawa „Jacek Malczewski romantyczny”), ale też człowiek wielkiej dobroci, tercjarz franciszkański (bratanek mistyczki Wandy Malczewskiej). Chciał być pochowany na Salwatorze, ale na prośbę przedstawicieli krakowskiej ASP i Towarzystwa Sztuk Pięknych jego prochy zostały złożone na Skałce. Naprzeciw Malczewskiego spoczywa Karol Szymanowski, najwybitniejszy polski kompozytor pierwszej połowy XX w. Z jego ciała, przewożonego z Lozanny do Krakowa, w Warszawie usunęto serce; spłonęło ono podczas powstania warszawskiego wraz z kaplicą sióstr sercanek, a miało być w przyszłości umieszczone w kościele św. Krzyża.

Na początku obecnego stulecia ojcowie paulini nie zgodzili się na rozbudowę krypty zasłużonych. Z inicjatywy prof. Franciszka Ziejki kolejnym miejscem pochówku najwybitniejszych twórców kultury, sztuki, nauki stały się podziemia kościoła św. Piotra i Pawła. Przychodząc na Skałkę, warto odwiedzić Groby Zasłużonych, by pomodlić się za wielkich twórców i pięknych ludzi, którzy tam spoczywają. Życie każdego z nich jest fascynującą opowieścią, nad którą warto się pochylić z wdzięcznością za to, czym każdy z nich obdarował świat, i uczyć się od nich, że Polska to jest wielka sprawa.

Grażyna Rybak

Cukrzyca u dzieci

Cukrzyca to przewlekła metaboliczna choroba „podwyższonego poziomu glukozy we krwi”, wywołana zaburzeniem wydzielania insuliny – hormonu uwalnianego z trzustki. U dzieci najczęściej występuje typ 1 cukrzycy (insulinozależna), dotyczący 15–20 proc. chorych, związany z niedoborem insuliny w efekcie zniszczenia komórek beta trzustki, które ją wydzielają. Nie można jej zapobiec, a jedynie ją leczyć, podając insulinę, by regulować poziom cukru. Pomaga w tym dieta i wysiłek fizyczny. Natomiast cukrzyca typu 2, która stanowi 80–85 proc. wszystkich przypadków (insulinoniezależna), najczęstsza u dorosłych, jest efektem nieprawidłowego działania insuliny (insulinooporność), zwłaszcza u osób z nadwagą.

W ostatnich latach znacznie wzrosła liczba otyłych dzieci oraz młodzieży i w związku z tym przybyło chorych na cukrzycę typu 2. W Polsce nadwagę ma 25 proc. chłopców i 30 proc. dziewcząt! Problem nadwagi dotyczy 58 proc. dorosłych. O ile cukrzyca typu 1 daje widoczne objawy – wzmożone pragnienie, nagła utrata masy ciała, częste oddawanie moczu – więc jest szybko rozpoznawana i leczona, o tyle cukrzyca typu 2 przez wiele lat jest „niewidoczna” – 30 proc. dzieci nie ma żadnych objawów, a pierwszym mogą być powikłania. Stąd jej nazwa: cichy zabójca. Dlatego ważne jest badanie dzieci otyłych, aby problem zaburzeń przemiany cukrów szybko rozpoznać, leczyć i unikać powikłań, takich jak nadciśnienie,

depresja, zespół metaboliczny, hiperlipidemia.

Cukrzyca typu 2 jako najbardziej rozpowszechniona na świecie jest chorobą cywilizacyjną i daje śmiertelne powikłania. Można i trzeba jej zapobiegać przez walkę z nadmierną masą ciała. Znamy

czynniki, które zwiększają ryzyko nadwagi.

Niska masa urodzeniowa zwiększa ryzyko zachorowania. Niedobór masy ciała płodu często jest wywołany przez nikotynizm matki, anemię, poczęcie in vitro, wieloletnią antykoncepcję. Tych czynników można unikać, a przez to zmniejszyć ryzyko urodzenia dziecka z nadwagą, zagrożonego otyłością i cukrzycą. Nadmierna masa ciała płodu też jest czynnikiem ryzyka rozwoju cukrzycy typu 2. Do makrosomii płodu często prowadzi cukrzyca ciążowa matki, prowokowana złą dietą, antykoncepcją i nadwagą.

Czynnikiem ryzyka jest mała aktywność fizyczna – „choroba” współczesnej młodzieży, powodująca wzrost insulinooporności. A u nastolatków występuje fizjologiczna insulinooporność, czyli 30-procentowy spadek wrażliwości na insulinę z powodu wzrostu stężenia hormonów wzrostu i płciowych podczas pokwitania. Zwykle bieganie reguluje problem! Warto wiedzieć, że fruktoza – cukier prosty występujący w owocach oraz jako słodzik w napojach – silniej zwiększa syntezę kwasów tłuszczowych w wątrobie niż tłuszcze w diecie! Fruktoza zjadana w owocach działa korzystniej z powodu żucia i obecności błonnika, który spowalnia wchłanianie fruktozy i jej dotarcie do wątroby. Zatem owoce w diecie nie szkodzą tak, jak słodkie napoje. Naukowcy z Uniwersytetu Teksańskiego w San Antonio opracowali lek, który blokuje wchłanianie cholesterolu, co jest nadzieją w walce z otyłością.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Od „podłej trawki” do „podłego kłamstwa”

dr hab. Tomasz Korpysz

Wielokrotnie pisałem na tych łamach o słowach wartościujących – zwykle pozytywnie. Bardzo interesujące są też jednak obserwacje leksyki nacechowanej negatywnie, w tym także tzw. nazw antywartości. Jedną z nich jest rzeczownik *podłość* i będący jego podstawą przymiotnik *podły*. Współcześnie oba te słowa używane są dość rzadko (nieco częściej *podłość*), są one bowiem stylistycznie nieochojne, odczuwane jako książkowe, a przy tym wyrażają bardzo mocne negatywne wartościowanie nadawcy wobec czegoś lub kogoś.

Interesująca jest historia omawianych słów, którą przed kilkoma laty prześledził prof. Radosław Pawelec w książce „Ciemne zwierciadło. Semantyka antywartości”. Otóż podstawą całej rodziny słowotwórczej było prawdopodobnie wyrażenie przyimkowe oznaczające tyle co ‘na długość, wzdłuż’, z niego zaś powstał przymiotnik, którego pierwotne znaczenie można zrekonstruować jako ‘ten, który jest w pobliżu’. Z tego konkretnego, przestrzennego znaczenia wytworzyło się znaczenie wtórne: ‘poboczny, podrzędny, drugorzędny’, a następnie: ‘mniej warty, mniej ważny’. Niemal wyłącznie w takim sensie *podły* notowany jest w tekstach staropolskich (interesujące jest to, że występuje on tam zwykle w formie *podlejszy*), ale jeszcze na początku wieku XIX taki sens wyraźnie dominuje. Linde w swoim słowniku (cytuję za drugim wydaniem z roku 1858) definiuje interesujący nas przymiotnik tak: ‘niewiele wart, niewielkiej ceny, niski, pospolity, prosty, ordynaryjny, błahy, nieszlachetny’ i podaje m.in. następujące przykłady użycia: *Takich przyjaciół można nabyć za podluchną cenę; Dla rzeczy podlejszej nie opuszczaj godniejszej; Co rozumiesz, nietrudno to odmienić panu, / Uczynić wojewodę z podluchnego stanu*.

Jak widać, bardzo długo *podły* wyrażał wprawdzie negatywną ocenę kogoś lub czegoś, ale było to związane z jakimiś obiektywnymi ce-

chami, nie miało natomiast charakteru etycznego. *Podłe wino* to po prostu wino niskiej jakości, *podła cena* to cena niska, *człowiek podłego urodzenia* czy *podłego stanu* to członek którejś z niższych warstw społecznych itp. Dobrze ten stan rzeczy oddaje cytat z Mickiewiczowskiej ballady: *W podłej trawce, w dzikim lesku urosłeś, o kwiatku luby!*. Jednak w wieku XIX nastąpiła dość gwałtowna zmiana i jeszcze w tym stuleciu dominować zaczęło nowe znaczenie, zawierające wyraźną ocenę moralną. I tak, w tzw. słowniku wileńskim z 1861 r. czytamy, że *podły* to: ‘nikczemny, niski, bezcharakterny; zbyt uniżony, czołgający się’ (co ciekawe, autorzy słownika notują to znaczenie jako drugie, ale dodają przy nim następującą informację: *w dziś[iejszym] znaczeniu małego tylko złą stronę moralną*). Z kolei w tzw. słowniku warszawskim z roku 1904 już pierwsze znaczenie *podłego* ma postać: ‘niegodziwy, nikczemny, łotrowski, nieczny, bezecny, haniebnny’. Słownik pod redakcją Witolda Doroszewskiego w tomie VI z roku 1964 notuje trzy podstawowe znaczenia: 1. ‘wyzuty z godności, nie znający żadnych szlachetniejszych pobudek; nikczemny, niegodziwy’, 2. ‘będący wyrazem, świadectwem, objawem czyjejś nikczemności, niegodziwości’, 3. ‘będący w złym gatunku, stanie; lichy, marny kiepski’ oraz opatrzone kwalifikatorem „dawny” połączenia *Stan, naród, człowiek, sługus podły, podlejszej kondycji*: ‘o ludziach z gminu, nie należących do klas panujących, uprzywilejowanych’. Podobnie jest w najnowszych leksykonach, w których często łączy się dwa pierwsze znaczenia ze słownika Doroszewskiego; słownik PWN podaje następujące definicje: 1 ‘świadomie postępujący nieuczciwie, nieszlachetnie; też: będący wyrazem czyjejś nikczemności’, 2. ‘lichy, marny’.

Bardzo ciekawa jest zarysowana tu zmiana znaczenia *podłego* i wiążącej się z nim oceny: od zwyczajnego wskazania na niską jakość czegoś (np. *podła trawka*) do ostrej negatywnej oceny moralnej (np. *podłe kłamstwo*). Interesujące są też losy innych wyrazów z tej rodziny, o czym za tydzień.

Odprawa dla pracownika

Edyta
Pisarczyk-Kulon

Pracownik, który kończy etap kariery zawodo-

wej albo z powodu stanu zdrowia (wystąpił o rentę), albo z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego (w związku z przejściem na emeryturę), ma prawo do jednorazowego świadczenia. Uzyskanie odprawy rentowej wyklucza w późniejszym okresie nabycie prawa do odprawy emerytalnej. Pracownik, który otrzymał odprawę, nie może ponownie nabyć do niej prawa.

Nabycie prawa do świadczenia wymaga spełnienia określonych warunków. Po pierwsze, uzyskania uprawnień do emerytury lub renty, po drugie,

przejścia na emeryturę lub rentę, a po trzecie – stosunek pracy powinien ustać w związku z przejściem na emeryturę lub rentę. Nabycie prawa do tych świadczeń nie wystarcza do ich otrzymania.

Przejście na emeryturę lub rentę musi poprzedzać przyznanie przez ZUS jednego z tych świadczeń. Jednak nawet przyznanie świadczenia nie stanowi samo przez się o przejściu na emeryturę lub rentę. Przejście na emeryturę lub rentę powinno wiązać się z ustaniem stosunku pracy. W konsekwencji przyznanie odprawy musi wiązać się z przejściem na emeryturę lub rentę.

Związek między rozwiązaniem stosunku pracy a nabyciem prawa do emerytury lub renty może być czasowy, jeżeli rozwiązanie umowy o pra-

cę zbiega się w czasie z nabyciem prawa do świadczenia. Może mieć związek przyczynowy, jeżeli rozwiązanie umowy następuje dlatego, że pracownikowi przysługuje prawo do świadczenia. Może też mieć związek czasowo-przyczynowy, jeżeli przyczyną rozwiązania jest nabycie prawa do emerytury lub renty i rozwiązanie następuje w chwili przyznania świadczenia.

Pracownik ma prawo do odprawy, jeżeli przechodzi na emeryturę, a także świadczenie pomostowe lub wcześniejszą emeryturę. Dyscyplinarne rozwiązanie umowy o pracę pozbawia prawa do odprawy emerytalnej lub rentowej. Odprawa nie przysługuje również pracownikowi, który rozwiązał umowę o pracę w związku z przejściem na rentę rodzinną. Tak samo rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron przed osią-

gnięciem przez pracownika wieku emerytalnego, ponieważ nie ma związku z jego przejściem na emeryturę. Świadczenie przedemerytalne również nie jest ustaniem stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę.

Na prawo do odprawy nie ma wpływu rodzaj niezdolności do pracy. Odprawa przysługuje pracownikowi niezależnie od tego, czy przechodzi na rentę z tytułu całkowitej czy częściowej niezdolności do pracy, jak również od czasu, na jaki renta została mu przyznana. Prawo do odprawy rentowej nie zależy także od przyczyny powstania niezdolności do pracy. Nie ma też znaczenia, czy niezdolność jest wynikiem ogólnego stanu zdrowia, choroby zawodowej, wypadku przy pracy czy wypadku w drodze do pracy lub z pracy.

Autorka jest radcą prawnym

Madryt bez Świątek

Liderka światowego rankingu WTA Iga Świątek nie wystąpiła w turnieju WTA w Madrycie. Przyczyną rezygnacji Polki była kontuzja barku. „Po bardzo intensywnym czasie i wygraniu czterech turniejów z rzędu przyszedł czas, aby zregenerować moje ramię, które dawało delikatne sygnały przemęczenia już po Miami. Niestety, potrzebuję przerwy od ciągłego grania i dlatego nie zagrałam w turnieju w Madrycie. Moje ciało potrzebuje regeneracji. Po odpoczynku i zadbanii o ramię będę przygotowywała się za granicą do turnieju w Rzymie i do Rolanda Garrosa” – napisała w komunikacie Iga Świątek.

Rosja bez mistrzostw

fot. PAP/Zbigniew Meissner

Międzynarodowa Federacja Hokeja na Lodzie poinformowała o odebraniu Rosji prawa organizacji mistrzostw świata w 2023 r. „W trosce o bezpieczeństwo i dobro graczy, oficjeli, mediów i kibiców rada IIHF podjęła decyzję o odebraniu Rosji praw do organizacji zmagania” – argumentowano decyzję. Dla kadry „Sbornej”, która wywalczyła dotąd aż 27 złotych medali tej imprezy, jest to potężny cios.

Pożegnanie żużlowca

Smutne wiadomości napłynęły z Ostrowa Wielkopolskiego. Zmarł Roman Tajchert – były żużlowiec i trener m.in. klubów z tego miasta. Miał niespełna 66 lat. Zapisał się w historii ostrowskiego żużla jako trener, który dwukrotnie wprowadzał drużynę do najwyższej klasy rozgrywkowej. W 1988 r. awansował z Ostrowia, a dziewięć lat później z ówczesną Iskłą.

fot. FB/TZ Ostrowia

Powrót do ekstraklasy

Piłkarze Stali Rzeszów po 28 latach wracają na zaplecze ekstraklasy. Awans zapewnili sobie cztery kolejki przed zakończeniem rozgrywek 2. ligi, po śródownych meczach mają 12 punktów przewagi nad trzecim w tabeli Ruchem Chorzów, który już nie ma szans ich wyprzedzić.

fot. FB/Stal Rzeszów

PIŁKARSKI WYŚCIG

Mariusz Jankowski

Maj. Ten miesiąc przez lata kojarzył się kibicom oczywiście z Wyścigiem Pokoju. W minionej epoce politycznej był to czas miłego sportowego święta. Podłanego propagandowym sosem... ale jednak święta.

W poprzednich sezonach w piłkarskiej ekstraklasie także się zdarzało, że mieliśmy wyścigi. Były one jednak często nazywane wyścigami żółwi i ze świętowaniem czegokolwiek nie miały nic wspólnego. W skrócie – chodziło o to, że drużyny z ligowej czołówki na finiszu rozgrywek regularnie traciły punkty. Tak jakby nikt nie miał ochoty sięgnąć po tytuł czy miejsce na podium. Wpadki tłumaczono presją, zmęczeniem i innymi przyczynami. Dlatego też to, co dzieje się obecnie w polskiej lidze, budzi wręcz zachwyt.

W chwili, gdy piszę te słowa, trzy drużyny toczą bój o mistrzostwo Polski. Najtrudniej w ostatnich kolejkach będzie miała Pogoń, bo traci do bezpośrednich rywali dwa punkty. Portowcy wciąż są jednak w grze i za to należą im się pochwały. Ten sezon to ukoronowanie pracy Kosty Runjaicia. Przez prawie pięć lat zrobił on z Pogoni zespół regularnie walczący o podium. Po zakończeniu rozgrywek odejdzie i niemal na pewno to on będzie odpowiadał za przebudowę Legii. Wobec kłopotów warszawskiego klubu kandydatem numer 1 do tytułu był Lech. W Poznaniu zrobiono wiele, by na stulecie klubu świętować sukces. W tym momencie jednak piłkarze Macieja Skorży muszą liczyć na potknięcie Rakowa. Jeśli tak się stanie i poznaniacy na koniec sezonu zajmą pierwsze miejsce, to następnym celem stanie się walka w Europie. Jak na polskie warunki Lech ma dziś zdecydowanie najmocniejszą kadrę. Czy na tyle mocną, by znaleźć się w fazie grupowej Ligi Mistrzów? Odpowiedź poznamy tylko pod jednym warunkiem – gdy Kolejorz zdoła wyprzedzić na finiszu klub z Częstochowy.

Łatwe to nie będzie. Raków, nowa siła w polskim futbolu, stoi przed olbrzymią szansą. Trener Marek Papszun lubi perfekcjonizm i na pewno zrobi wiele, by jego zespół do każdego z ostatnich spotkań był świetnie przygotowany. Jeśli Raków wygra wszystkie pozostałe mecze – zostanie mistrzem. Po raz pierwszy w historii. I będzie to historia absolutnie wyjątkowa. Bo w Częstochowie pokazują w ostatnich latach, jak należy budować klub. Rozsądnie, spokojnie, zgodnie z wieloletnim planem. Tam nie ma nerwowych, nieprzemysłanych ruchów. Nagroda za takie działania jest naprawdę blisko.

A dla wszystkich piłkarskich kibiców nagrodą jest fascynujący finisz sezonu. Nie ma mowy o żadnym wyścigu żółwi. Mamy zaciętą rywalizację trzech najmocniejszych drużyn, z których żadna nie zamierza odpuścić. I muszę się Państwu przyznać, że takie piłkarskie wyścigi to ja bardzo lubię.

Autor jest dziennikarzem TVP

Zakończyła karierę

Była reprezentantka Polski siatek Katarzyna Skorupa poinformowała w środę o zakończeniu kariery. 37-letnia rozgrywająca, uczestniczka m.in. igrzysk olimpijskich w Pekinie (2008), przez dwa ostatnie sezony reprezentowała barwy E. Leclerc Moya Radomki Radom.

fot. Wikipedia

Czym zastąpić jajka?

Barbara Wiśniowska

Bliscy znajomi ze względu na alergię zrezygnowali z jajek i smażą sobie tofucznicę z czarną solą Kala Namak, która pachnie jajkami.

Mnie nie było przykro, gdy odkryłam alergię na jajka. To raczej było uczucie ulgi. Nigdy nie lubiłam ich smaku, tylko wmuszałam w siebie na siłę trzy sztuki tygodniowo, bo przecież są zdrowe. Nie tęskniłam za jajkami na twardo, miękko, za sadzonymi ani za stanieniem godzinę nad patelnią, by usmażyć naleśniki.

Wszystko pięknie, tylko bez jajek rozpadały mi się kruche ciasteczka. Czym można zastąpić to spoivo? Mąka pszenna ma w sobie sporo kleju (glutenu). Ale co, gdy się ma uczulenie i na gluten, i na jajka?

Zamienników jajek jest sporo. Jedno jajko mogą zastąpić: łyżka oleju, 3 łyżki aquafaby, namoczone płatki owsiane, 2 łyżki mąki kukurydzianej, 2 łyżki mąki z amarantusa, 2 łyżki mąki ziemni-

czanej, 1 czubata łyżka mąki sojowej + 2 łyżki wody, agar rozpuszczony w wodzie, banan, 1/4 szklanki purée z ziemniaków, 1/4 szklanki purée z dyni, 1/4 szklanki purée z suszonych śliwek, 1/4 szklanki jogurtu sojowego, 3 łyżki masła orzechowego, 1 łyżka nasion chia namoczonych w 3 łyżkach wody, 1 łyżka zmielonego siemienia lnianego namoczona w 3 łyżkach wody, tofu, twaróg. Uwaga: nie woda!

Kruche ciasteczka, jak i kruchy spód do sernika, nie wymagają ogromnego doświadczenia. Przy minimum wprawy będziemy w stanie robić je „na oko”, bez żadnego przepisu. Ich trzy tajne składniki to: dowolna mąka, dowolny tłuszcz i dowolne spoivo oraz zamiennie sól lub cukier. Nie potrzeba nawet proszku do pieczenia, i tak się udadzą. Przy wyrabianiu ręcznym lub w robocie ciasto powinno tworzyć wielkie zwarte grudki, które zach-

fol. Barbara Wiśniowska

CIASTEczKA MIGDAŁOWE

Składniki: 240 g mąki kukurydzianej ■ 250 g mąki ze zmielonych migdałów ■ 60 g ksylitolu ■ 1 duży banan ■ opcjonalnie skórka cytrynowa niesłodzona

Sposób przygotowania: Wszystkie składniki zagniatamy ręcznie lub w robocie kuchennym. Walekujemy. Wykrawamy kształty foremką lub nożem. Grube pieczemy 18 minut, cieńsze – 12–15 minut w piekarniku nagrzanym do 180 stopni.

wują się w sposób podobny do plasteliny, ale nie przyklejają się do ręki ani do brzegów naczynia. Jeśli bardzo się klei i płynie – trzeba dosypać mąki. Jeśli tworzy malutkie, sypkie

grudki – jest dobre na posypkę na wierzch sernika, ale ciasteczek z tego nie ulepimy... Chyba że dodamy tłuszczu i spoiva.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – stan bezładu
- 1 G – rodzaj paśnika
- 2 E – West, aktorka
- 3 A – szeroka ulica
- 3 G – miasto we Francji
- 6 A – indyjskie bydło
- 6 H – sycylijski wulkan
- 8 C – przydrożna dróżka
- 9 A – zbiorek wierszy
- 9 G – flakon na kwiaty
- 10 E – polski fotoaparat
- 11 A – samiec kury
- 11 G – Rainer, poeta

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – obdarzony charyzmą
- C 1 – kończy modlitwę
- C 8 – styl jazdy narciarskiej
- D 3 – zakon św. Ignacego
- E 1 – mazista substancja
- E 8 – Gazeta Braniewska
- F 4 – związki organiczne
- G 1 – kraj z Limą
- G 8 – składnik betonu
- H 3 – Agnieszka, poetka
- I 1 – skrzynia na ryby
- I 8 – bezpieczne miejsce
- K 1 – jedno w Dekalogu

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 20 maja na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

05.10 Klan (3992); **05.30** Klan (3993); **06.00** Słownik polsko@polski – talkshow prof. Jana Miodka; **06.25** wojsko-polskie.pl (18); **06.50** Słowo na niedzielę; **07.00** **Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach**; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.00** Weterynarze z sercem; **09.30** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.00** Film fabularny; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** **Regina Coeli**; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Wszyscy jesteśmy braćmi – cykl reportaży; **13.15** BBC w Jedyńce: Intelligentne zwierzęta (5) – esej dokumentalny; **14.15** Z pamięci: Witold Dąbrowski, cz. 2; **14.25** Tacy byliśmy – cykl reportaży; **14.55** Jutro należy do nas (12) – serial; **15.55** Jutro należy do nas (13); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.30** Stulecie Winnych (50) – serial TVP; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Stulecie Winnych (51)
21.15 Sanatorium miłości V (9) – reality show
22.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu – felieton
22.20 Zakochana Jedyńka: Ponad wszystko – film obyczajowy, USA 2017, reż.: Stella Meghie, wyk.: Amanda Stenberg, Nick Robinson, Anika Noni Rose
00.05 Judy – film fabularny, Wielka Brytania 2019, reż.: Rupert Goold, wyk.: Renee Zellweger, Darci Shaw, Rufus Sewell
02.10 Jack i Sarah – komedia, Francja/Wielka Brytania 1995, reż.: Tim Sullivan, wyk.: Richard E. Grant, Samantha Mathis, Judi Dench
04.10 Jaka to melodia?
05.00 Z pamięci: Witold Dąbrowski
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2627) – serial obyczajowy TVP, reż.: Jacek Gąsiorowski, wyk.: Jakub Wierczok, Katarzyna Glinka, Jakub Szlachetka, Elżbieta Romanowska, Marieta Żukowska, Lesław Żurek, Wiktoria Gąsiewska, Joanna Opozda; **06.25** Barwy szczęścia (2628); **07.00** M jak miłość (1657) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.05** Smaki świata – po iberyjsku (32); **11.40** Program rozrywkowy; **12.45** Program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koto fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022 (11): Mieczysław Fogg – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Łajki; **17.25** Rodzinka.pl (258) – serial TVP, reż.: Patrick Yoka, wyk.: Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski, Agata Kulasa; **17.55** Epitafia katyńskie. Józef Kominek; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej
19.30 Wiadomości
19.50 Na sygnale (374)
19.25 Na sygnale (375)
20.00 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Kryptonim HHhH – film fabularny, reż.: Cedric Jimenez
23.10 Kino bez granic – Lion. Droga do domu – dramat, Australia/USA 2016, reż.: Garth Davis, wyk.: Dev Patel, Rooney Mara, Nicole Kidman, Sunny Pawar
01.20 Gry uliczne – film sensacyjny, Polska 1996, reż.: Krzysztof Krauze, wyk.: Redbad Klijnstra, Robert Goner, Grażyna Wolszczak, Andrzej Precigs
03.15 Ucieczka – film obyczajowy, Polska 1986, reż.: Tomasz Szadkowski, wyk.: Adrianna Biedrzyńska, Zbigniew Zamachowski, Wiesław Drzewicz, Marek Sawicki, Irena Łaskowska, Andrzej Kowalik
04.35 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień; **06.24** Pogoda Info; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda Info; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda Info; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.52** Pogoda Info; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda Info; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.29** Serwis Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda Info
01.06 Woronicza 17
02.15 Minęła 20
03.10 INFO V4+
03.35 Głębia ostrości
04.05 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.13 Agrobiznes – podsumowanie
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Siedem dni w Utopii; **07.20** Muzyczne chwile; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Prymas Stefan Wyszyński; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** **Msza święta z Jasnej Góry**; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **10.40** Cuda Jezusa; **11.40** Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce; **12.00** **Regina Coeli**; **12.20** Moja wyspa wiary; **13.10** Aby we wszystkim Bóg był uwielbiony; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.15** Hostia stała się Ciałem, wino stało się Krwią; **14.30** 7 Kościołów Apokalipsy; **15.00** Wiesz – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert żywcem; **16.45** Św. Józef – patron na trzecie tysiąclecie; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.30** Sól Ziemi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Regina Coeli**
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec**
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja**
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Stan Bezpieczeństwa Państwa
21.55 W poszukiwaniu dowodów – spór wokół Mojżesza
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 8 maja; **06.50** Święty Stanisław – film dok.; **08.00** Msza grekokatolicka; **09.00** Przytłocenie i kaptury (6); **10.00** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.30** Polska śródziemnomorska (5) – grzyby z Borów Tucholskich; **11.05** Wojownicy czasu; **11.45** Planety Jowisz; **12.40** Brazylia. Historia naturalna. Labirynt jezior – serial dok.; **13.35** W kotle historii; **14.05** U Pana Boga w ogródku – komedia, Polska 2007, reż.: Jacek Bromski; **16.05** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.25** Sekrety Morza Śródziemnego: Nurkowanie na Księżycu; **18.00** Młody Piłsudski (6); **18.55** Gulag (3); **20.05** Wykorzenieni. Europa 1945; **21.10** O jeden most za daleko – dramat wojenny, USA 1977, reż.: Richard Attenborough, wyk.: Sean Connery, Gene Hackman, Robert Redford, Anthony Hopkins; **00.15** Medyceusze Wspaniali (9); **01.15** Polskie Państwo Podziemne 1939–1945 – film dok.; **02.35** Szerokie tory; **03.10** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

06.55 Zaśpiewajmy to jeszcze raz: Powrót ciszy tu; **07.30** Zaśpiewajmy to jeszcze raz: Warszawski dzień; **08.00** Nabożeństwo ewangelickie w Olesku Śląskim; **09.05** Maria Holka – koncert; **10.05** Szpital na peryferiach (7); **11.25** Trzeci punkt widzenia; **12.05** Party przy świecach – film TVP, Polska 1980, reż.: Antoni Krauze; **13.15** Na karuzeli życia – film fabularny, USA 2017, reż.: Woody Allen; **15.10** Wędrowiec Polski; **15.50** Szczawno-Zdrój Baroque Festival 2021 – Bach/Oratoria; **17.15** Niedziela z... Krzysztofem Jakowiczem; **18.10** Niedziela z... Mistrzowskie kreacje Jerzego Maksymiuka; **19.00** Niedziela z... Muzyczny Festival w Łańcucie 2004; **20.00** Papillon – dramat, USA 1973, reż.: Franklin Schaffner; **22.30** Łukasz Długosz i Janusz Olejniczak – koncert; **23.35** Trzeci punkt widzenia; **00.15** Salvador – film fabularny, USA 1985, reż.: Oliver Stone; **02.30** Wychodzę po papierosy – film anim.; **02.40** Popołudnie Clemence – film anim.; **03.05** Kiedy owca staje się lwem – film dok.; **04.35** Cecilia Bartoli i przyjaciele – film dok.; **05.45** Teledyski; **05.52** Zakończenie dnia

TVN

05.10 Uwaga!; **05.30** Ukryta prawda (894); **06.25** Kuchenne rewolucje 9 (6); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 6 (9); **07.55** Akademia ogrodnika (9); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień; **12.00** Mask Singer (10); **13.25** Minionki – komedia, USA 2015, reż.: Kyle Balda, Pierre Coffin, wyk.: Sandra Bullock, Jon Hamm, Michael Keaton, Alison Janney, Steve Coogan; **15.15** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (10); **16.25** Mastercard OFF Camera 2022 – Gala wręczenia nagród; **17.25** Tak smakuje dziękuję (1); **18.00** Totalne remonty Szczęśliwskiej 4 (5); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef Junior 7 (9); **21.30** Mroczny rycerz – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2008, reż.: Christopher Nolan, wyk.: Christian Bale, Heath Ledger, Aaron Eckhart, Michael Caine, Maggie Gyllenhaal, Gary Oldman, Morgan Freeman, Cillian Murphy; **00.40** Kuchenne rewolucje 24 (10); **01.45** Uwaga!; **02.05** Noc Magii; **03.20** Kto was tak urządził; **03.45** Kto was tak urządził; **04.10** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.55** Samoloty 2 – film familijny, USA 2014, reż.: Gannaway Roberts; **10.45** Madagaskar – film animowany, USA 2008, reż.: Eric Darnell, Tom McGrath; **12.40** Karate Kid – film familijny; **15.45** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (164); **17.40** Nasz Nowy Dom (261); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (442); **20.00** Kabaret na żywo. Nowy skŁAD (106); **22.05** Pan i pani Smith – film akcji, USA 2005, reż.: Doug Liman, wyk.: Adam Brody, Angelina Jolie, Brad Pitt, Keith David, Kerry Washington, Vince Vaughn; **00.50** Nic nie widziałem, nic nie słyszałem – komedia, USA 1989, reż.: Arthur Hiller, wyk.: Richard Pryor, Gene Wilder, Joan Sevrance, Kevin Spacey, Alan North; **03.00** Tarapaty – Polska 2017, reż.: Marta Karwowska, wyk.: Roma Gąsiorowska, Piotr Głowacki, Hanna Hryniewicka, Jadwiga Jankowska-Cieślak, Jakub Janota-Bzowski, Krzysztof Stroiński, Joanna Szczepkowska; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (632) – serial obyczajowy; **06.00** Wspaniałe stulecie (12) – serial kostiumowy; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (80) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (193) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (271) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.40** To się oplaca – magazyn; **12.55** BBC w Jedynce: Inteligentne zwierzęta (5); **14.00** Wspaniałe stulecie (13); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (633) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3994) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport Wiadomości; **20.05** Pogoda; **20.10** ALARM! – magazyn; **20.30** Leśniczówka (526); **21.00** Teatr Telewizji: Krawiec – reż.: Marek Bukowski; **22.25** Świat bez fikcji – Czerwona dusza; **23.40** Rain Man – dramat, USA 1988, reż.: Barry Levinson, wyk.: Dustin Hoffman, Tom Cruise, Valeria Golino, Gerard R. Molen; **02.00** Ponad wszystko – film obyczajowy, USA 2017, reż.: Stella Meghie, wyk.: Amanda Stenberg, Nick Robinson, Anika Noni Rose; **03.45** Trzeci oficer (3) – serial sensacyjny TVP, reż.: Maciej Dejczer, wyk.: Paweł Małaszyński, Borys Szyc, Cezary Pazura, Katarzyna Cynke, Magdalena Rózczyńska; **04.35** Notacje: Andrzej Strzelecki; **04.55** Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **05.30** M jak miłość (1524) – serial TVP; **06.25** Rwanda 2020 – Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz – cykl reportaży; **06.35** Rwanda 2020 – Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (246) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2628) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (32) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (165) – serial fabularny; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (71); **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (106); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (33) – serial obyczajowy; **19.35** Barwy szczęścia (2628); **20.10** Barwy szczęścia (2629); **20.40** Kulisy serialu „M jak miłość”; **20.55** M jak miłość (1658); **21.55** Ines, pani mej duszy (6) – serial kostiumowy; **23.00** W trybach zbrodni (3) – serial kryminalny; **24.00** Białe, białe dzień – film fabularny, Islandia 2019, reż.: Hlynur Palmason, wyk.: Ingvar Sigurdsson, Hilmir Snr Gunnason, Ida Mekkin Hlynisdóttir; **02.00** O mnie się nie martw (1) – serial komediowy TVP; **03.00** Lion. Droga do domu – dramat, Australia/USA 2016, reż.: Garth Davis, wyk.: Dev Patel, Rooney Mara, Nicole Kidman, Sunny Pawar; **04.55** Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.30** Wiadomości; **19.58** Gość Wiadomości; **20.13** Minęła 20; **21.00** Nie da się ukryć; **21.25** Serwis Info Wieczór; **21.41** Pogoda Info; **21.50** W tyle wizji; **22.25** Serwis Info Wieczór; **22.30** W tyle wizji Extra; **23.00** INFO Wieczór; **23.30** W akcji; **23.55** Serwis Info Wieczór; **00.03** Wiadomości; **00.31** Gość Wiadomości; **00.56** Pogoda Info; **01.05** Minęła 20; **02.00** W tyle wizji; **02.35** Serwis Info Wieczór; **02.40** W tyle wizji Extra; **03.10** O co chodzi; **03.40** Filmy Dokumentalne TVP INFO; **04.05** Podróże z historią; **05.15** Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Yohan – wędrówki dzieci; **07.35** Droga pięknego życia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków – program historyczny; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.15** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci – film dokumentalny; **09.30** Opo- wieści z Księgi Cnót – film animowany; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Stan Bezpieczeństwa Państwa – program publicystyczny; **11.30** Przyroda w obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** *Regina Coeli*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.20** Inżynier – reportaż; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.20** Muzyczne chwile; **17.30** *Spotkanie Rodziny Radia Maryja w par. św. Stanisława Biskupa w Rydzynie*; **20.00** Informacje dnia; **20.20** *Różaniec*; **20.50** Myśląc Ojczyzna – program publicystyczny; **21.00** *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*; **21.20** Informacje dnia; **21.40** Polski Punkt Widzenia; **22.00** Mojżesz – 10 przykazań – serial fabularny; **22.50** Święty na każdy dzień – program religijny; **22.55** Dzieci Andersa – Powrót do Afryki – film dokumentalny; **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 9 maja; **07.00** Przygody pana Michała (5); **07.30** Przygody pana Michała (6); **08.00** Ex Libris; **08.30** Historia Polski: Gorzkie zwycięstwo... – film dok.; **09.20** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 1; **10.10** Wyspy czasów Odyseusza (1); **11.10** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (4) – serial TVP; **12.40** O jeden most za daleko – dramat wojenny, USA 1977, reż.: Richard Attenborough; **15.45** Brazylia. Historia naturalna – Labirynt jezior – serial dok.; **16.45** Flesz historii; **17.05** Przygody pana Michała (7); **17.40** Przygody pana Michała (8); **18.15** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.45** Spór o historię; **19.20** Nadzieja z bibuły – film dok.; **20.20** Traperzy, którzy zbudowali Amerykę (1); **21.55** Marsz wyzwolicieli – film dok.; **23.00** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (3) – serial dok.; **24.00** Info Wiłno; **00.30** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.00** Sensacje XX wieku; **01.55** Encyklopedia II wojny światowej; **02.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.50** Wydarzenie aktualne; **08.20** Niedziela z... Krzysztofem Jakowiczem; **09.10** Alicja – musical; **11.00** Pogranicze w ogniu (7); **12.15** Pogranicze w ogniu (8); **13.30** Osobliwa zbrodnia pana Jacinto – film anim.; **13.40** Lis i ptaszek – film anim.; **14.05** Reżyserzy: Otto Preminger – cykl dok.; **15.05** Ja gorę! – film TVP, reż.: Janusz Majewski; **15.50** Chce się żyć – film obyczajowy, reż.: Maciej Pieprzyca, wyk.: Dawid Ogrodnik, Kamil Tkacz, Dorota Kolak, Arkadiusz Jakubik, Anna Nehrebecka; **17.55** Trzeci punkt widzenia; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Dickensian (2) – serial kostiumowy; **20.00** Arktyka – dramat, USA 2018, reż.: Joe Penna; **21.45** Kronos – Wróg; **22.30** Różycka – dramat, reż.: Jan Kidawa-Błoński; **00.40** Scena muzyczna – Łukasz Długosz i Janusz Olejniczak – koncert; **01.45** Papillon – dramat, USA 1973, reż.: Franklin Schaffner, wyk.: Steve McQueen, Dustin Hoffman, Victor Jory; **04.15** Informacje kulturalne; **04.50** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Nowa Maja w ogrodzie 6 (10); **05.55** Akademia ogrodnika (10); **06.05** Ukryta prawda (1204); **06.55** Wszystkiego słodkiego: Deser na ukos (35); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (10); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Miłe wieści 3 (3); **11.50** Ukryta prawda (1398); **12.50** Wszystkiego słodkiego: Deser na ukos (35); **13.00** Tajemnice miłości (36); **14.05** Ukryta prawda (1205); **15.10** Ukryta prawda (999); **16.10** Ten moment (1); **16.45** Kuchenne rewolucje 11 (11); **17.45** Wszystkiego słodkiego: Krem kataloński (36); **17.55** Ukryta prawda (1399); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (40); **20.15** Na Wspólnej 20 (3419); **20.55** Milionerzy (551); **21.35** Totalne remonty Szelażowskiej 4 (6); **22.45** Mroczna dzielnica – film sensacyjny, USA 2001, reż.: Andrzej Bartkowiak; **00.50** Co za tydzień; **01.25** W garniturach (6); **02.15** Uwaga!; **02.30** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.10** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (744); **10.10** Malanowski i Partnerzy (745); **10.40** Dlaczego ja? (1005); **11.40** Gliniarze (227); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (880); **14.40** Dlaczego ja? (926); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (681); **17.00** Gliniarze (690); **18.00** Pierwsza miłość (3422); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Niezniszczalni 2 – film akcji, USA 2012, reż.: Simon West, wyk.: Liam Hemsworth, Jean-Claude Van Damme, Jet Li, Dolph Lundgren, Chuck Norris, Arnold Schwarzenegger, Sylvester Stallone, Jason Statham, Bruce Willis; **22.30** World Trade Center – dramat, USA 2006, reż.: Oliver Stone; **01.05** Gracz – film akcji, USA 2014, reż.: Rupert Wyatt, wyk.: George Kennedy, Griffin Cleveland, Jessica Lange, Larson Brie, Mark Wahlberg; **03.30** Świat według Kiepskich (211); **04.10** Świat według Kiepskich; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teledyski TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (633) – serial obyczajowy; **06.00** Wspaniałe stulecie (13) – serial kostiumowy; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (81) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (194) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (272) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce: Południowa Afryka. Zderzenie prądów; **14.00** Wspaniałe stulecie (14) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (634) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej; **17.55** Klan (3995); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn **20.30** Leśniczówka (527) **21.00** Konkurs Piosenki Eurowizji – Turyn 2022 – 1. półfinał – koncert **23.20** Ocaleni – reality show **00.25** Magazyn śledczy Anity Gargas **01.05** Traffic – film sensacyjny, USA/Niemcy 2000, reż.: Steven Soderbergh, wyk.: Michael Douglas, Benicio del Toro, Catherine Zeta-Jones, Dennis Quaid **03.40** Przysięga (12) – serial TVP, reż.: Filip Żyber, wyk.: Marek Bukowski, Michał Sitariski, Kinga Ilgner, Marcin Sianko, Anna Czaratorska, Zofia Zborowska, Anna Szymańczyk, Bartosz Gelner, Mateusz Banasiuk **04.25** Notacje: Elżbieta Dzikowska **04.35** Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **05.35** M jak miłość (1525) – serial TVP; **06.25** Na Bożą chwałę – reportaż; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (247) – serial TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2629) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (33) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (16) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (72) – serial obyczajowy; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (107) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhar Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (34) – serial obyczajowy **19.35** Barwy szczęścia (2629) **20.10** Barwy szczęścia (2630) **20.40** Kulisy serialu „M jak miłość” **20.55** M jak miłość (1659) **21.55** Ines, pani mej duszy (7) – serial kostiumowy **22.55** W trybach zbrodni (4) – serial kryminalny **24.00** Ludzkie historie – Czyste ręce – film dokumentalny **01.10** Chłopi, cz. I – Boryna – film fabularny, reż.: Jan Rybkowski, wyk.: Władysław Hańcza, Emilia Krakowska, Krystyna Królówna, Ignacy Gogolewski, Bronisław Pawlik, Tadeusz Fijewski **02.50** Biegając w stronę nieba – film fabularny, Kirgistan 2019, reż.: Mirlan Abdylaykov, wyk.: Temirlan Asanakydyrov, Ruslan Orazakunov **04.25** Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **12.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.15** Homilia Mszy św. w intencji ofiar katastrofy smoleńskiej **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.05** Minęła 20 **02.00** W tyle wizji **02.35** Serwis Info Wieczór **02.40** W tyle wizji Extra **03.10** O co chodzi **03.35** Podróże z historią **04.50** wojsko-polskie.pl **05.17** Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Kielce 1946 – zbrodnia z rosyjskiego scenariusza; **06.50** Guadalupe – żywy obraz; **07.45** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacja dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.55** Święty na każdy dzień; **10.00** Informacja dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Zew natury; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacja dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Sanktuarium Matki Bożej w La Salette; **15.25** Don Hoppe; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacja dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Jeden Kościół, wielu świętych; **16.55** 100 cudownych miejsc na świecie **17.05** Święty na każdy dzień **17.10** Prosto o gospodarce **17.30** Zostań Żołnierzem RP **17.50** Muzyczne chwile **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** Regina Coeli **18.05** Informacja dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.00** Msza święta w intencji ofiar katastrofy smoleńskiej i ojczyzny **20.00** Informacja dnia **20.20** Różaniec **20.50** Myśląc Ojczyzna **21.00** Apel Jasnogórski **21.20** Informacja dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Mojżesz – 10 przykazań **22.50** Ojciec Klemens Vismara **23.25** Święty na każdy dzień **23.20** Tydzień, który zmienił świat **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

07.00 Był taki dzień – 10 maja; **07.10** Przygody pana Michała (7); **07.40** Przygody pana Michała (8); **08.10** Flesz historii; **08.40** Nadzieja z bibuły – film dok.; **09.35** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 2; **10.25** Luftwaffe 39: Zbrodnia nieukarana – film dok.; **11.20** Polska śródziemnomorska (6); **11.50** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (5); **13.00** Rok 1982. Kalendarium; **13.10** Gulag (3); **14.15** Traperzy, którzy budowali Amerykę (1); **15.45** Wojna w eterze; **15.55** Sekrety Morza Śródziemnego (5); **16.30** Polacy na morze (13); **17.05** Przygody pana Michała (9); **17.35** Przygody pana Michała (10); **18.05** W PRLu; **18.35** Rodziny Wykłychych mają głos – ks. Jan Majocha; **19.05** Historia Polski: Śniąc o ojczyźnie dalekiej – film dok.; **19.40** Chodźcie z nami; **20.10** Persowie. Historia Iranu (1) – serial dok.; **21.00** Oblicza wojny (5); **22.00** Letnie przesilenie – film fabularny; **23.45** Info Wilno; **00.05** Człowiek ze złotym obiektywem – Marek Karewicz – film dok.; **01.05** Sensacje XX wieku; **01.55** Encyklopedia II wojny światowej; **02.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co się dzieje; **07.25** Muzyczne poranki; **07.45** Informacja kulturalna; **08.20** Przestrzeń pamięci – Muzeum Hymnu Narodowego w Będzinie; **09.00** Chce się żyć – film obyczajowy, reż.: Maciej Pieprzyc; **11.00** Pogranicze w ogniu (9); **12.15** Pogranicze w ogniu (10); **13.30** W rytmie Kuby – film dok.; **15.05** List – film TVP; **16.05** Wróżby kumaka – dramat; **17.50** Co dalej?; **18.30** Informacja kulturalna; **19.00** Dickensian (3) – serial kostiumowy; **20.00** Wstęp do spektaklu „Dolce vita” – felieton; **20.05** Dolce vita – spektakl teatralny; **21.20** Do dzieła – magazyn; **21.50** Djam – dramat, Francja 2017, reż.: Tony Gatlif, wyk.: Daphne Pattakia, Maryne Cayon, Simon Abkarian; **23.40** Co dalej?; **00.15** Młoda Polska – Stacja, reż.: Arkadiusz Bartosiak; **00.50** Różyczka – dramat, reż.: Jan Kidawa-Błoński, wyk.: Andrzej Seweryn, Magdalena Boczarska, Robert Więckiewicz; **03.00** Córy szczęścia – film obyczajowy, reż.: Marta Meszaros; **04.55** Informacja kulturalna; **05.05** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1205); **06.55** Wszystkiego słodkiego: Krem kataloński (36); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (11); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (40); **11.50** Ukryta prawda (1399); **12.50** Wszystkiego słodkiego: Krem kataloński (36); **13.00** Tajemnice miłości (37); **14.05** Ukryta prawda (1206); **15.10** Ukryta prawda (1000); **16.10** Ten moment (2); **16.45** Kuchenne rewolucje 11 (12); **17.45** Wszystkiego słodkiego: Portugalskie pastel de nata (37); **17.55** Ukryta prawda (1400); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej 20 (3420) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (552); **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (11); **22.40** Kuba Wojewódzki 16 (11); **23.40** Superwizjer (1242) – magazyn reporterów; **00.15** Skazana (2) – serial; **01.15** Zabójcza broń 2 (5); **02.15** Uwaga!; **02.30** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (746); **10.10** Malanowski i Partnerzy (747); **10.40** Dlaczego ja? (1006); **11.40** Gliniarze (228); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (881); **14.40** Dlaczego ja? (927); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (682); **17.00** Gliniarze (691); **18.00** Pierwsza miłość (3423); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Szklana pułapka 2 – film akcji, USA 1990, reż.: Renny Harlin, wyk.: Bruce Willis, Bonnie Bedelia, William Sadler, William Atherton, Franco Nero; **22.50** Mission: Impossible 3 – film akcji, Niemcy/USA 2006, reż.: J.J. Abrams, wyk.: Tom Cruise, Philip Seymour Hoffman, Ving Rhames, Billy Crudup, Michelle Monaghan; **01.25** Niezniszczalni 2 – film akcji, USA 2012, reż.: Simon West, wyk.: Liam Hemsworth, Jean-Claude Van Damme, Jet Li, Arnold Schwarzenegger, Sylvester Stallone, Bruce Willis; **03.40** Świat według Kiepskich (183); **04.40** Di-sco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (634); **06.00** Wspomnienie stulecie (14); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (82) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (195) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (273) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyne: Południowa Afryka. Kraina olbrzymów – serial dokumentalny; **14.00** Wspomnienie stulecie (15); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (635) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3996); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.30 Leśniczówka (528)
21.00 Witamy na Hawajach – USA 2016, reż.: Cameron Crowe, wyk.: Bradley Cooper, Emma Stone, Rachel McAdams, Bill Murray, Alec Baldwin
22.55 Historia bez tajemnic: Z Gwiazdami podróż bez końca – film dokumentalny
00.20 Dom mrocznych sekretów – film fabularny, USA 2018, reż.: Doug Campbell, wyk.: Angie Patterson, Patty McCormack, Philip Boyd
02.00 Królowie śródmieścia (9) – serial obyczajowy TVP
02.55 Wszystkie pieniądze świata (1) – serial TVP
04.00 wojsko-polskie.pl (18)
04.25 Notacje: Wanda Rodowicz
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Rodzinka.pl – serial komediodramat; **05.30** M jak miłość (1526) – serial TVP; **06.20** Pozyteczni.pl – magazyn; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (248) – serial komediodramat TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2630) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (34) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (167) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (73) – serial obyczajowy, Niemcy 2013, reż.: Hans Werner; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (108) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (35) – serial obyczajowy
19.35 Barwy szczęścia (2630)
20.10 Barwy szczęścia (2631)
20.40 Kulisy seriali „Na dobre i na złe” i „Na sygnale”
20.55 Na dobre i na złe (847)
21.55 Ines, pani mej duszy (8) – serial kostiumowy
22.55 W trybach zbrodni (5) – serial kryminalny
23.55 Tylko na lato – film obyczajowy, Kanada 2020, reż.: David Strasser, wyk.: Brant Daugherty, Hayley Sales, Linda Darlow
01.40 Trzy dni Kondora (14) – serial
02.45 Król Bibi: życie i role Beniamina Netanjahu – film dokumentalny
03.55 Artyści (5) – serial TVP, reż.: Monika Strzępka, wyk.: Dorota Segda, Ewa Skibińska, Agnieszka Glińska, Maria Maj, Anna Ilczuk, Adam Cywka, Krzysztof Dracz, Dobromir Dy-mecki, Agnieszka Przepiórska
04.50 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.35 Podróże z historią
03.45 Podróże z historią
04.48 INFO V4+
05.15 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Podobni do ewangelicznego siewcy; **06.05** Służna walka; **07.05** Grypsy z celi śmierci; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widenia; **08.35** Każdy ma-luch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audycja Generalna z Watykanu; **11.00** Syria; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.15** Słowo życia; **13.20** Muzyczne chwile; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Fatima – orędzie na dziś; **15.00** Zakazane Piosenki; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **17.00** Po stronie prawdy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek – serial animowany
20.00 Informacje dnia
20.20 *Różaniec*
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widenia – program publicystyczny
22.00 Mojżesz – 10 przykazań – serial fabularny
22.50 Święty Piotr Julian Eymard – program religijny
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 11 maja; **07.00** Przygody pana Michała (9); **07.30** Przygody pana Michała (10); **08.05** Przyrodnik na tropie; **08.35** Polacy na morze (14); **09.05** Historia Polski: Śniąc o ojczyźnie dalekiej; **09.35** Chodźcie z nami; **09.50** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 3; **10.45** W cieniu Everestu; **11.20** Rodziny Wykłych mają głos – ks. Jan Majocha; **11.55** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (6); **13.10** Tajemnice Paryża (6); **14.10** Persowie. Historia Iranu (1); **15.15** Oblicza wojny (5); **16.10** Flesz historii – ekstra; **16.20** Sowietci do domu; **16.55** Przygody pana Michała (11); **17.25** Przygody pana Michała (12); **18.00** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.30** Nie taka prosta historia; **19.05** Historia Polski: Trudne braterstwo – film dok.; **20.10** Tajemnice III Rzeczy (4); **21.15** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (3); **22.15** Prywatna wojna Murphye'go – USA 1971, reż.: Peter Yates; **00.10** Szafa polska 1945–89 – film dok.; **01.00** Było, nie minęło; **01.35** Sensacje XX wieku; **02.30** Encyklopedia II wojny światowej; **02.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.05** Co dalej?; **08.35** Wędrowni Polscy; **09.10** Wróżby kumaka – dramat; **11.00** Pogranicze w ogniu (11); **12.15** Pogranicze w ogniu (12); **13.30** Bihar Dok – kuchnia Basków; **14.55** Zawodowcy – film obyczajowy, reż.: Feridun Erol; **15.55** Historia kina w Popielawach – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolski; **17.35** Którędy po sztuce; **17.50** Przestrzeń pamięci – Muzeum Hymnu Narodowego w Będminie; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Dickensian (4); **20.00** Tajemnica Błogosławionego Konia (2) – serial; **21.00** Głęboka cisza – film fabularny, Brazylia/Francja/Kolumbia 2018, reż.: Beatriz Seigner, wyk.: Doa Albina, Yerson Castellanos, Enrique Diaz, Alida Pandurro, Adolfo Savinino, Mara Paula Tabares Pea, Astrid Fernanda López Martínez; **22.40** Hieronim Bosch. Diabeł o skrzydłach anioła – film dok.; **23.50** Jazz – Music Live Collection – Omar Sosa – koncert; **01.40** Djam – dramat, Francja 2017, reż.: Tony Gatlif; **03.30** Informacje kulturalne; **04.05** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1206); **06.55** Wszystkiego słodkiego: Portugalskie pastel de nata (37); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (12); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1400); **12.50** Wszystkiego słodkiego: Portugalskie pastel de nata (37); **13.00** Tajemnice miłości (38); **14.05** Ukryta prawda (1207); **15.10** Ukryta prawda (1001); **16.10** Ten moment (3); **16.45** Kuchenne rewolucje 11 (13); **17.45** Wszystkiego słodkiego: Matcha cookies (38); **17.55** Ukryta prawda (1401); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej 20 (3421); **20.55** Milionerzy (553); **21.35** Skazana (3) – serial; **22.45** Zaginiona dziewczyna – film sensacyjny, USA 2014, reż.: David Fincher, wyk.: Ben Affleck, Rosamund Pike, Neil Patrick Harris, Tyler Perry, Carrie Coon; **01.45** Superwizjer (1242); **02.20** W garniturach (6) – serial; **03.05** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.35** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (748); **10.10** Malanowski i Partnerzy (749); **10.40** Dlaczego ja? (1007); **11.40** Gliniarze (229); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (882); **14.40** Dlaczego ja? (928); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (683); **17.00** Gliniarze (692); **18.00** Pierwsza miłość (3424); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Mecenasa Porada (11); **21.05** Sami swoi – komedia, Polska 1967, reż.: Sylwester Chęciński; **22.55** Szkoła uwodzenia 2 – komedia, USA 2000, reż.: Roger Kumble, wyk.: Robin Dunne, Sarah Thompson, Keri Lynn Pratt, Amy Adams, Barry Flatman, Mimi Rogers; **00.50** Szklana pułapka 2 – film akcji, USA 1990, reż.: Renny Harlin, wyk.: Bruce Willis, Bonnie Bedelia, William Sadler, William Atherton, Franco Nero, Reginald Veljohnson; **03.30** Świat według Kiepskich (225); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (635); **06.00** Wspaniałe stulecie (15); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (83) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (196) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (274) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** To się oplaca – magazyn; **12.55** Natura w Jedyńce: Południowa Afryka. Drapieżcy z Kalahari – serial dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (16) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (636); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3997); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.30 Leśniczówka (529)
21.00 Konkurs Piosenki Eurowizji – Turyn 2022 – 2. półfinał – koncert
23.20 Magazyn kryminalny 997
00.15 Magazyn Ekspresu Reporterów
01.15 Tanie Dranie: Moroz i Kłopotowski komentują świat – talk-show
02.00 Głina (7) – serial kryminalny TVP; reż.: Władysław Pasikowski, wyk.: Jerzy Radziwiłowicz, Maciej Stuhur, Jacek Braciak, Anna Cieślak, Urszula Grabowska
03.05 Ocaleni – reality show
04.05 Powrót na Księżyc – film dokumentalny, Francja 2018, reż.: Charles-Antoine de Rouvre
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **05.30** M jak miłość (1527) – serial TVP; **06.20** Smaki świata – po iberyjsku (32); **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Podlascy luteranie – film dokumentalny; **11.50** Barwy szczęścia (2631) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (35) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (168) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (74) – serial obyczajowy, Niemcy 2013, reż.: Hans Werner; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (109) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (36) – serial obyczajowy; **19.35** Barwy szczęścia (2631)
20.10 Barwy szczęścia (2632)
20.40 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz”
20.55 Ojciec Mateusz (352) – serial kryminalny TVP
21.55 Ines, pani mej duszy (9) – serial kostiumowy
23.00 W trybach zbrodni (6) – serial kryminalny, Szwecja 2019, reż.: Richard Holm, wyk.: Kristoffer Jonert, Julia Schacht, Hanna Alstroem, Emilia Roosmann, Anastasios Soulis
24.00 Zabić, jak to łatwo powiedzieć – film akcji, USA 2012, reż.: Andrew Dominik, wyk.: Brad Pitt, Scoot McNairy, Ben Mendelsohn, James Gandolfini
01.50 Gliniarz z Belleville – komedia, Francja 2018, reż.: Rachid Bouchareb, wyk.: Luis Guzman, Omar Sy, Tatum Fata
03.50 Gomorra (11) – serial
04.50 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.05 Podróże z historią
04.15 Podróże z historią
05.17 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Apokryfy; **05.55** Słowo życia; **06.00** Audiencja Generalna; **07.00** Sanktuarium św. Anny w Auray; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Przypadki Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** Młodzi Światu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzną; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Brat, Przyjaciel, Papież; **15.15** Ewangelia nasz biznesplan; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.05** Akademia pro-life; **17.10** Śladami historii; **17.15** 100 cudownych miejsc na świecie
17.30 Odpowiedzialni za Kościół – program religijny
17.55 Poczet Wielkich Polaków – program historyczny
18.00 Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Głos Polski
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 Katedra w Chartres – święta geometria
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 12 maja; **07.00** Przypadki pana Michała (11); **07.30** Przypadki pana Michała (12); **07.50** W kotłach historii; **08.00** Wojna w eterze; **08.25** Bez komentarza – Marszałek Józef Piłsudski (1); **08.55** Bez komentarza – Marszałek Józef Piłsudski (2) – cykl dok.; **09.25** Sensacje XX wieku; **10.15** Trudne braterstwo – film dok.; **11.15** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (7); **12.40** Chiny: starodawne królestwo przyrody – Zachód czyli kruchy raj – cykl dok.; **13.40** Najwspanialsze latarnie morskie Irlandii: Światłana przyszłość (4) – film dok.; **14.45** Tajemnice III Rzeszy (4) – cykl dok.; **15.40** Przystanek Historia; **16.00** Rzeczpospolita Reaktywacja – film dok.; **17.10** Przypadki pana Michała (13); **17.45** Spór o historię; **18.15** Polska śródziemnomorska (6); **18.55** W cieniu Everestu; **19.30** Mistrz. Jan Matejko znany i nieznany – film dok.; **21.00** Giganci historii; **21.50** Sady, przesady; **22.40** Sady, przesady; **23.25** Było, nie minęło; **24.00** Sensacje XX wieku; **00.45** Encyklopedia II wojny światowej; **01.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.55** Informacje kulturalne; **08.25** Kronos – Wróg; **09.10** Historia kina w Popielawach – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolski; **11.00** Pogranicze w ogniu (13); **12.15** Pogranicze w ogniu (14); **13.30** Władza w ręce dzieci – film dok.; **14.40** Patrz na ciebie, Marysiu – film obyczajowy, reż.: Łukasz Barczyk; **16.05** Dotknięcie ręki – film obyczajowy, reż.: Krzysztof Zanussi; **18.00** Co dalej?; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Dickensia (5) – serial kostiumowy; **20.00** Wstęp do filmu „Klient”; **20.05** Klient – dramat, Iran/Francja 2016, reż.: Asghar Farhadi, wyk.: Shahab Hosseini, Taraneh Alidoosti, Babak Karimi, Farid Sajjadi Hosseini; **22.15** Wędrowiec Polski; **22.55** Berlin Live – Apokalyptica – koncert; **00.10** Co dalej?; **00.45** Głęboka cisza – film fabularny, reż.: Beatriz Seigner; **02.30** Tylko Beatrycze – spektakl teatralny; **04.45** Informacje kulturalne; **04.45** Kostka cukru – film dok.; **05.10** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1207); **06.55** Wszystkiego słodkiego: Matcha cookies (38); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (13); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1401); **12.50** Wszystkiego słodkiego: Matcha cookies (38); **13.00** Tajemnice miłości (39); **14.05** Ukryta prawda (1208); **15.10** Ukryta prawda (1002); **16.10** Ten moment (4); **16.45** Kuchenne rewolucje 12 (1); **17.45** Wszystkiego słodkiego: Angielskie bułeczki maślane z wanilią (39); **17.55** Ukryta prawda (1402); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej 20 (3422); **20.55** Milionerzy (554); **21.35** Kuchenne rewolucje 24 (11); **22.45** Tylko mnie kochaj – komedia, Polska 2006, reż.: Ryszard Zatorski; **00.50** Blade, Wieczny Łowca – horror, USA 1998, reż.: Stephen Norrington, wyk.: Wesley Snipes, Stephen Dorff, Kris Kristofferson, N'Bushe Wright, Donal Logue; **03.05** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.35** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (750); **10.10** Malanowski i Partnerzy (751); **10.40** Dlaczego ja? (1008); **11.40** Gliniarze (230); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (883); **14.40** Dlaczego ja? (929); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (684); **17.00** Gliniarze (693); **18.00** Pierwsza miłość (3425); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom (262); **21.05** Przyjaciółki (229); **22.10** Pomiedzy nami góry – dramat, USA 2017, reż.: Hany Abu-Assad, wyk.: Beau Bridges, Dermot Mulroney, Elba Idris, Kate Winslet, Lucia Walters; **00.45** Gotowi na wszystko. Exterminator – komedia, Polska, reż.: Michał Rogalski, wyk.: Krzysztof Czechtol, Paweł Domagała, Aleksandra Hamkało, Dominika Kluźniak, Dorota Kolak, Eryk Lubos, Piotr Rogucki, Agnieszka Wiedlocha, Piotr Żurawski; **03.10** Świat według Kiepskich (189); **04.00** Świat według Kiepskich (200); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszkapy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (636); **05.55** Wspaniałe stulecie (16); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (84) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (197) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (275) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda – magazyn; **12.40** Magazyn Rolniczy; **13.00** Natura w Jedyńce: Południowa Afryka. Przygoda – serial dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (17) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (637) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3998); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.35 Ojciec Mateusz (353) – serial kryminalny TVP

21.25 Kulisy serialu „Na sygnale”
21.35 Na sygnale (377) – serial TVP
22.15 Tylko dla odważnych – film akcji, USA 2017, reż.: Joseph Kosinski, wyk.: Josh Brolin, Miles Teller, Jeff Bridges

00.35 Miasto odkupienia – film fabularny, USA 2014, reż.: Keith Parmer, wyk.: Jean-Claude Van Damme, Lennie James, Josh Henderson, Courtney Hope

02.25 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (31) – serial
03.15 Ja wam pokażę! (7) – serial obyczajowy TVP
04.15 Magazyn kryminalny 997
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **05.30** M jak miłość (1528) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Smaki świata – po iberyjsku (32); **11.50** Barwy szczęścia (2632); **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (36) – serial obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Yasemin Erkul, Cem Tabak, wyk.: Sezgin Irmak, Gizem Arkan, Emre Mete Sönmez, Ali Yasin Özegemen, Ozan Turan; **14.05** Va Banque (89) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (169) – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (75) – serial obyczajowy; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (110) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (37) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2632)
20.10 Barwy szczęścia (2633)
20.40 Kabaret. Super Show Dwójki (17)
21.40 Big Music Quiz – teleturniej muzyczny

22.40 Kino relaks: Love, Rosie – komedia, USA/Niemcy 2014, reż.: Christian Ditter, wyk.: Lily Collins, Sam Claflin, Christian Cooke

00.30 Marley i ja – komedia, USA 2008, reż.: David Frankel, wyk.: Owen Wilson, Jennifer Aniston, Eric Dane, Alan Arkin, Kathleen Turner

02.25 Ucieczka z Pretorii – film fabularny, Wielka Brytania 2020, reż.: Francis Annan, wyk.: Daniel Radcliffe, Daniel Webber, Ian Hart, Mark Leonard Winter

04.25 Rodzinka.pl – serial TVP
04.50 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda Info; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda Info; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.03 Podróże z historią
03.30 Podróże z historią
04.35 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.33 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Apostoł mediów – bi. Jakub Alberione; **06.35** Moja Fatima; **07.05** Testament Miłości Jana Pawła II w Elku; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Grunt to droga. Camino to Pokora; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Refleksje nad Psalmem XXIII; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.40** Tak Go pamiętam

16.55 Moja Fatima
17.30 Geopolityka
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefontem udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”
23.00 Jan Paweł II zawsze wśród nas
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 13 maja; **07.00** Przypadki pana Michała (13); **07.40** Kuchnia dwudziestolecia (21); **08.10** Bez komentarza – Marszałek Józef Piłsudski (1) – cykl dok.; **08.40** Bez komentarza – Marszałek Józef Piłsudski (2); **09.10** Sensacje XX wieku: Własow; **09.55** Mistrz. Jan Matejko znany i nieznan – film dok.; **11.30** Przysięga: Historia; **12.00** Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy (8); **13.20** Montana z lotu ptaka; **14.25** Planety: Saturn (4); **15.25** Geniusze i marzyciele. Jan Szczepanik; **16.25** Przeczytał mi tę historię; **16.35** Ex Libris; **17.00** Pogranicze w ogniu (1) – serial TVP; **18.15** Najwspanialsze latarnie morskie Irlandii (4); **19.10** Historia Polski: Zamach – film dok.; **20.00** Teatr Historii: „W naszym domu” – felieton; **20.15** W naszym domu – spektakl teatralny; **21.40** Fidel Castro: nieznanie taśmy – film dok.; **22.45** Lot do wolności – film dok.; **23.50** Zagadka 13 szkieletów z Eulau; **00.40** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.15** Sensacje XX wieku; **02.05** Encyklopedia II wojny światowej; **02.35** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.10** Informacje kulturalne; **08.40** Co dalej?; **09.15** Dotknięcie ręki – film obyczajowy, reż.: Krzysztof Zanussi; **11.00** Pogranicze w ogniu (15); **12.15** Pogranicze w ogniu (16); **13.30** Barbara Hannigan. Warto ryzykować – film dok.; **14.40** Ceremonia pogrzebowa – film obyczajowy, reż.: Jacek Bromski; **16.25** Zmruż oczy – film obyczajowy, reż.: Andrzej Jakimowski; **18.05** Do dzieła; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Reżyserzy: Joseph Mankiewicz; **20.00** Wieczór kinomana: Wstęp do filmu „Dwaj ludzie z miasta”; **20.05** Dwaj ludzie z miasta – film sensacyjny, Francja 1973, reż.: Jose Giovanni; **21.55** Leonora Carrington – zapomniana surrealista – film dok.; **23.00** Twarz Charlotty – film anim.; **23.05** Kominarczyk – film anim.; **23.10** Jeż – film anim.; **23.15** Należniki – film anim.; **23.35** Klient – dramat, reż.: Asghar Farhadi; **01.50** Informacje kulturalne; **02.25** Rajską jabłoń – film obyczajowy, reż.: Barbara Sass; **04.20** Stradivari 66 – film dok.; **04.45** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1208); **06.55** Wszystkiego słodkiego: Angielskie bułeczki maślane z wanilią (39); **07.00** Kuchenne rewolucje 12 (1); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku; **11.50** Ukryta prawda (1402); **12.50** Wszystkiego słodkiego: Angielskie bułeczki maślane z wanilią (39); **13.00** Tajemnice miłości (40); **14.05** Ukryta prawda (1209); **15.10** Ukryta prawda (1003); **16.10** Ten moment (5); **16.45** Kuchenne rewolucje 12 (2); **17.45** Wszystkiego słodkiego: Baklava (40); **17.55** Ukryta prawda (1403); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Harry Potter i zakon Feniksa – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2007, reż.: David Yates; **23.00** Blade, Wieczny Łowca II – horror, USA/Niemcy 2002, reż.: Guillermo Del Toro, wyk.: Wesley Snipes, Kris Kristoferson, Ron Perlman; **01.25** Kuba Wojewódzki 16 (11); **02.20** Uwaga!; **02.35** Noc Magii; **03.50** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (752); **10.10** Malanowski i Partnerzy (753); **10.40** Dlaczego ja? (1009); **11.40** Gliniarze (231); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (884); **14.40** Dlaczego ja? (930); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (685); **17.00** Gliniarze (694); **18.00** Pierwsza miłość (3426); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (165); **22.10** Mroczna wieża – film fantasy, USA 2017, reż.: Nikolaj Arcel, wyk.: Elba Idris, Dennis Haysbert, Claudia Kim, Matthew McConaughey, Tom Taylor; **00.15** Koszmar następnego lata – horror, USA 1998, reż.: Danny Cannon, wyk.: Jennifer Love Hewitt, Freddie Prinze Jr., Brandy Norwood, Mekhi Phifer, Watson Muse; **02.15** Pomiedzy nami góry – dramat, USA 2017, reż.: Hany Abu-Assad, wyk.: Beau Bridges, Mulroney Dermot, Elba Idris, Kate Winslet, Lucia Walters; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszkapy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3994) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3995); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra – magazyn; **08.20** wojsko-polskie.pl (19); **08.45** Pełnosprawni (449) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.15** Fascynujący świat: Cztery pory roku w Wenecji – serial dokumentalny, Francja 2017, reż.: Bertrand Aguirre, Remi Cadoret; **11.25** Sekretne życie kotów – reality show; **12.25** Łowcy skalpów – western, USA 1968, reż.: Sydney Pollack, wyk.: Burt Lancaster, Shelley Winters, Telly Savallas, Ossie Davies, Armando Silvestre; **14.10** Z pamięci: Brycht, cz. 1; **14.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **14.55** Jutro należy do nas (14) – serial; **15.55** Sanatorium miłości IV (9) – reality show; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
18.30 Ojciec Mateusz (353) – serial kryminalny TVP, wyk. Artur Żmijewski, Piotr Polk, Michał Piela, Kinga Preis, Rafał Cieszyński
19.25 Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
21.00 Konkurs Piosenki Eurowizji – Turyn 2022 – finał – koncert, Włochy 2022
00.55 G. I. Jane – film fabularny, USA 1997, reż.: Ridley Scott, wyk.: Demi Moore, Vigo Mortensen, Anne Bancroft
03.10 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
04.00 Z pamięci: Brycht, cz. 1
04.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2629) – serial obyczajowy TVP, reż.: Jarosław Banaś, wyk.: Jakub Dmochowski, Marta Dąbrowska, Jakub Szlachetka, Bronisław Wrocławski, Marieta Żukowska, Lesław Żurek, Wiktoria Gąsiewska, Adrian Biedrzyńska; **05.55** Barwy szczęścia (2630); **06.25** Barwy szczęścia (2631); **07.00** M jak miłość (1658) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **12.10** Rodzinny ekspres; **12.50** To był rok!; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022 (11); **16.25** Nieczysław Fogg; **16.20** Na dobre i na złe (847) – serial TVP, reż.: Adam Guziński, wyk.: Ewa Konstancja Bułhak, Jarosław Kostrzewa, Michał Żebrowski, Amelia Czaja, Aldona Jankowska, Magdalena Kaczmarek, Tomasz Ciachorowski; **17.20** Smaki świata – po iberyjsku (32); **17.50** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.40** Postaw na milion – teleturniej
19.35 Lajk!
20.00 Marley i ja – komedia, USA 2008, reż.: David Frankel, wyk.: Owen Wilson, Jennifer Aniston, Eric Dane, Kathleen Turner
22.05 Jak ona to robi? – komedia, USA 2011, reż.: Douglas McGrath, wyk.: Sarah Jessica Parker, Pierce Brosnan, Greg Kinnear, Christina Hendricks
23.50 Gliniarz z Belleville – komedia, Francja 2018, reż.: Rachid Bouchareb, wyk.: Luis Guzman, Omar Sy, Tatum Price
01.50 Love, Rosie – komedia, USA/ Niemcy 2014, reż.: Christian Ditter, wyk.: Lily Collins, Sam Claflin, Christian Cooke
03.45 Nieuchwytny – film akcji, USA 2008, reż.: Gregory Hoblit, wyk.: Diane Lane, Billy Burke, Colin Hanks, Joseph Cross
05.30 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Info Poranek; **06.24** Pogoda Info; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda Info; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda Info; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda Info; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda Info; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda Info; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda Info; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.06 Salon dziennikarski
02.00 Minęła 20
03.25 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.15 Podróż z historią
04.25 Podróż z historią
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Mocni w Wierze; **06.00** Ewangelia wg św. Jana; **07.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Muzyczne chwile; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć... w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **14.35** Pierwsze życie na Ziemi; **15.25** Słowo życia; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Świadkowie zbrodni UPA; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Wolność Słowa; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Regina Coeli
18.15 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończzone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Manna z Nieba
19.45 Modlitwa z telefonycznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Mysłąc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Papieska Madonna Jasnogórska
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Głos serca
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 14 maja; **07.05** Kod tajemnicy fatimskiej – film dok.; **08.00** Wojna w eterze; **08.15** Wojownicy czasu; **08.50** Przyblice i kaptury (7); **09.55** Okrasa łamie przepisy; **10.35** Chiny: starodawne królestwo przyrody; **11.35** Wszystkie kolory świata: Wyspy Kanaryjskie – serial dok.; **12.40** Wyspy czasów Odyseusza – Urok Księżycy; **13.40** Kuchnia dwudziestolecia; **14.20** Nie lubię poniedziałku – komedia, reż.: Tadeusz Chmielewski, wyk.: Mieczysław Czechowicz, Jerzy Turek, Zygmunt Apostoł, Bohdan Łazuka; **16.05** Marzyciele – Ławeczka na Plantach; **16.35** Montana z lotu ptaka; **17.35** Spór o historię; **18.15** Młody Piłsudski (7); **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium; **20.05** Medycusze Wspaniali (10); **21.10** Historia w postaciach zapisana: Ludwik XV i Maria Leszczyńska; **23.05** Prywatna wojna Murphy'ego – USA 1971, reż.: Peter Yates; **00.55** Wiednyczek. Historia podniebnej ucieczki – film dok.; **02.00** Chłopski Skarga – film dok.; **02.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Opole na bis – 80 lat Polskiego Radia, cz. 1 – koncert; **07.55** Informacje kulturalne; **08.25** Tamte lata, tamte dni: Marta Lipińska; **08.55** Wydarzenie aktualne; **09.25** Rita Hayworth, bogini miłości – film dok.; **10.35** Droga (2) – serial obyczajowy TVP; **11.45** Do dzieła; **12.15** Świat cyrku – film obyczajowy, USA 1964, reż.: Henry Hathaway, wyk.: John Wayne, Claudia Cardinale, Rita Hayworth, Lloyd Nolan, Richard Conte; **14.40** Owszem Mazowsze; **15.15** Le Poeme Harmonique – podróż przez muzykę renesansu – koncert; **16.35** Winnetou – w Dolinie Śmierci – serial przygodowy; **18.15** Co dalej?; **18.45** Sztuka i dziecko – film dok.; **20.00** Niezwyciężony – USA 2017, reż.: David Gordon Green; **22.05** Closterkeller – koncert; **23.35** Podglądacz – dramat, Wielka Brytania 1960, reż.: Michael Powell; **01.30** Dwaj ludzie z miasta – film sensacyjny, Francja 1973, reż.: Jose Giovanni; **03.20** Tęsknota za światłem – film dok.; **05.25** Tamte lata, tamte dni: Marta Lipińska; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

05.25 Uwaga!; **05.40** Ukryta prawda (895); **06.35** Kuchenne rewolucje 9 (7); **07.30** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką 3 (7); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (873); **13.25** MasterChef Junior 7 (9); **15.05** Przez Atlantyk (1); **16.10** Polowanie na ogród 7 (9); **16.45** Wymarzone ogrody 5 (1); **17.20** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką 3 (8); **17.55** Kuchenne rewolucje 24 (11); **18.55** Raport Speedway Grand Prix – extra (1); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Raport Speedway Grand Prix (2); **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Miłe wieści 3 (4); **20.05** Shrek – komedia, USA/Japonia 2001, reż.: Andrew Adamson; **22.05** W doborowym towarzystwie – komedia, USA 2004, reż.: Paul Weitz; **00.20** Mroczny rycerz – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2008, reż.: Christopher Nolan, wyk.: Christian Bale, Heath Ledger, Aaron Eckhart, Michael Caine, Maggie Gyllenhaal, Morgan Freeman; **03.15** Uwaga!; **03.30** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.00** Tajemnica zielonego królestwa – film animowany, USA 2013, reż.: Chris Wedge; **10.10** Ewa gotuje (452); **10.45** Sezon na misia; **12.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (36); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (75); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (76); **14.40** Rolnicy. Podlasie (5); **15.45** Więzienie (36); **16.15** Więzienie (37); **16.45** Więzienie (38); **17.15** Więzienie (39); **17.45** Chłopaki do wzięcia (231); **18.15** Chłopaki do wzięcia (232); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kowalscy kontra Kowalscy (41); **20.30** Kowalscy kontra Kowalscy (42); **21.00** Madagaskar 3 – film animowany, USA 2012; **23.00** Hellboy – film fantasy/ przygodowy, USA 2004, reż.: Guillermo del Toro, wyk.: Ron Perlman, John Hurt, Selma Blair, Doug Jones, Rupert Evans, Biddy Hodson; **01.45** Resident Evil: Degeneracja – film animowany, Japonia 2008, reż.: Kamiya Makoto; **04.00** Świat według Kiepskich (192); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 27 IV 2022 r.

Niższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Częstochowskiej to jedyna tego typu placówka prowadzona przez diecezję w Polsce.

Od ponad siedemdziesięciu lat funkcjonuje Niższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Częstochowskiej, które realizuje program nauczania liceum ogólnokształcącego. Uczniowie szkoły, zwani alumnami, przygotowują się do egzaminu maturalnego, rozeznając drogę życiowego powołania.

Szkoła, przeznaczona tylko dla młodzieży męskiej, znajduje się w pobliżu archikatedry i w bliskiej odległości od Jasnej Góry. Alumni na co dzień mieszkają w internacie połączonym z kaplicą, szkolnymi klasami i jadalnią. Każdy dzień rozpoczyna się od modlitwy i Eucharystii. Po śniadaniu uczniowie rozpoczynają lekcje. W szkole realizowany jest rozszerzony program nauczania języka polskiego i filozofii. Dobrze wyposażona sala gimnastyczna wraz z kortem tenisowym zapewnia możliwość rozwoju fizycznego, a bogata w księgozbiór biblioteka stwarza możliwość dogłębnego studium; do dyspozycji alumnów jest też nowoczesna pracownia komputerowa. Uczniowie uczestniczą w różnych wewnętrznych i zewnętrznych konkursach, zajmując wysokie miejsca, byli wśród nich między innymi finaliści Olimpiady Filozoficznej organizowanej przez Polskie Towarzystwo Filozoficzne. Osiągają także znakomite wyniki na egzaminie maturalnym i dostają się na studia na najlepszych uczelniach w kraju. Niektórzy rozwijają swoje zdolności muzyczne zarówno w chórze, jak i ucząc się gry na różnych instrumentach, zwłaszcza pianinie, organach i gitarze, część uczniów angażuje się również w rozgrywki sportowe. Najważniejszym miejscem jest kaplica św. Józefa, do której w każdej chwili mogą przyjść i powiedzieć swoje sprawy Bogu, tutaj też posługują do liturgii.

Rektor Niższego Seminarium Duchownego ks. dr Jerzy Bielecki podkreśla, że szkoła nie jest przeznaczona jedynie dla tych, którzy chcą wstąpić do stanu duchownego, ale dla wszystkich, którzy pragną wielkodusznie i z czystym sercem podążać za Chrystusem. – Nasi absolwenci odnajdują się w wielu przestrzeniach życia społecznego i religijnego w Polsce. W ciągu 70 lat mury naszej szkoły opuściło 1119 alumnów, spośród nich ponad 400 przyjęło

Szkoła nie jest przeznaczona jedynie dla tych, którzy chcą wstąpić do stanu duchownego.

święcenia kapłańskie, dwóch zostało braćmi zakonnymi, a pozostali to świeccy, którzy zakładają dobre chrześcijańskie rodziny i dają świadectwo wiary swoim codziennym życiem, co dobitnie pokazuje, że nie jesteśmy zminiaturyzowaną wersją wyższego seminarium, które przygotowuje do kapłaństwa, lecz szkołą, która przygotowuje do podejmowania ważnych życiowych decyzji i uczy miłości do ojczyzny i Kościoła, czemu służą także regularnie organizowane dni skupienia i rekolekcje oraz możliwość indywidualnego kierownictwa duchowego. Każda klasa ma także swojego patrona, którego wspomnienie jest zawsze wielkim świętem, obchodzonym w sposób bardzo uroczysty – mówi ksiądz rektor. W latach 2012–2022 mury szkolne opuściło 83 absolwentów, z czego 23 zostało wyświęconych – 8 dla archidiecezji częstochowskiej, a pozostali posługują w innych diecezjach i zakonach.

Uczniowie szkoły, w tym autor artykułu, absolwent z roku 2015 (z lewej)

fol. archiwum NSD

Nauka i modlitwa Marcin Krężelok

Niemal każdego roku uczniowie NSD wyjeżdżają na wycieczki – zarówno krajowe, jak i zagraniczne. W minionych latach pielgrzymowali do grobu św. Wacława Męczennika w Pradze czy na spotkanie z Ojcem Świętym Franciszkiem w Rzymie oraz do sanktuarium Grobu Bożego w Miechowie. Alumni wraz z opiekunami biorą także udział w życiu kulturalnym, wyjeżdżając do teatru, kina, filharmonii czy różnych muzeów. Przygotowują także gazetkę „Niezwyczajna Szkoła”, w której dzielą się swoimi przemyśleniami i doświadczeniami. Rok temu szkoła otrzymała list od emerytowanego papieża Benedykta XVI, będącego absolwentem Niższego Seminarium Duchownego w Traunstein, który wyraził radość z tego, że „cudownie zobaczyć, że w Polsce kwitnie to, co w Niemczech więdnie”.

Niższe seminaria prowadzą też zgromadzenia zakonne. Szkoły wychowujące do wartości chrześcijańskich, uczące patriotyzmu i poszanowania tradycji winny być szczególnie doceniane.

IX OGÓLNOPOLSKA PIELGRZYMKA MINISTRANTÓW I LEKTORÓW

Zgłoszenia i szczegóły praskalso.pl

Sanktuarium MB Loretańskiej, Loretto k. Wyszkowa

11.06.2022

Unikatowe na rynku! Książki dla dzieci z podstawowymi słówkami i zwrotami po polsku i ukraińsku. Ułatwiają porozumiewanie się w szkole, w przedszkolu i podczas zabawy. Zawierają fonetyczny zapis wymowy w obu językach. Fajne, kolorowe ilustracje i dodatkowo – strony do kolorowania.

Kolorowanki z modlitwami po polsku i ukraińsku z fonetycznym zapisem poprawnej wymowy! Bawmy się, uczmy i poznawajmy wzajemnie!

Wszystko, co mały człowiek powinien wiedzieć o Dekalogu. Małgosia i Pawełek Nutowie tym razem poznają sens Bożych przykazań, a ich rodzice starają się wytłumaczyć im znaczenie każdego z nich. Na końcu każdego rozdziału pytania i zadania oraz krótka modlitwa.

Z okazji Pierwszej Komunii Świętej

Dlaczego ludzie muszą spać? Dlaczego wybuchają wulkany? Dlaczego nie widzimy Boga, jeśli On istnieje? Dlaczego...? – to ulubione pytanie zadawane zarówno przez dzieci, jak i wielkich geniuszy! 99 pytań i odpowiedzi, które pomogą Ci wzbogacić wiedzę, dostarczając wielu cennych i zaskakujących informacji o świecie...

Napisana niczym powieść historyczno-przygodowa. Objaśnia i uczy! Wzbogacona odniesieniami do Biblii i pełnymi emocjami, malarskimi ilustracjami.

Do cen doliczamy koszty wysyłki

WYDAWNICTWO PROMIC

ul. Św. Bonifacego 9/1, 02-914 Warszawa, tel. 601 977 888, e-mail: sprzedaz@wydawnictwo.pl

www.wydawnictwo.pl